

KIRURGIJA: SPET PREPOVED!

Interventni zakoni so skoraj zaprli možnosti za nakup in uvoz medicinske opreme za kirurgijo. V iskanju poti pa so se na gradbenem odboru odločili, da bi del medicinske opreme iz tujine uvozili s posredništvom delovnih organizacij, del pa s posojilom, ki ga lahko najame izvršni svet Slovenije ali nekatere druge institucije. Vendar pa so po novem posredniški posli z delovnimi organizacijami prepovedani, tako da so odgovorni za gradnjo kirurgije s sklenitvijo posredniškega posla ujeli zadnji vlak. Tako bodo s posredovanjem delovne organizacije že julija uvozili ope-

racijske mize, centralno sterilizacijo pa konec septembra. Pri urejanju posojila so na pol poti. Na ta način pa naj bi kupili rentgenske aparate, vendar jih letos še ne bodo prepeljali čez mejo.

Še vedno pa se zatika pri denarju, ki naj bi ga nakazale občinske zdravstvene skupnosti iz preostale Slovenije, seveda po samoupravnem sporazumu o sodelovanju. Se vedno deset občin denarja ni dalo, svojo obvezo pa je pred kratkim poravnala Vrhnika.

M. H.

Leto XXXVII
Št. 24

Murska Sobota
25. junija 1987

Cena 200 din

VESTNIK

SLOVENSNA SEJA
SKUPŠČINE
OBČINE LENDAVA

**Dosežkov
se ne zavedajo
dovolj**

S slavnostno sejo skupščine občine in predsedstev družbeno-političnih organizacij so v ponedeljek sklenili prireditve ob 31. prazniku občine Lendava. Slovesnost je bila v novi dvorani kulturnega doma v Dobrovniku. O dosežkih na gospodarskem, kulturnem in drugih področjih sta govorila predsednik skupščine Rudi Leiner in podpredsednik Tibor Füle. Oba sta poudarila, da pridobitev ne manjka, da pa je še veliko nalog, ki jih je treba čim prej uresničiti. Tudi časna občanka občine Lendava — prvoborka Ela Ulrih-Atena — je dejala, da so delovni ljudje lendavske občine veliko dosegli in da se vsega tega čisto ne zavedajo dovolj. Predstavnica Demokratične zveze južnih Slovanov iz Monoštra na Madžarskem Erika Glanz (prišli sta tudi delegaciji iz Sarvarja in Lentija) je pozdravila udeležence slovesne seje in izrekla več pohvalnih besed o narodnostni politiki in prizadevanjih za uveljavitev narodnosti na Madžarskem.

Na slavnostni seji skupščine občine Lendava so podelili letošnja priznanja občine: tri plakete in tri pisna priznanja. **Krajevna skupnost Črenšovci** je dobila plaketo za vsestranski materialni razvoj in krepitev krajevnega samouprave. **Temeljna zadruga organizacija Turnišče** je prejela plaketo občine, ker je veliko dosegla pri organiziranju kmetijske pridelave in urejanju kmetijskih zemljišč. **Ferenc Hajos** iz Lendave je dobil plaketo občine za vsestransko družbenopolitično delo ter za delež pri uresničevanju posebnih pravic pripadnikov madžarske narodnosti. **Ferenc Kiraly** iz Lendave je dobil pisno priznanje za delo pri ohranjanju in varovanju kulturne dediščine. **Martin Lehar** s Hotize je prejel občinsko priznanje za delo na področju kmetijstva in za prispevek pri krepitvi socialističnih samoupravnih odnosov v krajevni skupnosti in občini. **Janez Raščan** iz Velike Polane pa je dobil priznanje za aktivno in uspešno delo v krajevni skupnosti.

Za osrednjo slovesnost ob občinskem prazniku so v Dobrovniku pripravili lep kulturni program: po krajšem nagovoru predsednika sveta krajevnega skupnosti Jožeta Cara so nastopili folkloristi z madžarskimi ljudskimi plesi, nato ženski pevski zbor z nekaj pesmimi v slovenskem in madžarskem jeziku, predstavila pa se je tudi dobrovniška ritmična skupina. Prav navdušili pa je gledališki igralec, sicer pa domačin, Evgen Čar, ki je interpretiral Prešernovo Zdravljico, nato pa odlomek iz gledališkega dela.

Občina Lendava praznuje v spomin na izseljevanje Slovencev 1942. leta v taborišče Sarvar, od koder se jih nekaj deset ni vrnilo. S slavnostno sejo je odšla delegacija, ki je položila vence k spominskemu pomniku v Pince-Marofu in na grob narodnega heroja Štefana Kovača v Nedelici.

S. S.

8. JUGOSLOVANSKI BIENALE MALE PLASTIKE

V prisotnosti umetnikov, uglednih družbenopolitičnih in drugih gostov ter številnih obiskovalcev so pretekli četrtek v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti s fanfarami odprli 8. jugoslovanski bienale male plastike. Uvodni nagovor je ob tej priložnosti imel direktor kulturnega centra Branko Mernik, strokovno pa je osrednjo likovno manifestacijo tega leta pri nas označil sekretar bienala Aleksander Bassin. Čestitke so vzelje nagradjenem letošnjega bienala in izvrstnemu postavitelju razstave — arhitektu Milanu Zorniku, aplavza pa je bil deležen tudi Sašo Godić za izvedbo klavirskega recitala. Da je bila ta kulturna prireditev tudi pomemben politični dogodek, je potrdil govor sekretarja medobčinskega sveta Zveze komunistov Bele Banfija. Več o velikih oblikovalcih male plastike v besedi in sliki na 9. strani Kulturnih obzorij.

Foto: A. Abraham

POMURSKI REJCI NA SVETOVNI SCENI

ŠIRJENJE GENOV NAPREDKA

Od ustanovitve prvega selekcijskega društva za napredek lisastega goveda v Nedelici do uvedbe umetnega osemenjevanja krav, od ustanovitve testne postaje v Murski Soboti do vključitve Živinorejsko-veterinarskega zavoda v sozd ABC Pomurka — in nazaj. Ob tem spoznanje, da je ustvarjena stalna vez s selekcijami živinorejsko najbolj naprednih dežel, kar daje pomurskim rejcem možnost za še hitrejši napredek. Nedavno slavje ob 60-letnici selekcijskega dela in 35-letnici umetnega osemenjevanja v Pomurju je bilo priložnost, pre-

veriti vlogo in položaj tukajšnje živinoreje v daljšem časovnem obdobju, hkrati pa z razvojno-raziskovalnega in vzgojno-izobraževalnega vidika nadgraditi doseženo. Slavnostni govornik na razstavi govedi lisaste pasme Milan Knežević, predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je v kronološkem prikazu med drugim spomnil, da je spoznanje, da se da z ustreznimi odločitvami plemenskih živali doseči velik genetski napredek, že pred zadnjo vojno združevalo rejce v načrtno oblikovanje pomurske oz. slovenske

lisaste pasme goveje živine. »Govedo naj bi ustrezalo za rejo telet za pridobivanje mesa. Ženske živali naj bi dajale večje količine mleka in živali naj bi bile sposobne tudi za delo. Oblikovalo se je kombinirano govedo, katerega lastnosti so rejci še izboljševali z uvozom bikov iz Švice. Z uvozom bikov tudi od drugod so pomurski rejci že takrat dobili kakovosten stik z zahodnoevropskimi selekcijami, kar je dalo novo osnovo kasnejšemu napredku živinoreje.« Kar zadeva umetno osemenjevanje, »je v začetku po-

menilo sanacijo čred zaradi razširjene spolne bolezni, kmalu potem pa je dobilo značaj močnega zootehniškega ukrepa. V tem času so tudi drugje v Sloveniji začeli z umetnim osemenjevanjem in s tem z razširjanjem genov napredka. Združilo se je delo veterinarjev in kmetijskih strokovnjakov. Z osemenjevanjem se je začelo prenašati zaželjene lastnosti na široko populacijo goveje črede v naši republiki. Pravo selekcijsko delo pa pojmujemo z začetkom testiranja bikov in ugotavljanjem, kaj plemenjaki prenašajo na svoje potomstvo.« Knežević se je kasneje zadržal pri nekaterih številčnih podatkih in še posebej naglasil, da je dobilo v selekcijskem programu in programih dolgoročnega razvoja Slovenije pridobivanje mleka enako težo kot pridobivanje mesa. »S kontrolo proizvodnosti in računalniško obdelavo podatkov postopno odkrivamo vse več visoko proizvodnih krav, ki so nositeljice prihodnjih rodov. Tako sistematično delo je v Sloveniji omogočilo, da po letu 1975 ne uvažamo več bikov za umetno osemenjevanje, iz Zahodne Evrope in Amerike uvažamo le manjše število doz živalskega semena vrhunske kakovosti. S tem uvoženim semenom osemenjujemo odbrane elitne krave. Tako je ustvarjena stalna vez s selekcijami živinorejsko najbolj naprednih dežel, kar daje možnost za še hitrejši napredek.« Je menil predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter ob koncu še posebej pohvalil pomurske rejce in v tem okviru soboški Živinorejsko-veterinarski zavod pod okriljem sozda ABC Pomurka.

ZBRANOST OB JUBILEJIH — Pomurje postaja eno najboljših vzrejnih območij za lisasto pasmo v Jugoslaviji in pomurski rejci so že pred desetletji stopili na svetovno sceno, kjer je prostor za živinorejsko najbolj razvite dežele. Poglejte na kmetijsko stran!

B. Z.

Branko Žunec

SZOMBATHELY

Skupaj čez most sodelovanja

Po letu 1972, ko so bili vzpostavljeni stiki med Socialistično zvezo v Pomurju in Domovinsko ljudsko fronto Železne županije na Madžarskem, so se vedno bolj krepile vezi na različnih področjih. Most sodelovanja pa sta postali predvsem narodnostni skupnosti na obeh straneh meje — madžarska v Pomurju in slovenska v Porabju. Stike pa sta še posebno spodbujali narodnostni komisiji, ki delujeta pri županijskem svetu Železne županije (od leta 1970) oziroma Pomurskem medobčinskem svetu socialistične zveze (od leta 1960). Prišlo je celo do vsakoletnih skupnih sej obeh komisij — prvič leta 1979 v Monoštru — na katerih obravnavajo določene teme in pobude za krepitev položaja pripadnikov narodnosti.

Preteklo sredo je bila skupna seja v Szombathelyu. Gostitelji so v ta namen pripravili posebno poročilo o 16-letnem delovanju njihove narodnostne komisije. Njen predsednik Imre Meszaros je poudaril, da je bila to sploh prva narodnostna komisija, ki so jo ustanovili v Ljudski republiki Madžarski. Sprva je imela 7 članov, kasneje pa so jo razširili na 9, tako da so zdaj v njej zastopani po 3 člani slovenske in hrvaške narodnosti, 2 člana iz vrst nemške narodnosti, predsednik komisije pa je Madžar. Ob ustanovitvi si je komisija zadala posebne naloge, in sicer da bo spremljala in spodbujala uresničevanje zakonskih določil, ki so jih sprejeli za uresničevanje narodnostne politike, da bo pomagala pri negovanju narodnostne kulture in ohranjanju materne jezika, da bo spodbujala informiranje v jeziku pripadnikov narodnosti, se borila proti širjenju vseh oblik nacionalizma in šovinizma ter nasploh pomagala pripadnikom narodnosti. Po zaslugi narodnostne komisije so v minulih 16

letih zares storili več pomembnih premikov, kot so med drugim tudi dvojezični napisni krajev in drugih oznak. Sicer pa so v razpravi ugotavljali, da še niso dovolj storili za enakopravnost pripadnikov narodnosti, ker je to pravzaprav trajen proces. Ni dovolj pravice le zagotoviti, temveč mora predvsem večinski narod poskrbeti za njihovo uresničevanje. Seveda morajo tudi pripadniki narodnosti aktivno sodelovati.

»Pri tem pa je potrebno veliko strpnosti, zagotoviti materialne in kadrovske možnosti za razvoj narodnostne skupnosti, predvsem pa za dvojezično vzgojo in izobraževanje ter funkcionalno dvojezično poslovanje.« Je med drugim v razpravi dejal predsednik Pomurskega medobčinskega sveta socialistične zveze Boris Prejác.

Za ohranitev narodnostne skupnosti pa je zelo pomemben tudi gospodarski položaj območij, kjer pripadniki narodnosti živijo. Prazni domovi v obmejnih vaseh na obeh straneh opozarjajo, da so se morali ljudje presejevati. To pa lahko vodi v asimilacijo. Čeprav sta komisiji o tem že razpravljali — na lanskem skupni seji v Murski Soboti — se bo k temu vprašanju najbrž potrebno še večkrat vračati.

Jože Graj

Dan odprtih vrat v Elradu

Ob koncu tedna bo še posebno slovesno v DO Gorenje Elrad, saj praznujejo dan Elrada. V petek, 26. junija, bo dan odprtih vrat Elrada, ko si bodo lahko občani, predvsem pa sorodniki zaposlenih v Elradu, ogledali delovne prostore in proizvodnjo. Vrata bodo odprta vsem od 7. do 12. ure. Ob 13. uri istega dne bo slavnostna seja delavskega sveta, na kateri bodo podelili priznanja, znake in jubilejne nagrade delavcem. V soboto, 27. aprila, se bodo že ob 7. uri začela športna tekmovanja, in sicer se bo najprej začelo streljanje zračno puško na strelišču. Na igrišču Bratstva in enotnosti v Gornji Radgoni pa bodo tekmovali še v odbojki, pikadu, malem nogometu in vlečenju vrvi. Za vse delavce bo sobota dan za družabno srečanje, spoznavanje in zabavo na radgonskem sejmiščnem prostoru.

Že v ponedeljek, 22. junija, pa so v obeh jedilnicah obratov Elrada odprli razstave. Razstavljata Stojan Zafred iz Divače, ki riše grafike z usti, ker je invalid, ter fotografije Dani Mauko, inženir strojništva iz Radenec.

B. Peček

Zahodnonemška policija je imela preteklo soboto največ dela v mestu Krümel: najprej je morala razgnati demonstrante proti jedrskim elektrarnam, potem pa je morala pospraviti še barikade (na sliki), ki so jih pred atomsko centralo postavili demonstranti.

Psujejo predvsem dogmatiki

Bili so dnevi ali celo meseci, ko smo se v Jugoslaviji kregali za vsako malenkost. Očitki so bili, upajmo, da bomo lahko kmalu govorili v preteklem času, vedno znova naslovljeni na nacionaliste, desničarje, oportuniste in na podobne ljudi. Pri tem skorajda nikoli ni bilo očitkov na račun dogmatikov, kajti psovali so vse povprek v Jugoslaviji predvsem dogmatiki. Zakaj upanje na pretekli čas?

Vlak bratstva in enotnosti iz Srbije se je res že vrnil, toda ostalo je eno izredno pomembno spoznanje, namreč da se ljudje med seboj razumejo, ne glede na narodnostno poreklo, na socialni status in seveda tudi na jezik. Trdno sem prepričan, da ob obisku iz Srbije v Sloveniji in bilo hlinjenju, ker tega Slovenec preprosto ne zna. Gostje so se lahko prepričali, med njimi pa so bili tudi srbski politiki, da so očitki o poskusu razbijanju Jugoslavije s strani Slovencev resnično nesmiselni in da so nastali v glavah dogmatikov. Skratka, več medsebojnih stikov in odpravili bomo marsikatero zablodo.

Naslednji dogodek daje prav tako upanje o izboljšanju odnosov. V Skopju so se namreč zbrali jugoslovanski novinarji, ki so nekaj dni razpravljali na temo — enoten informacijski prostor. Naslov posveta resda ni najbolj posrečen, ker nehoti spominja na stare čase enotnega direktorskega načina razmišljanja. Bolj zanimiva je bila vsebina. Pogovarjali so se namreč o tem, kako poročati objektivno, pošteno in kako se med seboj spoznavati. Sredstva javnega obveščanja naj ne bi več iskala senzacija v slabi smislu, temveč senzacija v dobrem. Samo en primer. Slovenski policentri, ali po domače, sočasen razvoj vseh regij v Sloveniji, je v Jugoslaviji popolnoma neznan. Lahko bi mirno rekli, da je to v socialistični druž-

bi svojevrstna senzacija v dobrem smislu, ker je prinesla dobre uspehe. O tem se ne govori. Upajmo, da bo tudi to posvetovanje v Skopju prispevalo svoje k odpravljanju nesporazumov.

Tretji dogodek je zanimiv poduk. V Zagrebu sta bila med hrvaškim kulturniki in politiki Ciril Zlobec in Matjaž Kmecl. Povabili so ju na pogovor ob izidu dveh knjig o tako imenovanem slovenskem vprašanju. Po poročilih hrvaškega tiska je bil pogovor izredno zanimiv. V čem je to srečanje poduk? Izkazalo se je, da so srečanja političnih vrhov posa-

meznih republik manj uspešna, kot pogovori s ljudmi. Udeleženci pogovora v Zagrebu so povedali, da jim manjkajo tovrstna srečanja, na katerih lahko dobijo odgovore na probleme, ki jih pojasnjuje vsaka sredina po svoje, najčistše seveda s polno dozo nestrpnosti. Skratka, tudi takšni pogovori naj prispevajo svoje, da bodo nesporazumi postali preteklost.

In ne nazadnje, svetla točka je na obzorju, kajti vedno več ljudi javno opozarja na resno naspotje v Jugoslaviji in to je naspotje med dogmatiki in demokrati.

SMOTRNO ZA POPOTRESNO OBNOVO

»Solidarnostna sredstva, ki jih republike in pokrajini dajejo za odpravo posledic potresa v Črni gori, se uporabljajo racionalno in namensko.« je izjavil predsednik republiškega sklada za obnovo in gradnjo Danilo Lekić. Nadzor poteka prek službe družbenega knjigovodstva, bank in organov sklada; organiziran je dobro, zato preprečuje morebitne zlorabe in v celoti zagotavlja namensko uporabo tega denarja, o čemer najbolje pričajo dosedanje uspešni rezultati na področju obnove. Po njegovih besedah so največ storili za zidavo stanovanj, ki je bila prednostna naloga. Doslej so zgradili 22.300, obnovili pa 42.000 stanovanjskih objektov, za kar so porabili več kot 14 milijard dinarjev.

Občina — dejavnik v zunanji politiki

Odnos do naših narodnostnih skupnosti v sosednjih državah, ki se ga ne da nikjer primerjati s položajem, ki ga imajo narodnostne skupnosti pri nas, je stalno navzoč dejavnik v odnosih do sosedov. Priča smo popolnega nepriznanja Makedoncev v Bolgariji in Grčiji ter omejenega priznanja pravice Slovencev v Italiji in Avstriji. Podlaga za aktivnost občin na mednarodnem področju predstavlja tudi sodelovanje Jugoslavije in Slovenije v mednarodnih organizaci-

jah, zlasti v okviru delovne skupnosti Alpe—Jadran.

Zanimiv je primer Nove Gorice, ki ima s sosednjo Gorico kar tri mešane komisije, ki delujejo na področju varstva okolja, urejanja prostora in športa. Po znanem ribiškem incidentu v Tržaškem zalivu sta obe mesti podpisali listino o sodelovanju, ki opredeljuje gospodarsko področje in ugotavlja, da je slovenska narodnostna skupnost pripomogla k sodelovanju med mestoma.

Slednjič velja opozoriti še na ugotovitve, da bi morali pokazati večjo aktivnost pri opozarjanju sosednjih držav na nekatere postopke, ki niso v prid nadaljnjemu razvijanju in poglabljanju sodelovanja. Gre zlasti za stalno nezakonito kršenje meje in ribolov v Tržaškem zalivu in za obvezno menjavo dinarjev v forinte pri prestopanju meje z Madžarsko.

To so nekatere ugotovitve posveto-

vavanja o mednarodnem sodelovanju občin, ki je bilo pred dnevi v Ljubljani.

Za kakšno kabelsko TV

Nujno je treba natančno opredeliti, kaj dolgoročno pričakujemo od satelitske radiodifuzije in televizije. Samo v sprejemno mrežo bi morali vložiti okoli milijardo dolarjev, letna najemina satelitskih kanalov pa bi stala tri do deset milijonov dolarjev. O ceni lastnega satelita, ki naj bi ga morda izstrelili okoli leta 1995, lahko le ugibamo. To so opozorili na seji sekcije ZK SZDL za obveščanje in javno mnenje, na kateri so razpravljali o uveljavitvi nove tehnologije v razvoju naše radiodifuzije.

Tako v uvodni besedi kot v razpravi so poudarili, da je uporaba satelita objektivna družbena potreba, ki jo narekujejo tako stopnja razvoja naše družbe kot svetovne razvojne tendence na tehnično-tehnološki, gospodarski in politični ravni.

Z uvedbo satelita v naš informativni sistem bi dobili osem novih kanalov za televizijo in 32 za radio, vse te programe pa bi bilo mogoče sprejemati na celotnem jugoslovanskem ozemlju, pa tudi onstran naših meja. Zato sestavlja tudi vprašanje, ali bodo kanali »lasti« posameznih RTV postaj ali pa bodo prek njih predvajali program, ki bi uveljavljal narodnostno identiteto vseh naših narodov in narodnosti in imel tudi splošno jugoslovansko vsebino.

Koliko nas stane kmetijstvo

Kmetijstvo počasi, zato pa tembolj zanesljivo tone v izgubah, ki imajo več različnih botrov. Zdajšnje razprave o izgubah v kmetijski pridelavi oziroma prireji mesa se bodo kmalu lahko v še večjem obsegu prenesele na predelovalno industrijo. Tako bi se dalo sklepati iz enostavnega razloga: v prvih štirih mesecih letošnjega leta so v klavnicah natehtali za 14,7 odstotka govedine več kot lani (kar je nekaj manj kot 30 odstotkov letnega načrta), kajti rejci pospešeno prodajo živino. In to predvsem zaradi slabega ekonomskega položaja, delno pa menda tudi zaradi pomanjkanja krme. In nobena skrivnost ni, da so klavničarji marsikak rep preplačali, če so ga hoteli dobiti — preplačali glede na uradno dovoljeno ceno namreč. Meso in mesne izdelke pa morajo seveda prodajati po uradni določenih cenah.

Po koliko morajo klavničarji plačevati oziroma so morali odkupovati živino? O tem mesarji ne govorijo, vsaj za zdaj se ne, spregovorili bodo takrat, ko jih bodo izgube stisnile za vrat. Po vsej verjetnosti pa se cene sučejo čedalje bližje realni ceni prireje in so vse bolj oddaljene od cene, ki so jo postavili zvezni organi. Če ima družbeno posestvo dnevni prirast en kilogram, potem je lastna cena takšnega pitanca 1.289,20 dinarjev — odkupna cena pa znaša po zadnjem popravku 812,46 dinarja, razlika torej znaša 356,74 dinarja oziroma, uradno postavljena cena pokriva 72,4 odstotka stroškov. Samo za spoznanje, natančno za 1,3 odstotka boljše pokritost dosegajo kmetje, kajti njihova lastna cena je 1.239,28 dinarja, pa čeprav je njihov dnevni prirast le 0,77 kg.

Do konca aprila letos je bilo v naši republiki odkupljenega za 4,7 odstotka mleka več kot lani v enakem času oziroma mlekarne so v štirih mesecih odkupile 31,3 odstotka predvidenih letošnjih količin. Pri kravah se še bolj drastično potrjuje čedalje bolj uveljavljeno prepričanje, da zavoljo predragih vhodnih surovin izguba narašča vzporedno z intenzivnostjo. Namreč, povprečna mlečnost krave na družbeni fermi je 5.200 litrov na leto, na kmetijah pa samo 3.800 litrov, toda lastna cena mleka na farmah znaša 223 dinarjev, na kmetijah pa 171,50 dinarja. Po zadnji podražitvi znaša odkupna cena litra mleka s 3,6 maščobe 127,50 dinarja s tem, da dobijo farne zraven še 15 dinarjev republiške premije, kmetje pa deset dinarjev. Povedano drugače, čeprav je mlečnost na farmah boljša in čeravno dobivajo večje premije, pokrivajo le 57,2 odstotka lastne cene, medtem ko jo kmetje pokrivajo 74,3 odstotka. Tako za meso kot mleko velja — še dobro, da imamo družbena posestva, se vsaj vidi, koliko kaj stane, če jih namreč ne bi bilo, je resno vprašanje, koliko bi se kmetu sploh verjelo.

Naša republika bo morala letos dati v zvezne sklade za stimulacije 17,37 milijarde dinarjev, lani pa je ta obveznost znašala 9,27 milijarde dinarjev. Od tega gre letos 8,92 milijarde dinarjev za regresiranje umetnih gnojil in zaščitnih sredstev, 8,45 milijarde pa za regresiranje obresti v kmetijstvu oziroma kmetijskih rezervah. Pri zbiranju denarja za regresiranje surovin za potrebe kmetijstva je lani morala naša republika zbrati 15,3 odstotka vsega v Jugoslaviji zbranega denarja, letošnji odstotek pa je 1,4 odstotka večji. In lani smo v obliki regresov dobili nazaj 77 odstotkov zbranega denarja, letos pa ga bomo predvidoma le 71 odstotkov. Glede zbiranja denarja za regresiranje obresti pa stvari stojijo takole: odstotek je tudi letos enak kot lani (15,4), lani smo dobili 26 odstotkov zbranega denarja, letos pa ga bomo še za en odstotek manj. V celoti pa pomeni, da smo v naši republiki lani porabili 53 odstotkov denarja, zbranega za zvezne spodbude, letos pa ga bomo predvidoma komaj 49 odstotkov.

V okviru republike bo šlo letos predvidoma za intervencije v kmetijstvu 30,7 milijarde dinarjev, od tega se bo v republiškem intervencijskem skladu nabralo dobrih 12 milijard dinarjev, 18,6 milijarde pa v občinskih skladih. V naši republiki se bo na posebnem računu nabralo tudi domala 32 milijard dinarjev za usposabljanje poji.

V ŽARIŠČU DOGODKOV

Švicarji bi preživeli

Če med bivanjem v Švici zaslišite sireno, ki zavija v časovnem razmaku 12 sekund, se brž ozrite okoli in skušajte najti eno od 200.000 protiatomskih zaklonišč, ki so jih Švicarji zgradili v zadnjih dvajsetih letih. Sirena namreč oznanja atomsko vojno.

Če zavijanje ni prekinjeno in traja eno minuto, pomeni, da je izbruhnila kemijska vojna, spet je treba v zaklonišče. Podrobnejša navodila za primer omenjenih in drugih ujm ter katastrof so na zadnji strani vsakega švicarskega telefonskega imenika. Med drugim piše, da naj vsak državljan vzame s seboj tranzistor, da bo lahko poslušal navodila švicarske civilne zaštite.

Civilna zaščita v Švici je prava pravceta armada brez orožja. Sestavlja jo 300.000 moških in 20.000 žensk, vsi so prostovoljci in vrhunsko izveščani. Tečaj je civilne zaštite so opravili v enem od 57 šolskih centrov, centri so v vsakem kantonu. Vsako leto prežive nekaj dni na vežbah. Nosijo posebne uniforme, določene z ženevsko konvencijo, v primeru vojne pripadniki civilne zaštite

ne morejo priti v ujetništvo, nanje se ne sme streljati, imajo status (seveda ne samo v Švici) pripadnikov organizacije Rdečega križa.

Odločitev o graditvi res velikega števila protiatomskih zaklonišč so Švicarji prejeli leta 1959, na enem od 1500 referendumov v zadnjih 100 letih. Za zaklonišča je glasovalo 380.000 volilnih upravičencev, proti jih je bilo 230.000. Ženske niso glasovale, volilno pravico so namreč dobile šele leta 1971, dve leti kasneje. Od takrat so v vsaki hiši, poslopju in javni ustanovi postopoma uredili podzemeljske zaščitne prostore. Mesta so razdrobljena na cone, 100.000 prebivalcev tvori okrožje, 20.000 sektor, 5.000 kvart, 500 prebivalcev pa blok. Glede na tako razdelitev imajo načelnike okrožij, sektorjev, kvartov in blokov. V akcijo stopijo v izrednih okoliščinah, v mirnem času pa skrb za zaloge hrane in obleke v zakloniščih, njihovo vzdrževanje itd.

Lepo švicarsko mesto Lugano ima 65.000 prebivalcev in je razdeljeno na tri sektorje. V drugih švicarskih mestih ima svoje mesto v zakloniščih 85 odstotkov meščanov, v Luganu pa so bili še bolj velikopotezni in so zgradili tudi 88.000 mest za turiste. Razen tega je to mesto znano tudi po zaklonišču v bolnišnici, zgradili so ga 1979. Pod dvajsetimi nadstropji običajne bolnišnice, ki ima tudi pristajališče za helikopterje, so pod zemljo zgradili tri nadstropja protiatomske bolnišnice s 400 posteljami, dvema operacijskima dvoranama, rezervarjem za 300.000 litrov vode, pralnico, sušilnico, četvernimi filtrirnimi in prežračevalnimi napravami in dvema neodvisnima elektrogeneratorskima sistemoma. Za to zaklonišče so porabili

globus

RIM — Povojni avstrijski zunanji minister Karl Gruber trdi, da je Jugoslavija leta 1947 zbirala gradivo o medvojnem početju Kurta Waldheima, sedanjega avstrijskega predsednika, da bi pritiskala na Avstrijo v zvezi s Koroško. Gruber je italijanskim novinarjem povedal, da so avstrijski zgodovinarji v Beogradu našli dokument iz leta 1947, v katerem jugoslovansko zunanje ministrstvo naroča notranjemu, naj zbere gradivo o Waldheimovi medvojni dejavnosti.

BUDIMPEŠTA — Avstrijec Wilibald Pahr, predsednik svetovne turistične organizacije (WTO) je izjavil, da si bo organizacija v naslednjih letih prizadevala zavarovati turiste pred teroristi, aidsom in drugimi boleznimi. Zavzemala pa se bo tudi za čim bolj odprte meje.

PARIZ — Francozi in Belgijci se že dolgo potrkajo okoli sedeža evropskega parlamenta, ki sedaj domuje v francoskem Strasbourg, Belgijci pa bi ga radi preselili v Bruselj.

VATIKAN — Tiskovni predstavnik Svete stolice je zanikal trditve, da je papež povabil avstrijskega predsednika Waldheima, naj obišče Vatikan. »Papež sprejme vsakega poglavarja države, ki to sam želi,« je dejal. Waldheim je v Vatikan odpotoval danes.

DUNAJ — Tu so se zbrali predstavniki 120 držav in razpravljali o mamilih. Po podatkih, ki so jih navajali, stane kilogram morfijeve baze za izdelavo heroina v Afganistanu 2 do 3 tisoč dolarjev, v Švici že 97 tisoč, v New Yorku pa celo 230 tisoč dolarjev. Kilogram kokaina stane v Kolumbiji okoli 5 dolarjev, v ZDA pa že 45 tisoč dolarjev.

BONN — Maja so se cene na drobno v ZR Nemčiji povečale za 0,1 odstotka, glede na maj 1986 pa za 0,2 odstotka.

TOKIO — Največje letalsko nesrečo pred dvema letoma, ko je na Japonskem izgubilo življenje 524 potnikov, je zakrivil slab tehnični pregled letala. To je ugotovila skupina posebnih strokovnjakov. Letalo je bilo pred tem v remontu v boeingovi tovarni v ZDA.

ŠE EN PILOT

Proti Moskvi je spet poletelo enomotorno letalo — toda tokrat ameriški pilot Mithard Harmon v nasprotju z mladim nemškim kolegom Mathiasom Rustom z dovoljenjem sovjetskih oblasti. SZ je ta polet odobrila že pred dvema mesecema, pilotovo sliko pa je zdaj objavila moskovska Pravda. Harmon se je s poletom pridružil proslavi 50-letnice poleta treh sovjetskih pilotov do severnega tečaja in nazaj (z enomotornim tupojevom). Američan ima več rekordov v letenju, tokrat pa se bo spotoma ustavil na Novi Fundlandiji, v Reykjaviku in Helsinkih; tam se mu bo pridružil sovjetski navigator.

Sovjetske oblasti so staršem mladega zahodnonemškega amaterskega pilota Mathiasa Rusta, ki je 28. maja priletel na Rdeči trg, omogočile, da so se v preiskovalnem zaporu Lefortovo sestali s sinom. Predstavniki sovjetske oblasti, Genadij Gerasimov, je potrdil, da je trajalo srečanje okoli tri ure in je bilo brez navzočnosti sovjetskih oseb. Rusta bodo verjetno postavili pred sodišče, in to zaradi kršenja sovjetskega zračnega prostora, vzemirjanja javnosti in ogrožanja kulturnih spomenikov v Moskvi.

NAFTARJI PA NIČ

Ob zadnji podražitvi naftnih derivatov so bili ogorčeni tudi v rafineriji nafte na Reki, ki predeluje uvoženo nafto. Od te podražitve naftna industrija ni dobila nič, čeprav se duši v izgubah, ki v reški rafineriji znesejo 17 milijard dinarjev. Delež naftnega gospodarstva v ceni nafte se čedalje bolj zmanjšuje, denimo pri litru supra, ki stane 420 dinarjev, rafineriji pripada le še dobrih 32 odstotkov ali 137 dinarjev. Zara-

di tega so iz rafinerije nafte na Reki poslali protestno pismo na 19 naslovov v federaciji in republikah. V pismu je najbolj zanimivo to, da naftarji opozarjajo na previsoke cene naftnih derivatov, ki so po njihovem prepričanju tolikšne, da je nova podražitev do konca leta — na glede na cene surove nafte na svetovnem trgu in tečaj dolarja — praktično nemogoča.

MURSKA SOBOTA — OK SZDL je skupno z vodstvom skupščine občine organizirala posvet s predsedniki KK SZDL, skupščin in svetov krajevnih skupnosti. Osrednjo pozornost so namenili obravnavi osnutka statuta krajevnih skupnosti, o čemer je uvodoma spregovoril sekretar skupščine občine Martin Vinčec. Kljub ustavnim spremembam ne kaže odlašati s sprejetjem sprememb statuta KS, ki so zaradi novih predpisov in življenjske prakse večinoma zastareli. Do konca tedna bodo sprejeli še zadnje pripombe in jih vnesli v t. im. tipski statut KS, v katerega bo treba vnesti tudi mednarodno sodelovanje, narodnostne skupnosti in delovna telesa.

MURSKA SOBOTA — Ocena delegatskega sistema v soboški občini zajema tudi udeležbo delegatov iz krajevnih skupnosti na zasedanjih zbora KS skupščine občine v minulem enoletnem mandatu. Iz nje je razvidno, da so se dosedanjih 11 sej dokaj različno udeleževali. V negativnem smislu ima rekord KS Izakovič, saj njen delegat še nikoli ni bil na seji zbora KS, po enkrat pa delegata iz Gančan in Lipe. Tudi v Krogu (le trikrat), Melincih (4-krat) in drugje bodo morali resneje razmisliti o vlogi svojega delegata. Pohvalo pa zaslužijo Bakovič, Grad, Križevci, Bogojina, Prosenjakovič, Ratkovič, Tešanovič in Murska Sobota, katerih delegati so bili na vseh sejah.

LENDAVA — Predstavniki izvršnega sveta skupščine občine Lendava so se s poslovnimi delavci organizacij združenega dela lendavske občine pogovarjali o pogojih in rezultatih gospodarjenja v prvem trimesečju in kazalcih za drugo četrtletje. Kaže, da bo imela ob polletnem obračunu izgubo le še Nafta, vendar pa se tudi tej organizaciji obetajo boljši časi, k čemur bodo prispevali novi proizvodni programi in domači plin, ki so ga začeli črpati na Petišovskem polju.

LENDAVA — Do konca leta bodo naposled uredili zelo potrebne objekte na avtobusni postaji v Lendavi. K sedanjim nadstropnim, ki so v obliki gob, bodo (s klasično gradnjo) dogradili poslovni prostor Avtobusnega prometa Murska Sobota in manjši gostinski lokal tozda Naravno zdravilišče Lendava, organizacije združenega dela lendavske občine pa bodo združile po 4500 dinarjev na zaposlenega za avtobusno čakalnico. Graditi bodo začeli v kratkem.

LENDAVA — V Lendavi hite urediti prizidek k podružnici Ljubljanske banke, v katerem bo predvsem oddelke likvidacije. Prav tako pa bo kmalu nared preurejen poslovni prostor na Partizanski ulici, v katerega se bo vselila enota Beograjske banke. Od nove banke si zlasti veliko obeta drobno gospodarstvo lendavske občine.

MURSKA SOBOTA — O pomembnejših razvojnih programih pomurskega gospodarstva bi morali spregovoriti na razgovoru predstavnikov občinskih združenopolitičnih organizacij in skupnosti, ki sta ga sredi minulega tedna v Murski Soboti sklicali MGZ in MS ZKS za Pomurje. Žal pa je zaradi slabe udeležbe posvet odpadel, kar je ponovno dokaz, da je nekaterim še vedno malo mar, kako se bo pomursko gospodarstvo razvijalo.

MURSKA SOBOTA — Na seji občinskega izvršnega sveta minuli teden so imeli na dnevnem redu več kmetijskih tem. Poleg ribiško-gojitvenega načrta so člani obravnavali še poročilo o spomladanski setvi ter poročilo o delovanju obrambe pred točo v severovzhodni Sloveniji v letu 1986, prav tako pa so se seznanili tudi s pripravljenostjo za letošnje obrambo.

MURSKA SOBOTA — Mladinsko prostovoljno delo je bilo osrednja tema razprav na seji predsedstva soboške mladinske organizacije. Znano je, da je tovrstna dejavnost mladih, posebej kar zadeva klasične oblike, že nekaj let v krizi. Pa vendar se veliko ni spremenilo, razen manjšega števila delovnih brigad, ki jih pošiljajo posamezne občine. Soboški mladinci bodo tako sodelovali na zvezni akciji Slovenske gorice, poleg tega pa so (med drugimi) prireditelji MDA Goričko 87.

do tedna

Izobraževanje ni odveč tudi zasebnikom

Sklad za dopolnilno izobraževanje delavcev pri zasebnih obrtnikih deluje v soboški občini že več kot deset let. Poglaviti namen sklada je, da delavci s stalnim izobraževanjem ob delu pridobijo temeljna in dopolnilna znanja za varno opravljanje svojega poklica. Kot kaže, pa z odzivom zaposlenih pri obrtnikih zadnje čase ne morejo biti zadovoljni. Kljub prizadevanju vodstva in vse boljši informiranosti delavcev o pomembnosti takega načina dopolnilnega izobraževanja so rezultati pičli. Iz leta v leto namreč zanimanje teh delavcev za izobraževanje upada. Od približno 850 delavcev, ki so zaposleni pri zasebnih delodajalcih, je razne tečaje, ki jih je organiziral sklad, obiskovalo le 6 posameznikov. Podobno je bilo tudi v prejšnjih dveh letih.

Drugače je seveda s tistimi tečaji, ki so zakonsko obvezni.

Tudi ko so s pomočjo delavske univerze v Murski Soboti skušali organizirati več tečajev za lesarje in plastičarje, da bi izboljšali strokovno raven in usposobljenost v poklicu, so naleteli na gluha ušesa. Ob podatku, da v soboški občini ne morejo biti zadovoljni s kvalifikacijsko sestavo zaposlenih pri obrtnikih, je nerazumljivo, da v te namene ostaja precej denarja neizkoriščenega. Čeprav se v skladu zbere letno veliko denarja — v letu 1986 je bilo več kot 10,8 milijona dinarjev — skoraj tretjino tega zneska vedno prenesejo v naslednje leto.

Ob zahtevi po večjem znanju in izpopolnjevanju, ki omogoča tudi ustrezno prekvalifikacijo, bodo na tem področju morali

storiti znatno več v letošnjem letu.

Iz programa dela je razvidno, da je dan poudarek izobraževanju ob delu in za delo, strokovnim ekskurzijam, ki so se doslej je najbolj obnesle, tesneje pa nameravajo sodelovati tudi s sindikatom delavcev in obrtnim združenjem pri reševanju problematike širšega izobraževanja delavcev pri zasebnih delodajalcih. Da bi poživili, racionalizirali ter omogočili strokovno vodstvo in načrtniše delo sklada, ki naj bo poenoteno, se bodo skušali tesneje povezati s podobnim skladom v Ljutomer. Skupno naj bi bili pobudniki za ustanovitev regijskega sklada s profesionalnim tajnikom, in sicer po zgledu in dobrih izkušnjah podobnih skladov v Sloveniji.

Milan Jerše

Pred razsvetlitvijo ekološke teme

Na osnovi nedavnega pogovora — podoben je bil že konec marca — na Medobčinski gospodarski zbornici v Murski Soboti med predstavniki občinskih raziskovalnih in komunalnih skupnosti, zbornice ter soboškega Zavoda za ekonomiko in urbanizem naj bi dobila murska pokrajina v kakih 20 mesecih za najmanj 26 milijonov dinarjev ekološko oceno Pomurja. Gre za raziskovalno nalogo, s katero bi se dokopali do inventarizacije oz. katastra vseh razpoložljivih podatkov o problemih, ki vplivajo na ekološko pomurskega prostora. Ti segajo na področja površinskih voda, podtalnice, termalnih in termalno-mineralnih, odpadnih komunalnih in industrijskih voda, zraka in izvorov njegovega onesnaževanja, kmetijska in druga zemljišča, komunalne odpadne, posebne in posebno nevarne odpadne snovi ter hrup. Po razčlembi zbranih podatkov bi v drugi fazi prišli do programa potrebnih ekoloških sanacij, v tretji pa se prebili do ekološke ocene srednjeročnih in zlasti dol-

goročnih razvojnih programov naše medobčinske skupnosti. Ta bi rabila za presojo upravičenosti novih prostorskih posegov, predvsem z vidika preprečevanja rušenja že dovolj omajanega

ekološkega ravnesja in hkrati sistematičnega spremljanja tega področja z upravno-organizacijskega in tehnično-tehnološkega

vidika. Na Zavodu za ekonomiko in urbanizem v Murski Soboti, kjer raziskovalno nalogo pripravljajo, so prepričani, da je za varstvo okolja, ki postaja vse večji strošek, nujno potrebno razpolagati z relevantnimi rezultati, meritvami, podatki. Vse preveč je govorjenja na pamet oz. delnih ne pa sinteznih obravnav in ukrepov, so prepričani. Najbolj se utesne zagostiti pri denarju za nalogo, ki ga bodo morali po raziskovalnih in komunalnih skupnostih dobesedno nakrampati. Čemu ne bi kakšnega dinarja primaknili tudi sami onesnaževalci, imajo pimislek v soboški komunalni skupnosti in pripominjajo, da je študij, raziskav, ekspertiz že dovolj. Mi bi si sposodili pesniški navdih: »Kdo zna noč temno razjasnit', ki tare duha,« pri čemer mislimo na razjasnitev ekološke teme, ki nas tare v občutljivem, že dokaj obremenjenem in ogroženem ekosistemu v murski pokrajini. Ali nas more/ali nas bo razsvetlila ekološka ocena Pomurja?

B. Žunec

GRADBENI INŽENIRJI IN TEHNIKI

Skupščina težav

Minuli konec tedna so se na svoji 15. skupščini sestali delegati Zveze društev gradbenih inženirjev in tehnikov Slovenije. Zasedali so v kongresni dvorani hotela Radin. Tokrat so se prvič sestali v Pomurju, kar pa je bilo slej ali prej pričakovati, če vemo, da je v bližnji Gornji Radgoni vsaki dve leti gradbeni sejem, na katerem strokovnjaki razpravljajo o podobni problematiki, kot so tokrat delegati.

Formalni del skupščine je potekal po že običajnem protokolu, med drugim so (vsaj) za dve leti izvolili novo vodstvo. Pri tem je potrebno dodati, da poročilo o dejavnosti v zadnjih dveh letih, prebral ga je dosedanjí predsednik Matija Blagus, ni bilo niti najmanj spodbudno. Zato zdajš-

nji predsednik Feliks Strmole v imenu novoizvoljenih ni mogel kaj prida obljubiti, pač pa je zagotovil zgolj prizadevanje za boljše. In kje so osrednji problemi v delovanju stanovskih društev? Logično jih gre iskati v težavah, s katerimi se srečujejo nasploh v gradbeništvu.

Ze Pavel Pongrac, direktor soboškega splošnega gradbenega podjetja Pomurje, ki je spregovoril v imenu pokroviteljev, je deloma pojasnil kaj ta čas najbolj tare pomurske (pa tudi slovenske) gradbince — slaba kvalifikacijska sestava (v tem trenutku je kar 40 % delavcev v gradbeništvu brez ustrezne izobrazbe), pomanjkanje dela (delež dohodka regije, ki ga ustvarjajo gradbinci, upada), velika fluktuacija dobrih kadrov, slabi osebni prejemki in neugodne družbene razmere nasploh, ki so že same po sebi omejevalni dejavnik pri naložbah.

Poleg klasično »gradbenih«

problemov pa pesti zvezo društev še vrsta tipično organizacijskih težav. Tako je v finančnem nemogočem položaju njihovo glasilo Gradbeni vestnik (gre za časopis z največjo naklado, vsaj kar zadeva tehnično stroko), malo zanimanja za delo v društvu pa je med gradbinci samimi. To velja vsaj za nekatere regije, kjer društev praktično ni, čeprav je gradbena dejavnost močno razvita — omenjali so Obalo, Ljubljano in Zasavje. Nadalje so tu še težave z jezikom, saj ni prevajanja jugoslovanskih standardov v slovenščino — do česar imajo slovenski gradbinci seveda ustavno pravico. Posredovali so celo s pomočjo republiške vlade, pa ni pomagalo.

Skratka, za novo vodstvo — stari problemi. Konca jim za zdaj ni videti, to pa je tudi eden poglavitnih razlogov, da delo v stanovskih društvih ne zaživi. kot bi moralo.

Bojan Peček

TOVARNA POLNILNE OPREME RADENSKE

Letos na Kitajsko že sedma polnilna linija

Tovarna polnilne opreme rešuje naloge, ki so si jih zadali s sanacijskim programom. O polletnem finančnem poslovanju ni umestno govoriti, saj je način proizvodnje in prodaje tak, da se končni rezultati pokažejo ob koncu leta ali pa v daljšem časovnem obdobju. V minulih mesecih so kupili dve računalniško krmiljeni strojnici in računalniško opremo. V DO Radenska imajo tačas že 70 terminalov, čeprav pred letom niso imeli še nobenega. Nasploh so vse sile usmerjene v iskanje najboljših rešitev energetike in informatike.

Pripravljajo pa podpis nove, že sedme pogodbe o izdelovanju polnilne linije za Kitajsko. Tako bo verjetno že prihodnje leto tam obratovalo kar sedem polnilnih linij, ki jih bodo (so jih) izdelali v Tovarni polnilne opreme.

Pripravljajo se tudi na letošnji Vinski sejem v Ljubljani, saj ga bodo izkoristili za posvet o polnjenju pijač, imenoval pa se bo POP 87.

Kaže, da se je končno pojavil tudi lastnik treh ladijskih lupin, ki ima vse potrebne dokumente. Ker so za njih že dobili predplačilo, z njimi niso vedeli kam, ko je prejšnji lastnik nenadoma izginil.

Bernarda Peček

RADGONSKA DRUŽBENOPOLITIČNE ORGANIZACIJE O SPREMEMBAH ZZZ

Slab odziv na razpravah

Z razpravami o predlaganih spremembah Zakona o združenem delu bi morali končati že 31. maja, vendar so jih morali v občini Gornja Radgona podaljšati do srede junija. Pripombe in predloge so strnili na skupnem zasedanju vseh družbenopolitičnih organizacij v sredo, 17. junija. Ena izmed razlag, zakaj je bil tako slab odziv na sklicane razprave, je bila, da so temu pač krive izkušnje preteklosti: o spremembah zakonov so delavci že večkrat razpravljali in dajali predloge, ki pa niso prišli dalje kot do občinskega vodstva, tudi spremembe niso rodile večjih uspehov.

Zelo kakovostne javne razprave so bile v delovnih organizacijah Avtoradgona in Radenska (v slednji so objavili predlagane spremembe tudi v internem časopisu in tako z njimi seznanili res vse delavce), prav tako pa je pohvale vredno delo društva kadrovskih delavcev. Politični aktiv, ki je vodil javno razpravo, predsedoval pa mu je predsednik sindikatov Marjan Neuvirt, je želel pritegniti k sodelovanju čim več strokovnjakov in vodilnih, torej združiti umski potencial v občini. Žal jim je to uspelo le delno. Pripomba je, da je kljub temu nabralo veliko. Vsi so si bili enotni — in to bodo presneli kot najpomembnejše tudi naprej — da je nesmiselno spreminjati Zakon o združenem delu pred spremembami ustave. Prav tako so menili, da je predlagani zakon še vedno preobširen, s preveč členi. Vse bolj zapadamo v normativizem, iz tega pa sledi le še večje administriranje. Po drugi strani pa so ostale nekatere stvari še vedno nedorečene (na primer o drobnem gospodarstvu, kjer bi morali jasneje določiti meje), predvsem pa bi morali v novem zakonu jasneje določiti vlogo sindikata v stavkah. Spregovorili so tudi o materialni odgovornosti (na tem področju bi morali uvesti številne novosti), ki da pri nas ni uveljavljena, čeprav morajo nekateri prenašati nedisciplino, malomarno slab odnos do dela...

Razpravljalci so opozorili tudi na nelogične odnose med nekaterimi temeljnimi organizacijami združenega dela (razpravljali so o enotnem ziračunu DO), na internem nezaupanje. Drugače si namreč ni mogoče razlagati preteklih pojavov v radgonski občini, ko je bila celotna DO v izgubi, posamezni tozda pa je imel po trikrat več dobička. Prav tako so na skupni seji poudarili, da je potrebno preprečiti nadaljnje drobljenje gospodarstva ter da je potrebno iskati socialno varnost delavcev v delovni organizaciji in ne v posameznem tozdu.

Bernarda Peček

sobota

Podjetje SOBOTA, tozda KOMUNALA Murska Sobota sporoča,

— da v soboto, 27. junija, od 24.00 do predvidoma 8.00 v nedeljo zaradi vzdrževalnih del ne bo vode v naslednjih ulicah: Tišinska, Naselje Ljudske pravice, Matije Gubca, Zorana Velnarja, Kroška, Stara, Štefana Kovača in v Tomšičevem naselju.

V času prekinitve ravnanje z instalacijami, kot da so pod pritiskom.

— da bodo prodajali rabljeni gradbeni material (okna, vrata, opeka) od porušeni provizorijev v Razlagovi ulici od 25. junija do 3. julija 1987. Zanimati naj se javijo na gradbišču.

vsak
četrtrek

VESTNIK

POLNENJE BREZALKOHOLNIH PIJAČ V BIJELEM POLJU

Swing in stil iz Črne gore

Prejšnji teden so začeli na polnilnih linijah Pika Bjelašica polniti brezalkoholne pijače swing in stil, ki pa ne bodo mešane z radensko, temveč z mineralno vodo rada. Tako je očitno, da ne Radenska niti Pika Bjelašica ne premissluje o združitvi, ampak išče najboljše rešitve za povečanje proizvodnje.

Polnjenje brezalkoholnih pijač je le ena od obvez iz samoupravnega sporazuma, čeprav bo nadaljnje sodelovanje pri polnjenju temeljilo na pogodbenem odnosu. V Črni gori bodo namreč opravljali za Radensko le storitveno dejavnost — polnjenje. Vse drugo (surovine, prodaja končnega izdelka) pa je naloga Radenske. Swing eksotik in stil oranja bo prodajala že obstoječa prodajna mreža, medtem ko bo za prodajo rade še vedno skrbela črnogorska organizacija.

Vzrok takšne odločitve je spremenjena poslovna politika Radenske, ki bo polnila svoje že

uveljavljene izdelke tudi na drugih polnilnih linijah po Jugoslaviji. S tem bo rešila problem velikih prevoznih stroškov. Hkrati pa bodo tako rešili problem premajhne izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti sodobnih polnilnih linij v Bjelem Polju. Letno so tam napolnili 2 milijona steklenic mineralne vode rade, do konca leta 1987 pa naj bi enako količino napolnili s swingom in sti-

lom. Prihodnje leta naj bi se ta količina povečala na 5 milijonov litrov.

Največji problem predstavljajo potrebna obratna sredstva za embalažo. V prizadevanja sta vključeni tudi gospodarski zbornici Slovenije in Črne gore, tako da bi to bila sredstva, ki so namenjena nerazvitim.

Bernarda Peček

NOVINCI V VRTCIH

S septembrom bo v vrte vzgojno-varstvene organizacije Murska Sobota vključeni 339 otrok-novincev, v mestnih vrtcih 203, v okoliških enotah pa 136 malčkov. V primerjavi z lani, ko ni bilo odklonov, je letos nekoliko drugače. V Beltincih so morali odkloniti deset otrok iz okoliških vasi, prav tako pa postaja pretesen tudi novi vrtec v Rakičanu. Kot kaže, bodo izkoristili prostorske možnosti in do jeseni preuredili podstrežje, tako da bodo lahko omogočili vzgojno-varstvo desetim zdaj odklonjenim otrokom. Med njimi predvsem staršev, ki so zaposleni v bližnji bolnišnici in bi radi svoje malčke vključili v rakičanski vrtec.

bb

LENDAVA

Sodelovanje z Monoštrom

Predstavniki Monoštra iz Porabja na Madžarskem in Lendave so se te dni dogovorili za sodelovanje v obdobju 1978/79. Stiki bodo zlasti kulturni, športni in družbenopolitični. So pa na srečanju, ki je bilo v Lendavi, nakazali tudi možnosti sodelovanja ustreznih gospodarskih organizacij, na primer trgovskih, kmetijskih in turističnih. Tako kot doslej bodo verjetno tudi v prihodnje najpogostejši stiki med osnovnimi šolami iz Monoštra in Lendave, pa tudi med šolama v Števanovcih (Porabje) in Genterovcih. Tudi monoštrska obrtniško-vajenska šola kani navezati stike z lendavsko srednjo šolo. V dogovoru o sodelovanju so nakazali tudi možnost, da bi v Lendavi pripravili neke vrste teden porabske kulture.

Š. S.

Oj, kriza ti moja, kje si?

Kraj in čas dogajanja pri pisanju o tem sicer nista najpomembnejša, pa vseeno za orientacijo in potrjeno verodostojnost napisanega omenimo, da gre za pogovor s slovenskimi novinarji, ki so ga pripravili pri republiškem komiteju za informiranje v Ljubljani prejšnji teden. Direktor slovenskega zavoda za družbeno planiranje, Franc Jamšek, in Milivoj Samar, član republiškega izvršnega sveta in predsednik komiteja za družbeno planiranje, sta govorila o razvoju Slovenije do leta 1990. Člani slovenske vlade so novinarjem želeli predstaviti rezultate majske analize. Izvršni svet je namreč izdal poročilo, v katerem je opisano delo posebne komisije, ki je ocenjevala udeležanje resolucijskih ciljev in proučila možnosti in potrebnost sprememb le-teh. Poročilo se omejuje na opis realnih družbenih razmer in nekatere ukrepe, ki naj bi obveljali, če se

želimo izvleči. So bolj ali manj logični, saj izhajajo iz zahtev slovenskega gospodarstva. Res je sicer, da postavlja vlada reči veliko manj dramatično in napeto kot na primer slovenska gospodarska zbornica, ki odkrito govori o (upravičenem?) strahu, da bo ob takih predpisih in pogojih gospodarjenja nasploh doživel del slovenskih ozdov doživel do konca leta totalni infarkt, po drugi strani pa je ves čas potrebno misliti tudi na to, da so v izvršnem svetu pač politiki, ki tako ali drugače morajo pomiriti javnost — od tod verjetno zavestno bolj umirjen in zadržan ton.

Preidimo k vsebini, ki opravičuje na prvi pogled malo čuden naslov. Zakaj neki žalovati za krizo, če pa nam povzroča toliko neprespanih noči? Razlaga: na pogovoru v Ljubljani je bilo med drugimi slišati mnenje, da novinarji, ki zadnja leta tako radi uporabljamo besedo kriza, enostavno ne ravnamo prav. Razme-

re pri nas so tačas menda tako kritične, da niti o krizi ne more biti govora. Besede gor ali dol, boste rekli, v težavah smo tako ali tako. Pa ne bo čisto držalo! Termin kriza namreč vsebuje neki aktiven naboj, neko prizadevanje, ki krizo dela trenutno, oziroma minljivo. O aktivnem naboju danes pri nas žal ni ne duha ne sluha, zato predlagajo namesto besede kriza besedo paraliza. Paralizirani smo torej, ne pa v krizi. Majska analiza slovenske vlade, ki jo bodo 20. julija premlevali v skupščinskih klopek, naj bi bila bistveni prispevek k izboljšanju razmer, h kvalitativnemu preskoku iz paralize v krizo. Obljub sicer ni, a morda ga bomo dosegli še letos jeseni. Kako lepo! Takrat bo namreč tudi novinarsko srce pomirjeno: spet bomo v svoje beležnice optimistično in vedro zapisali, da smo končno spet napredovali, da nam gre toliko bolje, da smo — v krizi!

Bojan Peček

V ZK več poguma za korenitejše posege

Na seji predsedstva OK ZKS v Murski Soboti, ki so se je udeležili tudi predstavniki nekaterih drugih družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine, so podprli teze o aktualnih družbenopolitičnih razmerah v družbi in ZKS. Dodali so, da drža ugotovitev o krizi družbenih in gospodarskih razmer, ki jo skoraj v enoletnem obdobju po partijskih kongresih nismo uspeli premagati. Zato se v ospredje upravičeno postavlja vprašanje resnične učinkovitosti Zveze komunistov, kjer je zadnje čase vendarle zaznati procese demokratizacije, ki skušajo najti pravo pot iz težav. Prenova znanja, metod dela vodstev ZK in kadrovska prenova so gotovo odločilnega pomena, kjer ne sme biti več odlašanja. Predvsem zato, če želimo odpraviti žarišča za neizpolnjevanje stališč partijskih kongresov. To pomeni v praksi reafirmirati socialistično in samoupravno v naši družbi, da bi premagali osnovni konflikt med etatizmom in samoupravljanjem na vseh ravneh.

Zato je prav, da je bila razprava vodilnih komunistov soboške občine precej kritična. Čeprav se strategija inovativne družbe večkrat poudarja, v praksi še vedno ni pričakovanih vsebinskih premikov, so med drugim ugotovili. Pri tem pa samokritično priznali, da tudi v občini še vedno nimajo izdelanega pravega programa za izhod iz krize in konkretno spreminjanje razmer. Nič čudnega, da se zaradi tega marsikje pojavlja občutek nemoči posameznikov, kar so potrdile tudi razprave v osnovnih organizacijah Zveze komunistov soboške občine.

Tam tudi terjajo večjo odgovornost za izpolnjevanje nalog, saj smo doslej prevečkrat ostajali na pol poti. Ker pomeni idejni plenum v bistvu bitko za ljudi, so poudarili v razpravi, mora Zveza komunistov pokazati več poguma za korenitejše posege. Dokler ljudje ne bodo na svoji koži občutili posledic težav, ne bo spodbud za spremembe v zavesti komunistov in drugih za pravilni izhod iz sedanjosti krize. To je bil večkrat ponovljen stavek, ki gotovo ponazarja srčno problematiko o aktualnih idejnih razmerah v družbi in Zvezi komunistov.

Milan Jerše

Pomanjkuje denarja

Potem ko je zaradi nesklepčnosti enkrat odpadla skupščina samoupravne komunalne interesne skupnosti v Murski Soboti, so se delegati minuli teden vendarle zbrali v zadostnem številu na skupnem zasedanju zborov izvajalcev in uporabnikov. Najprej so soglašali z mnenjem pristojnega odbora pri občinskem izvršnem svetu, ki je predlagal, da bi v prvem polletju po programu za delovanje krajevnih skupnosti razdelili 45 odstotkov sredstev za vzdrževanje vaških cest, ostanek denarja pa bi namenili za posodobitev cest in telefonije. Preostala sredstva bi razdelili v drugem polletju, in sicer na osnovi kriterijev, ki jih bodo sprejeli na naslednji skupščini občinske komunalne skupnosti.

Brez pripomb pa so delegati sprejeli zaključni račun komunalne skupnosti za leto 1986. Naj navedemo, da so v tem obdobju porabili čez 820,2 milijona dinarjev, kar je 8 odstotkov nad načrt. Tudi o finančnem načrtu za leto 1987 ni bilo razprave, delegatom pa je bilo pojasnjeno, da so prihodki iz združenih sredstev temeljnih organizacij združenega dela, ki prispevajo iz čistega dohodka 1,55 odstotka, zajeti le za prvo polletje. Za drugo polletje pa se bo ta denar, v skladu z zakonom o celotnem prihodku in dohodku, zbral po zaključnih računih temeljnih organizacij za leto 1987. Prav zaradi tega izpada prihodkov iz čistega dohodka ne bodo mogli letos začeti gradnje načrtovanega vodovoda v krajevni skupnosti Cankova. Zamujanje rokov pri izvajalcih del in projektantih pa postavlja v negotovost tudi gradnjo vodovodnega črpalništva v Krogu in cevovoda do Črnskih meja. Ker bo na ta način ostalo veliko sredstev neporabljenih, svoje pa bo opravila tudi inflacija, so menili, da bo nastala precejšnja škoda. Zato naj bi izvajalce in projektante znova pozvali k večji odgovornosti, predvsem pa doslednemu spoštovanju rokov, zapisanih v pogodbah.

V programu del za letos je zapisano, da bodo za vzdrževanje komunalnih objektov in naprav porabili čez 229,3 milijona dinarjev, za dopolnilne programe krajevnih skupnosti blizu 135 milijonov dinarjev, za gradnjo komunalnih objektov in naprav pa nekaj nad 415 milijonov dinarjev. Skupno gre za več kot 779,38 milijona dinarjev.

Milan Jerše

Javna razprava o ureditvenem načrtu središča Gornje Radgone

Za večje posege premalo denarja

Da bo nekaj nujno ukreniti, so se strinjali vsi udeleženci javne razprave v sredo (17. junija) zvečer. Gornja Radgona i ma prav gotovo najbolj nemogoče središče mesta, saj skozenj pelje ena najbolj prometnih slovenskih cest Maribor—Murska Sobot—Lendava, ki se ji prav v središču pridruži še ves promet s težkimi vozili, ki pride čez mednarodni mejni prehod v Gornji Radgoni (vemo pa, da že v Avstriji preusmerjajo vsa vlečna vozila prav na ta mejni prehod). Če je bil kdo od 14. do 15. ure na avtobusni postaji v Gornji Radgoni ali pa je želel prečkati cesto, verjame, da je zares nujno nekaj ukreniti, saj so otroci in vsi pešci dan za dnem v nevarnosti za svoja življenja.

Vendar pa si razpravljalci niso bili tako enotni, ko bi morali poiskati najbolj razumen način za rešitev tega problema. Zavod za ekonomiko in urbanizem je pripravil tri predloge ureditvenih načrtov, vendar je po mnenju navzočih pri vsakem nekaj manjkalo — na vseh je bilo v središču načrtovano premalo zelenja. Zagotovo je le to, da bo ob Trgu svobode uredili tržnico in manjše otroško igrišče (z gradnjo bodo namreč začeli že jeseni). O vsem drugem pa na sestanku v sredo zvečer ni bilo nič dorečeno. Za večino predlaganih rešitev za avtobusno postajo, naku-

povalni center, povečanje parkirnih prostorov in razbremenitev prometa v središču mesta bi bilo potrebno preveč denarja. Tako preselitev avtobusne postaje na sedanjo železniško (le ta naj bi se preselila v industrijsko cono) kakor gradnja garažne in trgovske hiše so mnogo preveliki posegi za tako majhno mesto. In seveda predragi!

Zaenkrat bodo morali poiskati najprimernejšo rešitev v okviru obstoječega, prva naj bi bila na vrsti avtobusna postaja, za kar pa bi morali žrtvovati parkirišča. Le-teh je v Gornji Radgoni že sedaj premalo, torej bi se s tem pojavil spet dodatni problem. Že sedaj je mesto videti natrpano z avtomobili, kar pa ne pomeni, da je v njem toliko gostov. To so v glavnem uslužbenci, ki se »mora« pripeljati v službo prav do vrat. Tako so pločniki in parkirni prostori v središču zapolnjeni v glavnem z avtomobili zaposlenih v občinski zgradbi, trgovinah...

Prav tako smo slišali različna mnenja o predvidevani obrtni coni. Kot marsikaj drugega je tudi ta načrtovana že nekaj let. O vsem je potrebno dobro premisliti in pri tem misliti na prihodnje generacije (na kar so mnogi v preteklosti pozabili). Večji posegi res veliko stanejo, toda tudi začasne rešitve niso prave za urednost središča mesta. Na tehtni-

co je potrebno dati oboje — kaj potrebujemo in kaj zmorejo.

Bernarda Peček

Z občinske zdravstvene skupnosti Murska Sobot

Občina je premajhna rizična skupnost

Analiza republiškega solidarnostnega sistema v zdravstvu ter sistem zdravstvenega varstva z vidika prispevkov iz kmetijske dejavnosti sta bili dve vsebinski točki seje občinske zdravstvene skupnosti.

Delegati o sistemu solidarnosti v republiki niso imeli pripomb, potrdili pa so tehtne pripombe, ki jih je pripravil koordinacijski odbor za svobodno menjavo dela. Po dveh letih, odkar velja novi način delitve in zbiranja solidarnostnih sredstev, so že dobro izražene nekatere prednosti in pomanjkljivosti. Na koordinacijskem odboru so menili, da je sistem slab zato, ker izhaja iz sedanjega, oziroma začne graditi na neenakosti, kar pomeni, da do izenačitve v zdravstvenem varstvu na ta način ne more priti,

saj se ne upošteva razlika med občinami.

Ponovno so načeli vprašanje primerne rizične skupnosti za dobro in enako zdravstveno varstvo ljudi. Pravijo, da je občinska zdravstvena skupnost premajhna rizična skupnost, vendar pa niso za regijsko povezovanje, saj na primer Pomurju to ne bi prineslo napredka in boljšega zdravstvenega varstva.

Del zdravstvenega varstva kmetov se plačuje iz solidarnostnega deleža, vendar pa so na koordinacijskem odboru menili, da bi se zdravstveno varstvo v celoti moralo plačevati iz sredstev solidarnosti, ker morajo precejšen delež njihovega varstva plačevati delavci v združenem delu.

O zdravstvenem varstvu

kmetov in prispevkih je Karel Franko vprašal, zakaj na seji ni predstavnikov komiteja za kmetijstvo ali zadrug, saj je jasno, da bi problem, da kmetje ne morejo plačati potrebnega zdravstvenega varstva, lahko rešili le, če se spremeni cenovna politika in nesorazmerje v cenah. Dodal je še, da se ne strinja, da se kompenzacijski davek iz občinskega proračuna prenese na račun zdravstvenih skupnosti, saj problema s tem ne bodo rešili, saj bodo morali vzeti drugje.

Delegati so izvolili tudi novega predsednika skupščine, saj tovariš Karel Karba zaradi službenih dolžnosti ne bo več opravljal te funkcije. Novi predsednik je doktor Anton Camplin.

Majda Horvat

LETOVANJE POMURSKIH OTROK

Letovanje postaja za družino v mnogih primerih že previsok strošek, vseeno pa starši skušajo oddih med počitnicami omogočiti vsaj otrokom. S toplimi davi je zanimanje za bližnja letovanja večje, zbrani pa že tudi podatki o letovanju pomurskih otrok.

Na Centru za socialno delo in otroško varstvo v Murski Soboti nam je tehnična organizatorica letovanj Angela Štrakl povedala, da letos niso zavrnili nobene prošnje in bodo učenci letovali v Baški na otoku Krku, na Madžarskem ob Blatnem jezeru in v Ingolstadt v Zvezni republiki Nemčiji. V počitniškem domu Dane Šumenjak bo v dveh izmenah letovalo 370 otrok, od tega okoli sto predšolskih in petdeset takih, ki so jih napotili na morje zdravniki z napotnicami. Prva šolska izmena je od 12. do 21. avgusta, v mednarodni pa bodo poleg 140 naših tudi otroci iz Avstrije, Madžarske in Zvezne republike Nemčije. Ta izmena bo od 1. do 12. avgusta, zanj bo potrebno za otoka odšteti 45.000 dinarjev, kar je za 5.000 dinarjev več kot za desetdnevno letovanje, seveda pa je plačilo odvisno od socialno-ekonomskega statusa družine.

Pri tradicionalni izmenjavi otrok iz partnerskega mesta Ingolstadt prihaja k nam večina potomcev naših zdomev, za soboške pa je pogoj, da so učenci srednjih šol. V Zvezni republiki Nemčiji jih bo od 19. julija do 31. julija na počitnicah dvajset, cena pa je 80.000 dinarjev, ker jo dviga strošek prevoza, ki znaša polovico od omenjene vsote. Bi-

vanje v Ingolstadt je zapolnjevanje z izleti in ogledi znamenitosti, učence pa vodijo profesorji nemškega jezika, kar je pomembno za njihovo jezikovno izpopolnitev.

Mednarodni tabor na Madžarskem ob Blatnem jezeru v Balaton Bereny bo letos obiskalo 36 otrok iz soboške občine, ki bodo v času od 26. julija do 8. avgusta v družbi z mladimi iz Nemčije, Avstrije in Češke ter domačini, letovanje pa znaša le 30.000 dinarjev.

V Baški na otoku Krku letuje-

Brigita Bavčar

jo pomurski otroci tudi iz ostalih treh občin. Lendavskih je skupaj z vzgojitelji 190, v domu Dane Šumenjak pa bodo od 21. do 30. avgusta. Septembra bo v okviru šole v naravi odpotovalo na morje tudi deset madžarskih otrok, saj je to že tradicionalna izmenjava med osnovno šolo Drago Lugarič in učenci iz Balatonbereny na Madžarskem.

Iz občine Gornja Radgona bo v Baško odpotovalo 294 otrok, celotna ekipa z vzgojitelji in ostalim osebjem pa šteje 320 ljudi, ki se bodo morja in sonca naužili skupaj z 250 otroki in vzgojitelji iz ljutomerske občine.

Drage, a iskane plastenke

Po številnih zapletih in odlaganjih začetka polnjenja so plastenke z mineralno vodo radenske, ki ima nov okus in ime miral, končno na prodajnih policah. Okrog 300 tisoč napolnjenih plastenk z miralom so poslali v kraje južne Dalmacije, v Zagreb, kjer se bo v kratkem začela Univerziada, pijejo pa lahko iz njih tudi potniki Jutovih letal in delavci v rudnikih Titovega Velenja. Čeprav stane ena plastenka od 360 do 400 dinarjev in je precej dražja od litrske steklenice radenske, se na jugoslovanskem tržišču zanjo močno zanimajo. Prodali bi vse, kar bi napolnili, vendar pa v Mineralni vodi v Boracju upajo, da bodo uspeli zadovoljiti vsaj najnujnejše potrebe. Problem je namreč plastična masa. Ko so rešili problem kakovosti, zaradi česar so imeli kratek izpad proizvodnje, pa Ohis Skopje zamuja z dobavo potrebne plastične mase za naphovanje plastenk, spet iz drugega vzroka. Tako je sedaj dela le še za eno tedensko izmeno.

bp

beogradska banka
temeljna banka ljubljana

BEOGRADSKA BANKA
TEMELJNA BANKA LJUBLJANA
Titova 38
61001 LJUBLJANA

Komisija za delovna razmerja

objavlja

prosta dela in naloge

— opravljanje dinarsko-deviznih poslov in dinarsko-deviznih blagajniških poslov za občane v agenciji Lendava.

Pogoji:

— srednja izobrazba družboslovne ali ekonomske smeri,
— 1 leto delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah,
— poskusno delo 3 mesece.

Kandidati naj pošljejo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: Beogradska banka — Temeljna banka Ljubljana, Titova 38. Kadrovska služba.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Nepopolnih vlog ne bomo obravnavali.

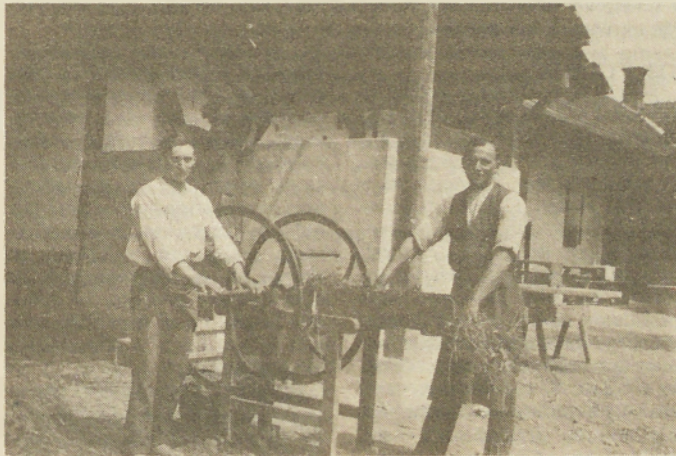
Ob 60-letnici selekcijskega dela v Pomurju in 35-letnici umetnega osemenjevanja

»Kdor želi živeti od krav, mora živeti s kravami,« pravi znana ljudska modrost, ki se je očitno dodobra zasedla v zavest in znanje pomurskih rejcev. Posebej smo se mogli o tem prepričati konec minulega tedna na tridnevem praznovanju 60-letnice selekcijskega dela in 35-letnice umetnega osemenjevanja v Pomurju. Pokrovitelj prireditve je bil republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano — njegov predsednik Milan Knežević je bil slavnostni govornik na razstavi govedi lisaste pasme zadnji dan prireditve — organizatorji pa ABC Pomurka z

nje na ŽVZ, udeleženci pa so si še ogledali nekaj usmerjenih kmetij na Goričkem. Sobotna razstava, ocenjevanje in revija živali so se končali s podelitvijo priznanj.

Ker smo o selekcijskem delu in umetnem osemenjevanju v Pomurju objavili že precej gradiva — organizator je ob tej priložnosti izdal tudi zbornik z omenjenega strokovnega posvetovanja in razstave živine — si tokrat bolj v sliki pogledimo nekaj zanimivosti iz kronologije razvoja pomurskega selekcijskega dela in umetnega osemenjevanja.

Tekst in foto: B. Žunec in arhiv ŽVZ

— Še en pogled v preteklost: priprava koruzne silaže v Črenšovcih leta 1934.

Živinorejsko-veterinarskim zavodom in kmetijskimi organizacijami Pomurja, Združena zveza in Živinorejska poslovna skupnost Slovenije. Prvi dan so imeli delavci soboškega Živinorejsko-veterinarskega zavoda slavnostni zbor, drugi dan pa je bilo posvetovanje o lisastem govedu in njegovih možnostih razvoja. Odprli so adaptiran hlev za proizvodnjo semena in prostore za osemenjevanje.

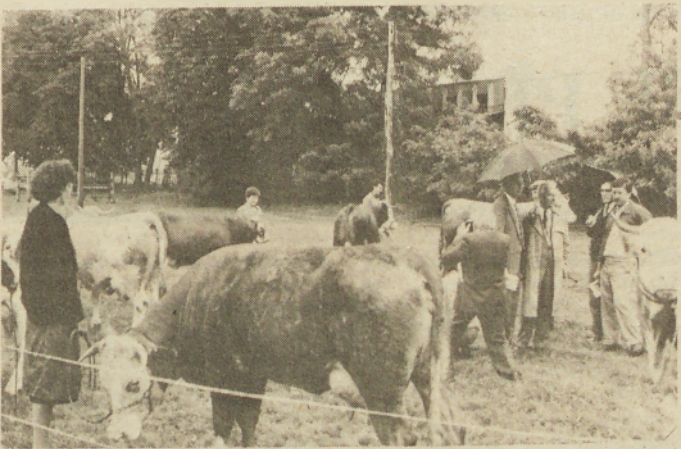
Prof. dr. Jože Osterc z ljubljanske biotehniške fakultete ob razstavi govedi lisaste pasme: »Na strokovnem posvetovanju o lisastem govedu in njegovih razvojnih možnostih smo ugotovili, da moramo v današnjih pogojih v Pomurju enako kot doslej rediti krave v kombiniranem tipu s približno izenačenimi lastnostmi za prirejo mleka in mesa. Razstava pa naj bi pokazala, koliko so živali v Pomurju v tem tipu. Ugotovimo lahko, da so glede okvirja živali na spodnjem robu zaželenega okvirja. Odbrane bikovske matere, ki so slika populacije, so visoke okrog 135 centimetrov, vendar so danes razstavljene visoke 137 centimetrov. To je seveda izbor najboljših. Tak tip v tem okvirju si prav gotovo želimo. Sicer so razstavljene živali dokaj dobro omiščene, kar kaže, da bodo njihovi potomci dobro rasli, razen razstavljenih križank z rdečo holštajn-frizijsko pasmo in monbelijar pasma. Te živali so v mlečnejšem tipu in preslabo omiščene za naše potrebe. Poseben problem pri lisasti pasmi v Pomurju pa so kot kaže vimena in vsebnost mlečne masti. V kakovosti vimena in deležu mlečne masti v mleku te krave bistveno zaostajajo za zaželenim rejским ciljem. Na teh dveh lastnostih bomo morali pri selekciji intenzivneje delati oz. pri izbiri tema dvema lastnostima posvečati večjo pozornost kot doslej.«

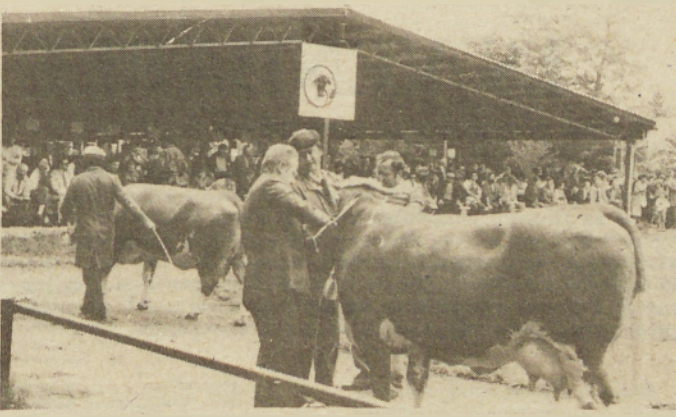
— Ocenjevanje nekdanj... (leta 1935)

— Bik Eiger, eden prvih bikov na osemenjevalnem centru Murska Sobotica. Pojem tedanje bikovske rase.

— ... ocenjevanje danes.

— Najboljšim na razstavi govedi lisaste pasme zlati zvonci.

Tibor Titan, dipl. inž.

Sto let reje lisaste pasme goveda v Pomurju

Leta 1952 so ukinili obvezno oddajo kmetijskih pridelkov, s tem so nastale normalnejše razmere za kmetijstvo in tako tudi za živinorejo. Toda čreda goveje živine je bila izdesetkana, razširile so se tudi razne bolezni. Posebno močno je bilo razširjeno kužno zvrževanje pri kravah, zaradi česar je plodnost črede močno padla. Osemenjevanje krav v nekaterih predelih Slovenije je bilo že razširjeno in je dajalo dobre rezultate. Zaradi težkega stanja v govedoreji so v okraju M. Sobotica na predlog Eda Perhavca, dipl. inž., začeli s tako sanacijo živinoreje, da so osemenjevanje krav vključili v sestavni del pospeševanja živinoreje. Ob takem konceptu organizacije živinorejske službe so se nadejali, da bodo najlažje in v najkrajšem času zatrli jalovost krav, asanirali in ponovno pospešili razvoj govedoreje. Sestavljalcu tega prispevka so zaupali organizacijo živinorejske službe v okraju M. Sobotica. Živinorejsko selekcijsko službo smo formirali pri Okrajni zadrugi zvezi v M. Soboti, osemenjevalni center pa smo locirali pri »Vecerumu« v M. Soboti, ki je do takrat proizvajal vakcino proti prašičji ohromelosti. Seme za osemenjevanje krav smo od začetka dobivali od osemenjevalnega centra iz Ljubljane. Začetno delo pri osemenjevanju krav je uspešno opravil Janko Močnik. Leta 1954 smo lahko začeli osemenjevati s semenom, ki so ga začeli pridobivati v M. Soboti. V ta namen smo v prostorih »Veceruma« adaptirali prostore, kamor smo privežali bika za osemenjevanje. Za začetek smo nabavili bika Eigerja, ki je bil uvožen iz Švice in je do tedaj plemenil v Rakicanu. Prav tako smo takrat pridobivali seme od bikov Rupija in Pioja, ki smo jih uvozili iz Avstrije. Pionirsko delo pri organizaciji osemenjevalnega centra in pri pridobivanju semena ter razvoju tehnologije osemenjevanja pripada vet. Alfredu Trencu.

Pospeševanje govedoreje, molzna kontrola in vključevanje goveda v selekcijsko delo se je hitro razmahnilo. Kmetijske zadruge so postale nosilci pospeševanja kmetijstva, predvsem živinoreje. Pri vseh KZ so formirali živinorejske odbore, ki so postali osnovne organizacije živinorejcev. Leta 1955 smo formirali rajonski odbor rejcev lisaste živine. Ta je postal koordinator dela živinorejskih odborov pri KZ in

je nadomestil nekdanjo Zvezo živinorejskoselekcijskih društev za lisasto govedo. Sedež rajonskega odbora za živinorejo je bil pri Zadrugi zvezi v M. Soboti. Prvi predsednik tega združenja je postal predsednik živinorejskega odbora pri KZ Križevci pri Ljutomeru, sicer napreden živinorejec, Franc Skuhala. Poleg koordinacijske vloge je rajonski odbor za živinorejo opravljal tudi nekatere druge naloge. Tako je bil organizator sejmov za rodovniško plemensko živino in razstave živine. Redne plemenske seje smo organizirali v M. Soboti, izredne pa tudi v več krajih v Pomurju. Prvo večjo razstavo plemenske živine smo organizirali v Prekmurjem tednu v M. Soboti. Ob podobnih priložnostih smo organizirali take razstave še v Križevcih pri Ljutomeru, Turnišču, Lendavi in v Radgoni. Razstave goveje živine v G. Radgoni so pozneje postale sestavni del kmetijskih sejmov v G. Radgoni.

Po letu 1955 smo bili priča večjih reorganizacijskih sprememb. Doživeli smo formiranje in pozneje razformiranje enega okraja s sedežem v M. Soboti, male kmetijske zadruge pa so združevali v večje. Po razformiranju okraja za celo Pomurje v M. Soboti so v občini M. Sobotica ustanovili KIK Pomurje. V novo kmetijsko organizacijo so združili pridelavo, predelavo in finalizacijo kmetijskih proizvodov. Iz malih zadrug so formirali Obrat za sodelovanje s kmeti. V poznejšo ABC Pomurje pa so vključili še ostale kmetijske zadruge in druga posestva v Pomurju. Leta 1958 so zgradili nov osemenjevalni center v M. Soboti. S tem so dozele tudi možnosti, da so lahko združili proizvodnjo in živinorejsko selekcijsko službo v novo organizacijo ŽVZ za Pomurje v M. Soboti. Doba do leta 1960 je sicer bila obdobje velikih organizacijskih sprememb, vendar zlata doba govedorejske renesanse in njenega razvoja. Osemenjevanje je hitro dobilo svojo domovinsko pravico in se je hitro razširilo. Poleg živinorejskoselekcijskega dela, veliko vlaganj in vsestranskega prizadevanja družbe je osemenjevanje dalo svoj velik prispevek k tako hitremu razvoju govedoreje pri nas. V kratkem času se je povečal genetski potencial črede goveda za prirejo mesa in pridobivanje mleka. Povečal se je in naglo rasel tudi stalež goveje črede, zato se je iz leta v leto povečeval odkup

Dognojevanje koruze

Prek listja

Prehrana koruzne rastline sloni na osnovnih hranilih, dušiku, fosforju in kaliju, ter na mikrohranilih, med katerimi so pomembnejši magnezij, žveplo, bor, železo, baker, mangan, molibden, cink in drugi.

Koruzno rastlino oskrbimo z glavnimi hranili ob setvi, mikrohranila pa so sestavni del mineralnih, predvsem pa organskih hranil, npr. hlevskega gnojila. Ob visokih pridelkih se vedno pogostejše pojavlja pomanjkanje glavnih in tudi mikrohranil v času, ko ima koruza slabše razvit koreninski sistem. Često prihaja do pomanjkanja fosforja, mikroelementov, tudi dušika in redkeje kalija. To se dogaja tudi, če so tla normalno gnojena s potrebnimi hranili, nedvomno pa je močno izraženo na revnejših, zbitih, manj zračnih tleh, na raznih depresijah ipd.

Znaki pomanjkanja pri posameznih hranilih se kažejo različno. Pomanjkanje fosforja, ki je v tem trenutku najbolj izrazito, se pokaže v temno zeleno vijoličasti barvi, rastline so zadržane v rasti in dajejo normalno vtis slabega posevka. Da preprečimo oziroma ublažimo posledice pomanjkanja fosforja, delno mikroelementov, gnojimo prek listja — foliarno. Posebno izraziti so znaki pomanjkanja pri hibridnih pionerih, pri katerih bi moralo biti gnojenje prek listja obvezen ukrep.

Za foliarno gnojenje je pri nas v prodaji foliar special. V omenjenih gnojilih so glavna hranila dušik, fosfor in kalij v razmerju 6—12—6 z dodatkom magnezija, bora, železa, žvepla, molibdena, mangana, bakra in einka.

Hranila so v taki obliki, da jih rastline popolnoma izkoristijo. Poudarek je na fosforju brez nepotrebnih ostankov.

Foliarno gnojenje na splošno predstavlja nanašanje hranilnih snovi na nadzemne dele rastline, oziroma v ožjem smislu gnojenje prek listja. V naših talno-vremenskih razmerah prevladujejo v začetku rasti navadno nižje temperature in delno suša. V takšnih razmerah je vpijanje fosfata iz tal prek slabega korenskega sistema oteženo.

Stalna voda na površini in poškodbe v sestavi delujejo negativno na sprejemanje hranil, s tem tudi na rast koruze. Hitrejša rast koruze pospešuje dozorevanje, prinaša kakovost in večje pridelke. Večji pridelok se kaže v večjih storžih, vsebnosti suhe snovi v rastlini in v višji škrobni vrednosti. To je posebno izrazito pri dveletni uporabi listnega gnojila.

Uporaba listnega gnojila je najprimernejša, ko ima koruza 5 do 7 listov, ponovitev — drugo škropljenje — pa čez 10 do 14 dni. Količina znaša 6 do 10 litrov na hektar, ob uporabi 400 litrov vode na hektar. Če je koruza manjša in kaže znake pomanjkanja, lahko ta ukrep izvedemo tudi že, ko ima koruza povprečno 3 do 5 listov. Razumljivo, ukrep daje dobre rezultate tam, kjer so izpolnjeni vsi drugi pogoji za rast in razvoj te rastline.

Omenjeno gnojilo lahko mešamo z običajnimi kemičnimi sredstvi, ki se uporabljajo na posevkih koruze.

Prek korenin

Ko bodo posevki koruze razvili 7 do 9 listov, je primeren čas za dognojevanje.

Dognojimo samo posevke, ki jim ob setvi nismo dali celotnega odmerka dušika.

Primeren odmerek za dognojevanje koruze je 60—80 kg/ha čistega dušika, to je 220—300 kg/ha kana (27 % N) ali 130—170 kg/ha uree (46 % N). Urejo po možnosti zadelamo v zemljo. Paziti moramo, da gnojimo samo med vrstami koruze. Če gnojimo povprek, lahko povzročimo močne ožige listja.

Koruzo lahko dognojimo tudi z gnojilom, vendar samo, če imamo cisterno, na katero so pritrjene cevi, po katerih odteka gnojilna voda na zemljo le med vrstami koruze. Primeren odmerek je 20—30 m³/ha nerazredčene goveje gnojilke, s katerim damo posevku 90—130 kg/ha skupnega dušika. Ker je približno polovica tega dušika v organski obliki, lahko posevek koruze izkoristi le dobro polovico z gnojilko dodanega dušika.

Geza Džuban, kmet. inž.

TURNIŠČE: cene pujskov

V zadnjem času je na sejmu v Turnišču precejšnja ponudba pujskov. Za mlačni četrtek, 18. junija, poročila nismo prejeli, pred dvema tednoma pa so rejci ponujali kar 143 pujskov, starih od 7 do 10 tednov in težkih od 15 do 20 kilogramov. Za par so zahtevali od 45.000 do 50.000 dinarjev, prodali pa so okrog 50 živali.

(se nadaljuje)

»Sedemdeset let bo minilo od nastanka Jugoslavije; tako dolgo obdobje je tudi med Leninom in Gorbačevom, med francosko buržoazno revolucijo in pariško komuno, med ustanovitvijo ZDA in ameriško državljansko vojno, med Kitajcem Sun Jat Senom in Deng Xiaopingom. Gre torej za neko zakonitost, za obdobje dozorevanja, za prehod od ekstenzivnega k intenzivnemu. Trdim, da teče tačas v Jugoslaviji »državljanska vojna«; vojna zaradi novega, zaradi odnosa do inovativnosti in sodobnega poslovanja. Z diferenciacijo smo šele na začetku, šele na začetku smo pri razlojevanju v odnosu do inovativnosti, novega socializma, kajti blokade, ki vodijo v afriško-saharski standard, so tačas še izjemno močne,« je pred nedavnim v Mariboru slikovito razmišljal dr. Matjaž Mulej z Vekša, soavtor znane študije iz leta 1985 Ustvarjalno sodelovanje od zasnov do uspešne prodaje izdelka. Navajamo ga zato, ker bi radi tokrat ponovno opozorili na enega od pomembnejših razvojnih vidikov: raziskovalne naloge in njihovo uporabnost.

inovacije

žencev in poslovnih, ki jih najdemo tako rekoč na vseh koncih države in sveta, celo na ključnih položajih gospodarskih podjetij in raziskovalnih ustanov.

Spomnili bi se na nekatere novejšje raziskovalne naloge v sotoški občini, kot npr. s področja kemije možnosti proizvodnje, uporabe in prodaje sečninsko-formaldehidne pene, vloga bioplina v energetski oskrbi Pomurja in vplivi gnojenja z blatom iz čistilnih naprav na tla in nekatere kmetijske rastline. Brez dvoma zanimive so raziskovalne naloge Hidrogeološka ocena možnosti izkoriščanja termalnih voda v Pomurju, Ugotavljanje možnosti pridelovanja zdravilnih zelišč v naši pokrajini, Možnost pridelovanja zrnatih stročnic v razmerah Prekmurja. Bob kot vir proteinov v prehrani živali, Ra-

VODNJAK ŽELJA ALI VRELEC UPANJA?

Na pobudo občinskega izvršnega sveta so se v sotoški raziskovalni skupnosti odločili, da zberejo raziskovalne naloge zadnjih nekaj let in jih arhivirajo v pokrajinski in študijski knjižnici, kjer so na voljo vsem zainteresiranim. Nesporno je to smotrna poteza, ki bi jo lahko posnemali tudi v drugih občinah, tem prejšnjim, ker je v dokaj bogatem fondu raziskav, študij in izvedenskih mnenj nekaj dovolj zanimivih in predvsem uporabnih.

Doslej je zbranih in arhiviranih 36 raziskovalnih nalog, od teh najstarejši — raziskave prodaje za gradbeništvo na lokaciji Krog pri Murški Soboti in vodnjak za poskusno črpanje vode v Krogu — segata v leto 1981. Če se zadržimo samo pri naslovih, bi iz leta 1982 omenili študijo o razpoložljivi delovni sili v pomurski regiji s projekcijo do leta 2000, preventivno zalitje zob, silirani pesni rezanci in prehrani goveje živine, program razvoja sadjarstva na Goričkem do leta 2000 in ravnanje s svinjami z negativnim testom brejosti na farmi v Nemščaku. Vsekakor bi bilo smotno preveriti, če so bile uporabljene v razvojne namene ali pa v najslabšem primeru ostale mrtva črka na papirju, za kar je sicer bilo treba odšteti težke milijone.

Iz leta 1983 so v sotoški pokrajinski in študijski knjižnici na voljo fascikli z naslednjimi raziskovalnimi nalogami: preustroj regijskega gospodarstva kot etapna študija, keramično-tehnološke raziskave gline iz glinišča Radkova gošča pri Zgornjih Moravcih ter poročilo o rezultatih študije izkoriščanja razpoložljivih vodnih zalog za oskrbo s pitno in tehnološko vodo Pomurja. Sodelovanje zunanjih organizacij in ustanov, recimo Geološkega zavoda iz Ljubljane, Univerzitetnega kliničnega centra, posameznih fakultet in institutov z obeh univerz, je poglavje zase, gotovo pa se tovrstnemu sodelovanju ne bi smeli odpovedati, posebej če gre za neposredno uporabne raziskovalne rezultate. Celotno iz širšega jugoslovanskega prostora in tujine bi bilo v takih primerih koristno pridobiti določena spoznanja in izkušnje; morda kar prek pomurskih izobra-

cionalno koriščenje tkanin s pomočjo računalnika, Dolgoročni enotni sistem reševanja odpadnih snovi Pomurja, Razvoj prireditelne prometa, Mladinski raziskovalni socialno-geografski tabor Pomurje 15. Motvarjevci 1986, Možnost uporabe presežka energije industrijskih procesov za ogrevanje bivalnih prostorov in sanitarne vode v Murški Soboti, Geotermalna energija možen vir toplotne energije za Murško Sobotu in okolico, Vpliv časa pripusta na odraslost telic lisaste pasme (I. faza), Embriotransfer pri govedu, Razmnoževanje rastlin in vitro (I. in II. faza), Vzgoja in izobraževanje v večjezičnem okolju, Evidentiranje pojave koruzne vešče, Ugotavljanje naleta listnih uš na krompirju in še nekatere druge. V zadnjih treh, štirih letih je tudi sicer vse več raziskav, ki se tičejo ekološko-energijskih in varčevalnih vidikov razvoja, kar je povsem razumljivo.

Predlagali bi, da tudi po drugih raziskovalnih skupnostih v Pomurju na tak način kot v Murški Soboti zberejo in arhivirajo raziskovalne naloge. Hkrati se nam zdi vredno sprožiti pobudo, da bi skušali priti na obeh univerzah, ljubljanski in mariborski, do diplomskih nalog naših študentov, kajti zanesljivo je med njimi nekaj uporabnih za razvojne potrebe. O tem, da bi bilo pametno uporabiti magistrska in doktorska del ter študije pomurskih strokovnjakov, ki se uveljavljajo drugje, pa tako ni treba tritati časa.

POSLASTICA IZ SVETA RAČUNALNIŠTVA

Robot XY Marka Klopčiča (na sliki) je bil sicer že predstavljen na srečanju mladih raziskovalcev v Novi Gorici konec maja, tokrat pa smo ga mogli videti na nedavnem 4-dnevem 23. srečanju mladih tehnikov Jugoslavije v Murški Soboti. Robot XY Marka Klopčiča iz ljubljanske srednje šole za računalništvo lahko riše in vrta ploščice tiskanega vezja ter digitalizira sliko. Gre za univerzalno napravo, ki je nastajala pol leta, pri čemer je pomagal oče Franc v vlogi mentorja. Marko ima v načrtih nove projekte, ki pa jih bo moral odložiti, saj gre kmalu v JLA.

Branko Žunec

Učeca se, razmišljajoča tovarna

S 1. julijem začenjajo v sotoški tovarni z okrog 1400 zaposlenimi v petih tozidih in delovni skupnosti s postopnim uvajanjem nove organiziranosti. Sestavni del novembra lani referendumsko izglasovane namere je snubljenje strokovnjakov, recept skratka, ki je vse bolj — po vzoru tujine — domač tudi pri nas.

STE VI TISTI ...?

Marca se je v Delu, Večeru in Vestniku pojavil oglas Mesne industrije, ki je tako zavoljo grafične podobe kot vsebinske zasnov »padel v oči«. Začne se tako: »Ste vi tisti, ki želi doseči lastno identifikacijo tudi skozi svoje strokovno delo? Če ste vi tisti in bi bili pripravljeni delati v kolektivu na robu Slovenije, vam ponujamo možnost strokovnega, timskega dela, napredovanja, nenehnega izpopolnjevanja doma in v tujini. K sodelovanju vabimo: diplomirane elektrotehniko, diplomirane organizatorje dela, diplomirane sociologe, industrijske psihologe, veterinarje, andragoge.«

Vodja človeških kadrovske službe Silva Čenarjeva na vprašanje, kakšen je bil odmev, pojasnjuje: »Glede na to, da smo dolgoletni zgradbi, ki ni vabljen za kadre ne po osebnih dohodkih ne po družbenem standardu, je bil odmev neverjetno velik. Oglasilo se je kakih 50 strokovnjakov z višjo in visoko izobrazbo, največ iz Slovenije s prevladujočim deležem Pomurcev, ki živijo zunaj pokrajine in bi se najbrž hoteli vrniti, a tudi iz drugih delov Jugoslavije: Zagreba, Beograda, Sarajeva, Brčkga, Bihaca in od drugod.« V pogovorih z njimi so skušali biti predstavniki delovne organizacije stvarni in pošteti, posebej kar se tiče delovnih razmer, plačila, nagrajevanja. Pri kroničnem pomanjkanju strokovno podkovanih kadrov pač ni kaj »blefirati«. Med 1400 zaposlenih jih je 22 z visoko (dva z magistrstirjem) in 24 z višjo izobrazbo, 190 jih ima popolno srednjo šolo oz. peto stopnjo in 545 poklicno šolo, ostane sestav delavcev s polkvalifikacijo ali priučitvijo oz. sestav brez kvalifikacije. Ker je delež slednjih kar 46-odstoten, so že ob snovanju srednjeročnih načrtov in razvojne strategije do leta 2000 sklenili, da na vsak način izboljšajo raven usposobljenosti, če naj Mesna industrija ustrezno posluje. Jasno je, da jim gre — ob povprečni starosti kolektiva 33 let — za nadaljnjo rast in zato pospešeno

vlagajo v točasni »človeški kapital« v tovarni. Čenarjeva: »Zaposlenim omogočamo izobraževanje, kolikor ga hočejo, seveda v funkciji usposabljanja za delo, ki ga opravljajo oz. ga bodo v novi organiziranosti opravljali. Letos je bilo na raznih specializiranih seminarjih in sejmih ter simpozijih, ki so pomembni za naše delovne procese, 70 delavcev. Dajemo tudi štipendije šolajoči se mladini; 26 štipendistov imamo na različnih stopnjah, od tega se jih 16 usposablja za mesarja. Za letošnje imamo razpisanih 25 štipendij, od tega jih je samo deset na četrti stopnji.«

Če se spet vrnemo k snubljenju strokovnjakov, jim je v Mesni industriji veliko od tega, da bi bili to tudi osebnostno urejeni ljudje s kakovostnimi lastnostmi. Imeli naj bi smisel za skupinsko delo, za plodno srečevanje specializacij, da bi tako lažje dosegli konkretno opredeljene cilje. Znati morajo motivirati in pritegniti sodelavce ter biti toliko čustveno odprti, da bodo sposobni ocenjevati druge in se hkrati pustili ocenjevati. Le tako bo mogoče selektivni pristop, ki naj da slehernemu zaposlenemu možnost napredovanja po določenem času glede na lastne sposobnosti povezane z osebnostnimi lastnostmi.

NA STIČIŠČU INTERESOV

Da mislijo v Mesni industriji resno, priča več argumentov. Že v letu 1985 so z Zavodom za organizacijo poslovanja iz Ljubljane na osnovi razčlenbe učinkovitosti poslovanja delovne organizacije s posebnimi metodami dognali bistvene probleme. Ta uvodna študija oz. neke vrste idejna zasnova jih je prignala k odločitvi, da pripravijo šest projektnih nalog, ki naj bi dale celovite odgovore na vprašanje, kako učinkovito do živega problema. (Ne pozabimo, da se je navedeni projekt rojeval ob vseh mogočih pritiskih in vplivih iz lokalnega in globalnega okolja, ki so vsi po vrsti merili zgolj na sanacijo kroničnih izgub, premalo pa upoštevali obsežnost in

zahtevnost problematike!) Kot razčlenjuje Igor Klinar iz najožjega vodstva tovarne, se v dveh nalogah ukvarjajo s stroški in donosnostjo poslovanja, v tretji pa z organizacijo informacijskega sistema in planiranjem. »Prvi dve nalogi smo končali, najdlje pa se zadržujemo pri organiziranosti poslovanja. Po sprejemu pravilnika o organiziranju in razvidu del smo se lotili izdelave organizacijske strukture in prišli do najboljše različice za naše razmere — do enovite delovne organizacije. To pa je bil šele pr-

Že skozi simboliko na naslovnici glasila sotoške Mesne industrije Obveščevalec moremo prepoznati namere za razvojno preobrazbo tovarne.

vi korak, ki smo ga samoupravno potrdili z referendumom. Sledila je opredelitev nižjih organizacijskih enot.«

Pravkar se ukvarjajo z najzahtevnejšim delom, opredeliti mesto (opis del in nalog) vsakega posameznika v organizaciji. Seveda bo z uvedbo nove organiziranosti pri nekaterih delokrogih oz. organizacijskih enotah potrebno kaj spremeniti in prilagoditi, kar je razumljivo. Dovolj trd oreh pomeni ovrednotenje posameznih opravil v delovnem procesu, pri čemer se misli na osebne dohodke. Klinar: »Zdaj smo pri razčlenjevanju in ugotavljanju zahtevnosti posameznih del in nalog, nadaljevali pa bomo s tistim delom OD, ki izhaja iz uspešnosti posameznega delavca, manjše organizacijske enote ali kar celotne DO. Projekt osebnih dohodkov oz. sistem nagrajevanja ni samo v interakciji s po-

slovno organiziranostjo, ampak ga povezujemo s projektom samoupravnih skupin, ki ga razvijamo skupaj z ljubljansko Fakulteto za sociologijo, politične vede in novinarstvo. Gre preprosto za to, kako motivirati posameznika v organizaciji, da se bo obnašal gospodarno, ga materialno spodbujati, naj bo posameznik ali skupinsko, da bi prišli do stičišča posamičnih interesov in interesov organizacije.«

PREHODNO OBDOBJE

Spoznali smo, da je posredi izrazito študijski, večdisciplinaren pristop k novi organiziranosti, ki jo bodo začeli postopno uveljavljati s 1. julijem. Vodstvu Mesne industrije je jasno, da bodo morali preživeti prehodno obdobje, pri čemer ni nepomembno opomniti, da si ne bi tačas spet nakopali velikih izgub, ki so se jih v zadnjih mesecih komajda otesli. Kako, smo že poročali. Vsekakor računajo, da bi po 1. januarju 1988, ko naj bi močnejše deloval informacijski sistem oz. vsakovrstne povezave med organizacijskimi enotami in posamezniki, že morali vedeti, kako naprej.

Kar se tiče prehoda na novo nagrajevanje pa predvidevajo, da med 10. in 15. avgustom izvedejo referendum za sprejem pravilnika o nagrajevanju. Če bo izglasovan, bodo takoj prešli na izplačevanje OD po novem sistemu. V vodstvu opozarjajo, da ga bo treba še dograjevati, zagotavljajo pa, da je veliko bolj analitičen in zajema vse elemente, s katerimi se da pošteno ovrednotiti delež posameznika h kakovosti gospodarjenja in razvoju delovne organizacije.

Predvsem pa bi tudi sami ponovili kitajsko modrost, ki jo je Silva Čenarjeva omenila v aprilski številki tovarniškega glasila Obveščevalec: »Pametni prislunjejo šepetu časa, neumne vleče zgodovina za lase za seboj.« In dodala: »Le kdo bi rad, da bi ga kdo vlekel za lase za seboj, saj to boli. Pa še kako!« Sotoška Mesna industrija je očitno dolgo bolelo in zato preobrazba v učeco se, razmišljajočo tovarno ne bo ne lahka ne enostavna. Vsaj na papirju pa so ji njeni najodgovornejši odprli pot v tretje tisočletje.

Branko Žunec

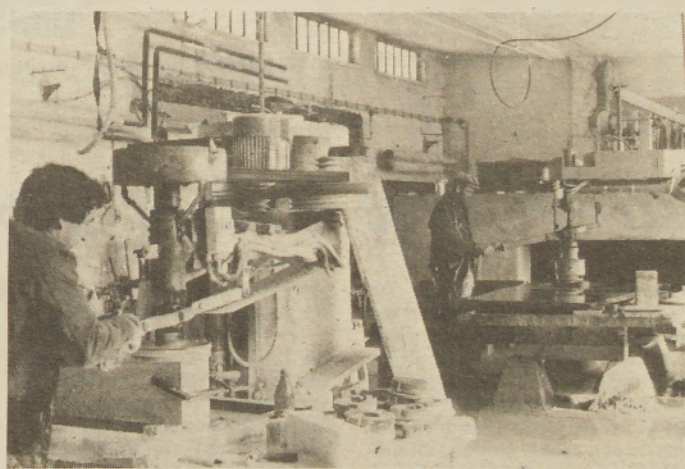
IN VENDARLE SE PREMIIKA ...

DROBNO GOSPODARSTVO

Ni idejnih zavor za nadaljnji razvoj drobnega gospodarstva v samostojnem osebnem delu, prav tako ne za razvoj združenega dela drobnega gospodarstva. Za nami je tudi spopad z miselnostjo, ki vidi možnost socialističnega razvoja in gospodarskega napredka le v velikih organizacijah, je na plenumu centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije ugotovil član predsedstva, sicer pa uvodničar, Vlado Klemenčič. Partijski organ je s svojo sejo nekako strnil razprave v osnovnih organizacijah in obdolskih komitejih o gradivu Idejnopolična vprašanja nadaljnega razvoja drobnega gospodarstva. Razprave na terenu so dale vso podporo predlaganim spremembam, prišle pa so tudi nove pobude.

Idejnih zavor torej ni več. Drobnogospodarstvo je ena od ključnih sestavin strategije tehnološko proizvodne prenov. Potrebno so nam sveže ideje, ki jih v drobnem gospodarstvu človek kot inovator lažje uresniči. Drobnogospodarstvo pa ni pomembno samo zato, ker se uspešno vključuje tam, kjer industrija omaga, ali pa bi bili njeni izdelki predragi, ampak tudi (ali pa predvsem) zaradi zaposlovanja.

V naši republiki v drobnem gospodarstvu dela že 100 tisoč ljudi, kar je 10 odstotkov zaposlenih. Počasi se tudi po tem podatku približujemo deželam, ki so že zdavnaj spoznale, da niso vse samo veliki kombinati. V samostojnem osebnem delu je v začetku leta delovalo 28 tisoč obratovalnic, kar je deset tisoč več kot pred desetimi leti. Letno nastane v Sloveniji tisoč novih obratovalnic. Za osebno delo pa bi se odločalo še več ljudi, če bi imeli jamstvo, da se bodo vložena sredstva, če že ne povečala, vsaj amortizirala, seveda upoštevaje vsakoletno revalorizacijo. Tako kot stare pa tudi nove obrtnike ni hudo strah, da ne bi imeli dela (seveda, če so delavni, podjetni), kajti za drobnogospodarstvo je, kot je dejal Vlado Klemenčič, značilna prožnost pri prilagajanju zahtevam trga, hkrati pa tudi odprdnost do oteženih okoliščin, trdoživost. Drobnogospodarstvo postaja opora našim prizadevanjem za inovacijsko družbo 21. stoletja. Dosega tudi nadpovprečne rezultate v produktivnosti

DROBNO GOSPODARSTVO — Možnosti za zaposlovanje v velikih organizacijah je manj kot prej, zato pa toliko več v enotah drobnega gospodarstva v zasebnem in družbenem sektorju. Posnetek iz obrtne družbene organizacije Gidos v Lendavi, ki ima tudi kamnoseško-teracersko dejavnost.

Foto: Š. S.

dela. V nobeni taki obratovalnici še ni bilo štrajka!

Priznajmo ali ne, dejstvo je, da je razvoj obrti v mnogočem odvisen od posameznih občin. V Sloveniji imamo dve občini, ki imata po 1600 obratovalnic, imamo pa tudi občino s samo 55 obratovalnicami. Vzrok za to je seveda več! Poleg objektivnih (velikost občine, razvitost združenega dela, krajevnih skupnosti, obrtna tradicija) so seveda tudi subjektivni: v nekaterih občanom sploh ne gredo na roko; zahtevajo vse mogoče papirje, namesto da bi pomagali. Hitrejši je razvoj tam, kjer ne ponujajo le toliko razpi-

vanjskih naselij, kjer pomagajo s sredstvi iz ustreznega sklada. ... Pomurske občine so na dobri poti k temu cilju.

O tem, nad čemer jamrajo obrtniki, smo pred časom v našem listu obširno pisali. Največji problem je vsekakor (ne)možnost oblikovanja poslovnega sklada za obratna sredstva. Obrtnik mora namreč »obračati« sredstva, ki mu (če mu) ostanejo po plačilu vseh obveznosti. Plenum centralnega komiteja, kakor tudi prejšnje razprave, je dal podporo spremembi zakona o davkih občanov, s čimer naj bi bila ta možnost uzakonjena. Glede na razli-

ke pri davčnih obremenitvah in prispevkih naj bi tudi razvrstili posamezne veje drobnega gospodarstva po skupinah (storitvene, proizvodne, gostinske, intelektualne) in pri tem z ustreznostjo davčno politiko spodbujali manj razvite oz. manj donosne. Podpora je dobila skrajšanje amortizacijske dobe osnovnih sredstev in zagotavljanje realne stopnje revalorizacije osnovnih sredstev. Obetajo se spremembe v šolstvu, saj bodo imeli dijaki čez čas praktični del pouka tudi v obrtnih delavnicah. Dana je podpora, naj obveznosti iz dolžniško-upniških razmerij (plačila računov v 15 dneh) veljajo še za drobnogospodarstvo. Morda bo čez čas obrtnikom popravljena krivica, da se ne morejo (kot delavci v združenem delu) predčasno upokojiti. Podpora je dana predlogu, naj obrtniki ne bi plačevali prometnega davka (podobno kot ga ne družbeni sektor) za nakup osnovnih sredstev itn.

Plenum centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije je podprl glavno pobudo, ki so jih dali obrtniki, njihova združenja, in tudi stališče, ki so prišla ob gradivu Idejnopolična vprašanja nadaljnega razvoja drobnega gospodarstva. Predlogi zdaj niso več pobude posameznikov, ampak najbolj odgovorne družbenopolitične organizacije. Upajmo, da pridejo predlagane rešitve čim prej v ustrezno zakonodajo, vsekakor pa v glave občanarjev, kajti v dobrih meri je bilo od njih že zdaj odvisno, po kakih poti (gladki ali strmi) je kdo prišel do obrtnega dovoljenja, kakšna je bila (je) davčna politika ... In kar je najpomembnejše: kakšno je razpoloženje med obrtniki. Da, tudi to je zelo pomembno!

Š. Sobočan

Priporočam roman

Vila Michel,

slovenske pisateljice Marjete Novak, ki je izšel pred nedavnim pri Pomurski založbi. Priporočam ga vsem materam, dojljam, ljubicam, priležnicam, alkoholičkom, profesorjem, rednim in nedrednim bralcem, analfabetom in knjižnim sladokuscem, ne pa moljem, vsem tistim, ki ste obrnili hrbet Pesmi ptic trnovk in se naslajali v Stendhalovem romanu Rdeče in črno, ponujam ga vsem tistim, ki bi radi vstopili v starinski, malce baročni dvorec na francoskem podeželju, v tiho, vase pogreznjeno vilo Michel,

MARJETA NOVAK

VILA
MICHEL

ROMAN

kjer se začenja in žal tudi konča je romanca med očetom Bernardom in gimnazijko Nino, romanca, ki jo poraja ojdipovstvo, ki pa ne sodi v zapravljeve klišeje opere soap. Gre za preplet in dotikanje, ki se začenja izven telesa in končuje se v njem, gre za medlo srečanje s človekom, ki je invalid, in Nino, gimnazijko, ki še komaj diši po ženski, gre za počasno odkrivanje moškega in ženske, za njene skrivne prihode v njegovo sobo, kjer sta rekla O z rokami, rekla A in V z nogami in s telesi rekla besedo, gre za nagonsko dvorjenje in odkrivanje, ki pa se mora končati z Ninino agonijo in poskusom suicida.

Gre za dotikanje, za strastno prihajanje in zajemanje ljubezni, ki jo on brzda s svojo zrelostjo in

skušnjo, s talarjem in telesom, njo pa podredi, da se mu vda kot slepa mlada žival. Niti odhod niti pisma, kaj šele njegova bolezen, ki ga spravi v bolnico, je ne more odriniti od sle po njem, od sle po njegovem toplem, umirjenem glasu, ki prodira skozi stene, skozi vrata bolnišnice, kjer smrdi po bacilih in zatohu, kjer njegova roka komajda potipa njeno in jo narahlo, a prepričljivo odrine.

Gre za tanke, prozorne svetovne dve, ki živita onkraj sestre Evfemije, pobožne Pirmine, Anatolije, Angele in Gregorije, ki se dotekata onkraj lucidnosti slikarja Luciena ali oskrbovalca Daniela, gre za tišino, ki jo nalagata drug v drugega kot krivdo in ljubezen. In prav to usodno razmerje, ki se mora končati z njenim porazom, potencirano z agresivno paranojo sestre, norice Lene, zaradi katere oče, zdravnik, skriva bolečino, mati pa vidno hira, narekuje povsem pričakovano rešitev: Nina zaradi nemoči in dvoma vase poseže po britvici, ki jo je z ljubeznijo kupila očetu Bernardu, in strahoma, obotavljaje zareže čez žile. Njeno nezavedno srečanje s smrtjo, ki se konča s postano krvjo v lavorju, ki so ga pustili pod umivalnikom, potem ko se je vrnila od zdravnika, ki jo je bil pobaral, češ, tega ne boš več storila, se spremeni v poskus bega pred samim seboj, pred svojo krhkostjo in sentimentom, ki se v njenem razmerju spremeni v obojestranski poraz. To je roman o človekovi nemoči.

To ni fabulativno razgiban roman, to je zgodba ene same osebe, monolog mlade Nine, to je subtilno pisanje, tako subtilno, da mestoma spominja na liriko. To je album obrazov, ki zaživijo v bralčevi domišljiji, album obrazov, ki ga lahko vsakdo dopolni s svojo potezo, pisan prepričljivo in zgoščeno, s skromnim, a poudarjenim dialogom, ki zapelje bralca skozi kovinska vrata vile Michel nekje na prevetovskem francoskem podeželju onkraj ponorelih sanj.

Milan Vincetič

Ob razstavi slik Zlatka Gnezde v galeriji Ars

Površinska napetost slike

Po številu razstavljenih del je predstavitev ljutomerskega akademskega slikarja kot omeji vsebinsko plat slike. S specifičnimi možnostmi slikarstva samega, neobreme-

Zlatka Gnezda: Slika, 1987, mešana tehnika, platno.

Zlatka Gnezde v mariborski galeriji Ars sicer skromna, zato pa izbrane slike toliko zgovorneje pričajo o spreminjanju avtorjevega idejnega in izvedbenega koncepta. Vsa razstavljenata dela so nastala proti koncu prejšnjega ali v začetku tega leta, ko je slikar zmeraj bolj opuščal zanj še pred letom dni značilne detailne predimenzionirane, skorajda brutalno učinkujoče teles, ki so nastopala v vlogi vizualnih emblemov, prispodob bivanjske izolacije in ogroženosti.

Slike Zlatka Gnezde sedaj več ne poudarjajo teles, ampak se s poudarjanjem teksture slikarskih plasti same konstituirajo kot demonstrativno telo. Poudarjanje materialnih plasti slike (snovnosti barve in podlage) in procesualnosti njenega nastajanja (preplet izrazitih slikarskih potez, barvnih madežev in lis) pa prej potencira

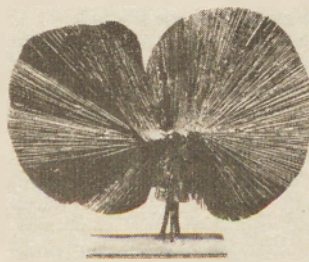
njenega s kakršno koli neposredno mimetično funkcijo, dobi avtor širše možnosti afirmacije lastnega izraza, občutkov, želja, travm, hrepenenja in energije. Ne gre torej v tolikšni meri za eksponiranje samega slikarskega medija, za slikarstvo samo po sebi, temveč za osebno izpoved, za akumulacijo slikarjeve ustvarjalne energije.

Gnezdov način gradnje slikovnega polja ni strogo podrejen usklajevanju posameznih elementov slike, temveč z razporejanjem tonalitet, oblike in linij ustvarja individualna območja v gestualnem vtisu konkretizirane situacije, pripovedi in občutij. Osnovni ton slike določa rahla transparentna, površinska napetost slike, kar je hkrati izhodišče in slikovna, vizualna membrana, skozi katero prehajajo dinamični impulzi slikarjeve ekspresije.

Mitja Visočnik

Med velikimi oblikovalci malih plastik

Sveža v belini, neobičajna in izvirna je postavitev 8. jugoslovanskega bienala male plastike v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti. Njen novi oplesk in prostorska razsežnost sta prišli do izraza, brezmadežnost pa osredotoča pozornost na razstavljenale male plastike velikih oblikovalcev iz Jugoslavije in tujine. Med njimi ni edinega pomurskega kiparja, je pa množica umetnikov mlajše generacije, ki pri svojem oblikovanju uporablja manj kamna in bronu ter več drugih materialov. Ti so ji dostopnejši, in čeprav cenejši, niso ceneni, kadar so domiselno plastično obdelani. Bolj očem kot posedovanju pa so dostopni miniaturni kipei — male skulpture priznanih avtorjev med umetniki ki še vedno posegajo po večnih materialih in prepričujejo z njimi. Razstavljeni so posebej, v prodajnem prostoru soboške galerije, in res zaslužijo posebno pozornost. Med njimi žirja v sestavi: Aleksander Bassin iz Ljubljane, Dorde Jović iz Novoga Sada, Zoran Pavlović iz Beograda, Zdenko Rus iz Zagreba in dr. Boris Vižintin iz Reke, ni poiskala častnega nagajenca, zato pa odkupne nagrade delovnih organizacij v večini potrjujejo, da klasika velja. Izbor materiala pa je seveda povezan s finančnimi možnostmi in posredno s statusom oblikovalca ter rojstno letnico.

Gornje delo je oblikoval Slavko Tihec, na letošnjem bienalu posebej predstavljen kot častni nagajenec 7. jugoslovanskega bienala male plastike.

BIENALE V POGOVORU Z ALEKSANDROM BASSINOM

Mala plastika, nova postavitev, alternativa z manj bleščice, kot ste rekli na tiskovni konferenci, tovariš Bassin. Kakšna je po vašem mnenju (sekretarja bienala) predstavitev na letošnjem bienalu male plastike v Murski Soboti?

»Novi bienale, že osmi po vrsti, je v znamenju nove skulpture. To pomeni, da smo se zavestno odločili za obračun z novo skulpturo — pojavnostjo plastičnega oblikovanja v delih mlade in najmlajše generacije. Prav ta generacija se predstavlja tudi na 4. pančevski razstavi jugoslovanske skulpture in je presegla starejšo v izraznosti.« (Posledica tega je tudi nagrada ljubljanskemu umetniku Jakobu Brdarju.)

Postavitelj razstave v Murski Soboti je arhitekt Milan Zornik, že njegov izbor nakazuje željo po spremembi, drugačnosti v pristopu in predstavitvi!

»Odločitev, da pritegnemo novega sodelavca bienala, in to arhitekta, ki ima občutek za prostor, daje mali plastiki, ki zahteva drugačno obravnavo kot klasična skulptura, nove možnosti. Pritegnitev Milana Zornika, ki se je že izkazal na zadnji mednarodni razstavi v Slovenji Gradcu, kjer je domiselno postavil male lesene plastike z različnih koncev sveta, ni naključna. Izbor letošnje male plastike je enakovrsten, ni velikih odstopanj, čeprav

Partnersko mesto Murske Sobotice — Ingolstadt, ki se po izboru kustosa mestne galerije Petra Wolkweina predstavlja na 8. jugoslovanskem bienalu male plastike z deli devetih umetnikov iz Zvezne republike Nemčije, je nagradilo delo Odhajajoči iz varnega železa male slovenske umetnice Milene Braniseli.

je več potrošnega materiala, zato ni imel lahkega dela v prikazu nove kvalitete.«

Kaj pravzaprav letošnji bienale izraža? »Ponovil bi besede enega izmed trojice, na kateri sloni teža bienala skozi vsa leta, kolega Zdenka Rusa, ki meni, da je občutljivost in odprtost mlade generacije za oblikovanje plasti-

VASKO LIPOVAC: VELIKI DO-STOJANSTVENIK, 1987, barvan les. Letošnji prejemnik velikega častnega priznanja iz Splita je sodeloval tudi na II., III., V. in VII. bienalu male plastike v Murski Soboti.

čne misli na različne načine »kriva«, da letošnji bienale ne bo dosegel optimalnih rezultatov. To pa zato, ker se predsem mlajša generacija umetnikov ni odločila za izražanje v malem formatu. Ker pa je pluralizem težen vseno dovolj močan, smo vseeno s poslušom za vsakršno oko in želje skušali zadovoljiti obiskovalce, tako da tistemu, ki si bo bienale ogledal, ne bo žal, ker smo se odločili za tako obliko.«

Spominjka razstava letošnjega bienala je posvečena Francetu Kralju (1895—1960). V njegovem opusu predstavlja mala plastika poseben ciklus. Zlasti v lesu — v malih figurah, reliefih in medaljonih — se izživlja prirojen podoba žilica. Portreti otrok, otroška telesa in erotični motivi so pravo nasledstvo ljudske, v barok segajoče rezbarske tradicije. Veliko bolj sproščen, pa zato tudi osebnostnejši je v glinastih »krokijih«. Zemlja oživlja in poje pod njegovimi prsti. Kar ni mogoče presoditi, kdaj misel prehiteva roko in kdaj so prsti hitrejši od misli, je med drugim v uvod kataloga Razmišljanje o kiparstvu in grafiki Franceta Kralja (Kostanjevica 1980) zapisal Andrej Smrekar, umetnik pa je na bienalu male plastike v Murski Soboti predstavljen s petimi terakotami.

Brigita Bavčar

Pretekli teden je bil gost sisa madžarske narodnosti v Lendavi ambasador Ljudske republike Madžarske Sándor Györke, ki je med drugim obiskal tudi Osnovno šolo Vlag Lajos v Genterovcih. Učiteljem je vročil knjige, ki naj bi jih uporabljali pri negovanju materinega jezika in pravopisa v šoli.

Foto: Szunyogh

kulturni koledar

Murska Sobotica — V okviru abonmaja bo 27. junija ogled opere Johanna Straussa Netopir v SNG Maribor. Odhod avtobusa bo z avtobusne postaje ob 13.30.

RADENCI — V ponedeljek, 29. junija, bo nastopil v Kongresni dvorani hotela Radin Sindikalni mešani pevski zbor Štefan Kovač. Koncert se bo začel ob 20. uri.

RADENCI — Od 29. junija do 3. julija bo v Radencih Poletna literarna šola. Udeleženci se bodo na seminarjski način seznanjali s temami. Šola bo potekala v dijaškem domu.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec v Murski Soboti je na ogled 8. jugoslovanski bienale male plastike. S 126 skulpturami in 27 risbami se predstavlja 64 avtorjev. Od tega jih je 53 iz Jugoslavije, devet pa je gostov iz Zvezne republike Nemčije. Po izboru Petra Wolkweina se predstavljajo z 18 skulpturami. Posebej je na bienalu z desetimi skulpturami izdvojen častni nagajenec 7. bienala Slavko Tihec, spominjka razstava pa je tokrat predstavitev petih terakot Franceta Kralja (1895 — 1960). Razstava, ki jo je izvirno postavil arhitekt Milan Zornik, bo na ogled do 18. avgusta, v septembru bodo male plastike v Cankarjevem domu v Ljubljani, oktobra pa bo 8. jugoslovanski bienale male plastike gostoval v galeriji kulturnega centra v Novem Sadu.

V Pokrajinskem muzeju, ki je odprt med 10. in 12. ura (razen ponedeljka) sta na ogled stalna muzejska in likovna zbirka ter priložnostna razstava del dr. Toneta Ferenca ob zgodovinarjevi 60-letnici.

LJUTOMER — V galeriji Ante Trstenjak je odprta razstava Jurišni bataljon XV. divizije narodnoosvobodilne vojske in partizanskih odredov Slovenije.

LEDAVA — V galeriji Ledava je na ogled fotodokumentarna razstava o taborišču Sarvar na Madžarskem, prav tako si je vredno ogledati spominjko soto kiparja Grgy Zala in stalno likovno ter muzejsko zbirko.

GORNJA RADGONA — V avli prenovljenega doma kulture so razstavljeni dela slikarja Ignaca Premosa.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so Drago Novak — PRLEKJA 1941—1945 (Založba Borec), Alice Walker — NEKAJ VIJOLICASTE-GA (Mladinska knjiga) in glasbena pravljica V MESTU TUTUKAJ (Mladinska knjiga).

JEZIK NI/ JE MAČEHA

AMSJ

POMOČ - INFORMACIJE

Tole tablo si je v Murski Soboti postavila Avto-moto zveza Jugoslavije, da bi jo ljudje laže našli. Človek bi pričakoval — ker so jeziki v Jugoslaviji vsaj o Ustavi enakovrni — da si bodo ime zapisali v slovensčini. A v tujem jeziku ni samo ime (četudi bo kdo rekel, da je to originalni zapis in je potemtakem lahko zapisano kot AMSJ), nameniti so nam tudi besedi »pomoč« in »informacije«.

Kljub dolgotrajnemu tuhanju nam ni uspelo ugotoviti, ali so predstavniki Avto-moto zveze omenjeno tablo dobili od koga iz druge republike, kjer so jo podirli in vrgli stran, ali pa so v svoji inovativni dejavnosti uvedli v slovensčino novo črko (č) in celo novo besedo (Avto-moto zveza Jugoslavije).

(mm, f. A. A.)

Pohlevnost in molk za skorjo kruha —

minulost

V Sloveniji živi okrog 4.700 Romov, dobra polovica v soboški občini. Tako so Romi sicer manjšina, štirje odstotki prebivalstva občine namreč niso nizka števila. Problemi, s katerimi se srečujejo tako Romi kot neromi, so bolj ali manj znani. Poglavitno pa je, da tudi v našem okolju žal še vedno prevladujejo negativni stereotipi, ki Rome potiskajo v manjvrednost, na obrobje družbenega dogajanja. Zavedanja, da so njihovi potenciali neizkoriščeni (tu mislimo na socialno in ekonomsko plat), je vse premalo. Zato so tudi v Prekmurju še vedno romski konglomerati, kjer živijo človeka nevredno življenje. Posebno v času tehnološke ekspanzije prehoda v tretje tisočletje.

Priznani romolog, načelnik dr. Vanek Šiftar, je znan po svojem odkritem zavzetosti za kar najbolj učinkovito reševanje romskega vprašanja, ki ga vedno bolj zastavlja na nacionalni, ne več zgolj na socialni podlagi. Prav dr. Vanek Šiftar je ta čas najbolj poklicana osebnost, da spregovori o problematiki.

Od izdaje monografije CIGANI — minulost v sedanjosti je preteklo že 17 let. V tem času se je globalna ocena statusa Romov v Sloveniji in posebej v Prekmurju verjetno spremenila?

Mislím, da ne bom nič pretiraval, če rečem, da je največja sprememba vidna že v tem, da se sploh lahko pogovarja prek javnih medijev (dr. Šiftar je sodeloval tudi v naši romski radijski oddaji — op. p.), kajti na kajtakega nekoč niti pomišljali nismo. To vprašanje je prišlo v ospredje pri najpomembnejših slovenskih državnih organih. Poleg tega se je za vprašanja začel zanimati širok krog doraščajoče inteligence. Imamo celo vrsto seminarov, diplom, pa tudi priprave doktorskih disertacij na to temo. To pomeni, da se problematika pravzaprav pomika nekako v pristožnost, če smem tako reči, neromov.

Danes je bistveno, da preraste tutorstvo nad Romi, kar implicira prehod od socialnega k nacionalnemu. To ste poudarjali na nedavnem zveznem posvetu o repatriirancih in romskem prazniku v soboški kinodvorani. Ob tem se nujno poraja povezava s spremembami v ustavi. Kakšne so možnosti Romov, da jih v prihodnje v vsej državi obravnavajo enako?

Silno škodljivo je, če skušamo Rome razbijati po neki upravni teritorialni razdelitvi. Na primer, da razpravljamo in govorimo o nemških ali makedonskih Romih. S tem, ko jih členimo v narodnostne skupnosti, močnejše odpiramo možnost njihove asimilacije. Prav zavoljo lastne kulture in jezika so se kljub preganjanjem v Evropi ohranili, in to sta tudi pogoj za nadaljnji razvoj. Seveda ne na osnovi liderstva, pač pa na osnovi dela. Kajti le delo je lahko pogoj za ustvaritev popolne enakopravnosti v skupnosti, ki sledi tehnološkemu razvoju. Mislím, da bi zdaj, ko razpravljamo o ustavnih spremembah, Status Romov morali izenačiti. Nedopustno se mi zdi, da so drugače tretirani v BiH, Makedoniji, kakor pri nas v Sloveniji, kjer so etnična skupnost. Toda že v pripravi helsinki listine ni bilo jasno, kaj naj bi bilo bistvo etnične skupnosti. Pri romski populaciji lahko govorimo o romski skupnosti.

Omenili ste ohranjanje jezika. Ta je gotovo osnova za ohranjanje romske samobitnosti. Nekateri poskušajo s slovarček so, toda se vam ne zdi, da je iskanje knjižne romščine za današnje razmere (pre)velik zalogaj?

To ni nekaj nemogočega. Moč je v primeru, če se bomo neromi zavedli, da jim pomagamo kot znanstveniki. Oblikovanje jezika ni enostavno, uskladiti je treba narečja. Razpravljali smo že, da bi bilo potrebno ustvariti neko središče, morda v Zagrebu ali Sarajevu, kjer bi začeli znanstveno preučevati in graditi romski jezik. Akademik Rado Uhlik je na primer pokazal, da je jezik, za katerega so mnogi menili, da je primitiven, zelo bogat in ima veliko besed, izraznih možnosti. Čeprav pa mu manjka vrsta izrazov za današnje življenje, tu gre predvsem za tehnični jezik. Sicer pa je podobno s slovensčino, ko smo si v naglici razvoja morali sposojati besede od tam, od koder je pač prišel vpliv. Ko govorimo o jeziku, je pomembno poudariti, da se tudi neromi lahko učijo romski jezik. Nekeč je bilo to neželjeno in tudi sami Romi so bi proti. S tem bi prišlo do večjega medsebojnega vpliva, pojava določene stopnje dvojezičnosti, nekaj podobnega kot je že uveljavljeno na primer na območju Lendave.

Dr. Vanek Šiftar je poleg znanstvenega dela, v katerem je tudi teoretično in metodološko predstavil romsko vprašanje, znan po številnih konkretnih predlogih, kako Romom omogočiti boljše življenje in s tem družbi prihraniti veliko denarja. V Trebnjem so na primer začeli s potujočim vrtecem. Dr. Šiftar zdaj predlaga potujočo šolo: »Romom očitamo, da ne delajo, da ne hodijo v šolo. Ampak tovarna zdravi Krka iz Novega mesta v precejšnji »meri« živí od zlatih vilnih zelišč, ki jih nabirajo Romi. Ko je sezona, grejo delat cele družine. Tudi deca. Mi pa jim očitamo, zakaj ne gredo v šolo. Ker pač delajo, ne morejo drugače. Zato bi bilo prav — in to že zasledimo pri nekaterih nomadskih plemenih v Afriki — da šola potuje z njimi. Obravnavali bi le tiste predmete, ki jih na prostem lahko, medtem ko bi predmete s table obdelali pozimi.«

Dr. Vanek Šiftar je poleg znanstvenega dela, v katerem je tudi teoretično in metodološko predstavil romsko vprašanje, znan po številnih konkretnih predlogih, kako Romom omogočiti boljše življenje in s tem družbi prihraniti veliko denarja. V Trebnjem so na primer začeli s potujočim vrtecem. Dr. Šiftar zdaj predlaga potujočo šolo: »Romom očitamo, da ne delajo, da ne hodijo v šolo. Ampak tovarna zdravi Krka iz Novega mesta v precejšnji »meri« živí od zlatih vilnih zelišč, ki jih nabirajo Romi. Ko je sezona, grejo delat cele družine. Tudi deca. Mi pa jim očitamo, zakaj ne gredo v šolo. Ker pač delajo, ne morejo drugače. Zato bi bilo prav — in to že zasledimo pri nekaterih nomadskih plemenih v Afriki — da šola potuje z njimi. Obravnavali bi le tiste predmete, ki jih na prostem lahko, medtem ko bi predmete s table obdelali pozimi.«

Dr. Vanek Šiftar je poleg znanstvenega dela, v katerem je tudi teoretično in metodološko predstavil romsko vprašanje, znan po številnih konkretnih predlogih, kako Romom omogočiti boljše življenje in s tem družbi prihraniti veliko denarja. V Trebnjem so na primer začeli s potujočim vrtecem. Dr. Šiftar zdaj predlaga potujočo šolo: »Romom očitamo, da ne delajo, da ne hodijo v šolo. Ampak tovarna zdravi Krka iz Novega mesta v precejšnji »meri« živí od zlatih vilnih zelišč, ki jih nabirajo Romi. Ko je sezona, grejo delat cele družine. Tudi deca. Mi pa jim očitamo, zakaj ne gredo v šolo. Ker pač delajo, ne morejo drugače. Zato bi bilo prav — in to že zasledimo pri nekaterih nomadskih plemenih v Afriki — da šola potuje z njimi. Obravnavali bi le tiste predmete, ki jih na prostem lahko, medtem ko bi predmete s table obdelali pozimi.«

Dr. Vanek Šiftar je poleg znanstvenega dela, v katerem je tudi teoretično in metodološko predstavil romsko vprašanje, znan po številnih konkretnih predlogih, kako Romom omogočiti boljše življenje in s tem družbi prihraniti veliko denarja. V Trebnjem so na primer začeli s potujočim vrtecem. Dr. Šiftar zdaj predlaga potujočo šolo: »Romom očitamo, da ne delajo, da ne hodijo v šolo. Ampak tovarna zdravi Krka iz Novega mesta v precejšnji »meri« živí od zlatih vilnih zelišč, ki jih nabirajo Romi. Ko je sezona, grejo delat cele družine. Tudi deca. Mi pa jim očitamo, zakaj ne gredo v šolo. Ker pač delajo, ne morejo drugače. Zato bi bilo prav — in to že zasledimo pri nekaterih nomadskih plemenih v Afriki — da šola potuje z njimi. Obravnavali bi le tiste predmete, ki jih na prostem lahko, medtem ko bi predmete s table obdelali pozimi.«

Dr. Vanek Šiftar je poleg znanstvenega dela, v katerem je tudi teoretično in metodološko predstavil romsko vprašanje, znan po številnih konkretnih predlogih, kako Romom omogočiti boljše življenje in s tem družbi prihraniti veliko denarja. V Trebnjem so na primer začeli s potujočim vrtecem. Dr. Šiftar zdaj predlaga potujočo šolo: »Romom očitamo, da ne delajo, da ne hodijo v šolo. Ampak tovarna zdravi Krka iz Novega mesta v precejšnji »meri« živí od zlatih vilnih zelišč, ki jih nabirajo Romi. Ko je sezona, grejo delat cele družine. Tudi deca. Mi pa jim očitamo, zakaj ne gredo v šolo. Ker pač delajo, ne morejo drugače. Zato bi bilo prav — in to že zasledimo pri nekaterih nomadskih plemenih v Afriki — da šola potuje z njimi. Obravnavali bi le tiste predmete, ki jih na prostem lahko, medtem ko bi predmete s table obdelali pozimi.«

Dr. Vanek Šiftar je poleg znanstvenega dela, v katerem je tudi teoretično in metodološko predstavil romsko vprašanje, znan po številnih konkretnih predlogih, kako Romom omogočiti boljše življenje in s tem družbi prihraniti veliko denarja. V Trebnjem so na primer začeli s potujočim vrtecem. Dr. Šiftar zdaj predlaga potujočo šolo: »Romom očitamo, da ne delajo, da ne hodijo v šolo. Ampak tovarna zdravi Krka iz Novega mesta v precejšnji »meri« živí od zlatih vilnih zelišč, ki jih nabirajo Romi. Ko je sezona, grejo delat cele družine. Tudi deca. Mi pa jim očitamo, zakaj ne gredo v šolo. Ker pač delajo, ne morejo drugače. Zato bi bilo prav — in to že zasledimo pri nekaterih nomadskih plemenih v Afriki — da šola potuje z njimi. Obravnavali bi le tiste predmete, ki jih na prostem lahko, medtem ko bi predmete s table obdelali pozimi.«

srednji sloj. Če pa gre Romom v Prekmurju boljše kot na primer rojakom na Dolenjskem, je to samo zato, ker smo bolj zgodaj uvideli romsko vprašanje. To je za nas tudi ekonomsko: vsako zaposlovanje vzgoje in izobraževanje je povečanje števila brezposelnih, kar pa obremenjuje družbena sredstva z vzdrževanjem ljudi, ki so ostali neke na pol poti, na spodnjem klinu družbene lestvice. Rome bi morali zaposliti, seveda njim primerno. Maščari so mi nekoč dejali, čemu bi Romi šli v tovarne. Kajti dober Rom-muzikant ustvari veliko več brez izvoza, dolarji padajo. Ustanovili so celo šolo narodne glasbe. Mi tega ne vemo, ali nočemo. Morali bi jih vrniti — podobno kot v Hamburgu — kjer so našim Romom v neki ulici ustvarili »domovinsko območje« in jim omogočili obrtno dejavnost: »kleplejo džezvice«. Tako zdaj njihovo znanje in delo namesto nas prodajajo drugi. Mi večkrat delamo na silo, na hitro bi radi nekaj spremenili. Tako smo v dinamičnem spreminjanju socialne sestave prebivalstva hoteli na hitro iz določenega sloja kmetov ustvariti visoko kultiviranega delavca. To pa ni šlo, ne v tovarni, ne v kmetijstvu, kar potrjujejo čisto vrtnje pošiljke blaga z zamejskih tržišč in pretirana poraba energije ter nenormalen odstotek okvar na strojih. Ko razpravljamo o drobnem gospodarstvu, vrnimo ljudem in tudi Romom njihovo ljudsko in nam danes še kako potrebno dejavnost. V svetu na primer drago prodajajo korita, »kričnice«, kot so jih nekoč večje izdelovali tudi Romi koritarji. Znali so jih lepo okrasiti, skoraj gravirati, in to je dvigalo ceno kot zlata in srebrna gravura borovelskim puškam, ki drugače najbrž niso nič boljše od naših. Toda petičneži pač plačujejo okrasek bolj kot uporabnost.

Romska vprašanja so torej v Prekmurju v osnovi dobro rešujejo, ustrezne službe se trudijo. Pa vendar smo tudi na tem majhnem območju priča razlikam. Pušča je tako resnično dobro urejena, še vedno pa so nekatera

Svet se spreminja. Tudi Romi niso več enaki — nedelavni, potepuški in tatinski, kot radi poslušajo neromi. V dokaz odloček iz literarnega dela učenke 8. razreda OS Tišina. Anđelina Baranja: »Pred leti je v našem naselju vladala revščina in lakota. Hise so bile iz lesa. Romskih ljudi prej drugi niso marali. Govorili so: »Cigani ste, krade, uši imate!« Res je. Prej so naši ljudje kradli, ker drugega niso imeli. Danes je tega vse manj. Včasih naši otroci niti niso hodili v šolo, ker pač ni bilo denarja za knjige in zvezke. Danes vsi hodimo v šolo, vsi se trudimo, da bi kaj znali, da ne bomo tako revni, kot so bili naši predniki.« Pa še opomba: Anđelina je osemletko končala s prav dobrim uspehom in se vpisala v srednjo šolo.

naselja na Goričkem ali na primer v Beltincih, kjer je še daleč do urejenih razmer. Kako odpraviti razlike?

Že za Puščo smo imeli dolge razprave in o tem zdaj ne bi želel govoriti. Še vedno ne vemo, kaj bi z Romi. Ali pustiti njihove zasebne izolate, kjer so in jih urbano urejati, ali pa voditi politiko razseljevanja in asimilacije. Problem naselji, ki jih omenjate, je torej, da ne vemo, kaj bi z njimi. Pušča si je svoje mesto izborila, čeprav še vedno ni nikjer nobene napisane table, da tu obstaja neka vas, zaselek Pušča. Dokler se ne bomo odločili, če bomo Rome razselili, kar pomeni vstopiti v neko okolje in jih tako počasi uničiti, ali jim zagotoviti, da neke lahko živijo in si ta prostor lahko začnejo urejati, bo vprašanje ostalo. Kajti dokler Pušča ni imela jasno potrjene statusa, niso mogli urediti niti vodovoda, niti elektrifikacije in podobnega, kajti že jutri bi jih lahko kdo pregnal. Taka naurenost in predvsem negotovost destitutivno deluje na aktivnost in delavnost precejšnega dela Romov. Če nimajo zagotovljene možnosti, da si bodo kjer gradili in opremljali domove, se bodo trudili le za redno preživetje. Lahko bi vaško in neobdelovalno zemljo v okolici raznih romskih zaselkov dodelili za prihodnje stavne parcele. Ob koncu bi rad poudaril: če že govorimo o enotnosti Romov v Jugoslaviji in Evropi, je jasno, da jo moramo ustvariti tudi v Prekmurju in v soboški občini. Zato Pušči ne sme biti vseeno, kaj se dogaja v Periču, Kuštinovcih, Beltincih in kaj v Dolgi vasi. Mislím, da je pot, ki bo Rome vodila naprej, tudi v tem, da skupaj z mladimi neromi organizirajo akcije. Kajti, če smo že bli na nerazvito območje moramo to nerazvito s skupnimi močmi sami odpravljati tudi v svojem okolju.

Bojan Peček

(Samo) upravljanje in (so) odločanje delavcev

KO IZBRUHNE ŠTRAJK, ODPADEJO VSE TABU TEME

Na osnovi ankete med delavci Panonije in Mure ter pogovora z družbenimi pravobranilcem samoupravljanja Pomurja Francem Kolaričem smo skušali prodreti v »podtalno življenje« gospodarskih enot in se prepričati, kako sta porazdeljena in kakšna sta moč in vpliv, na kak način nastajajo formalne in neformalne skupine, klike in koalicije, kakšne poti (frustracije, muke, tveganja, osebnostne in politične diskvalifikacije) ubirajo pri razpletanju konfliktov.

Pri mojstrih se vse konča?

Na vprašanje, kdo ima v ozdu največ vpliva in moči, so tako v Panoniji kot Muri prevladovali standardni odgovori: najprej direktor in administracija (skupne službe), nato delavski svet in nazadnje družbenopolitične organizacije (sindikati, Zveza komunistov), sindikalne oz. samoupravne delovne skupine ter razne komisije, recimo za norme. Zanimivo, da nam je proizvodni delavec v Panoniji, kjer so nekaj dni prej za dalj časa protestno ustavili delo, na vprašanje, če so s štrajkom pokazali svojo moč, odvrnil, da ne. Torej smemo domnevati, da posameznik ali skupina lahko daje razne oblike odpora z upočasnitvijo dela, nižjo kakovostjo, velikim izmetom, absenzizmom, fluktuacijo in podobnim. Slednje potrjujejo številne novejšje raziskave in študije. Omenimo Moč in nemoč samoupravljanja dr. Franeta Adama in dr. Veljka Rusa, Samoupravljanje i društvena moč dr. Josipa Županova, Prijedlog 85 Slavka Goldsteina, Struktura i pokret dr. Vladimirja Arzenška. Skratka, delavstvo more ne zgolj z odkritimi, marveč še bolj s pookritimi oblikami in načini izražati negativno moč, tako jo imenujejo sociologi, ki je lahko ozdu v veliko škodo, če ne kar pogubo.

Posebno pomemben je podatek, da so neposredni delavci(ke) največ v stikih z mojstri(ami), delovodji, skupinovodji, oddelkovodji, vodji brigad ... Murina delavka je na vprašanje, kdaj sta se nazadnje neposredno pogovarjala z direktorjem njenega tozda, odvrnila, da pred dvema letoma, ko je bila delegat delavskega sveta v temeljni organizaciji. »Mojster je prvi med nami. On najbolje ve. Pri njem se poglavadi vse konča. Le če smo bolj glasni in se upiramo, gre zadeva dalje,« smo v bistvu zvedeli tako v Panoniji kot Muri. Kot svojevredno dodajmo mnenje

režijske delavske iz Panonije: »Mislím, da administracija nima največ moči, vsaj nižja ne. Tudi mi se namreč delimo na višjo in nižjo administracijo. Kdo ima največ moči in vpliva? Vodstvo z direktorjem in organi družbenopolitičnih organizacij. Delavski svet pa verjetno bolj malo.«

Preobrat ob odkritem konfliktu

V zvezi s (samo)upravljanjem in (so)odločanjem delavcev veli-

Franc Kolarič: »Ugotavljamo padec zanimanja (motiviranosti) in večanje pasivne rezistence v samoupravnem odločanju.«

ko govorimo o pasivni rezistenci, ki se kaže na različne načine: izostajanje z dela ali tako imenovani beli štrajki, apatija za sodelovanje v političnem življenju, abstinenca z različnih sestankovanj. Kaj sodi o tem družbeni pravobranilec samoupravljanja Pomurja Franc Kolarič? »Izkušnje so različne. Ponekod prihaja do odkritega dialoga na osnovi argumentov, drugje vlada načelo avtoritativnega odločanja in sprejemanja odločitev. Nasploh ugotavljamo padec zanimanja (motiviranosti) in večanje pasivne rezistence v samoupravnem odločanju. V primerih pa, ko pride do štrajka oz. izsiljenega sestanka, se razmere bistveno spremenijo. Vse tisto, kar poprej ni bilo jasno izraženo, postane aktualno in se nenadoma glasno in jasno postavlja. Padajo neposredna vprašanja o odgovornosti, zahteve po njenem uveljavljanju, odpadejo skratka vse tabu teme. Torej delavcem le ni vseeno in so lahko še kako dejavni, če so seveda neposredno prizadeženi oz. jih v to prisilijo razme-

re,« je pojasnjeval Kolarič. Dodal je še pomembno ugotovitev, da prihaja do pogostejših konfliktov med poslovodnimi organi na eni in strokovnimi službami ter organi upravljanja, predvsem delavskim svetom, na drugi strani. »Zadnji zgleđ je iz Komune v Beltincih, kjer so se odnosi tako zaostriili, da je direktor, ker njegov predlog oz. koncept ni bil sprejet na delavskem svetu, ponudil odstop. Delavski svet odstopa ni sprejel, marveč zahteval oz. predlagal razrešitev direktorja. To kaže, da se v zaostrenih družbenih razmerah samoupravljanje prenavlja in dobiva nove spodbude, predvsem glede dovolj odločnega in jasnega izražanja mnenj in interesov delavcev, a tudi razpletanja konfliktnih odnosov z vključevanjem zunanjih dejavnikov.«

Z vidika merjenja moči in vpliva je gotovo zanimiva izkušnja iz lendavske Ine Nafta, kjer je kolektivni poslovodni organ zaradi večplastne zaostritve odnosov kot posledice dolgoletnega »nabiranja« problemov vseh vrst ponudil odstop.

Življenje s koristnimi malverzacijami

Kako se oblikujejo formalni/neformalni vplivni kanali za nabiranje moči, kako nastajajo formalne/neformalne skupine v vsakdanjem življenju ozda, smo vprašali družbenega pravobranilca samoupravljanja. Govori se celo o nekakšnem »podtalnem« delovanju organizacij (podjetij, tovarn, ustanov), ki gre po nekih drugih poteh, ne tistih, ki so predvidene v samoupravnih splošnih aktih. »Tudi do tega prihaja. Predvsem je to očitno na področju t. i. legalnih oblik kršenja zakonitosti. Gre za t. i. koristne malverzacije, kjer zahteva po preživetju postavlja zahtevo po iskanju bolj poslovnih odločitev, odločitev, ki so bližje tržni ekonomski logiki, odločitev, ki pa so seveda tačas v strogem formalnopravnem smislu v nasprotju s širšimi predpisi.« Življenje s koristnimi malverzacijami torej, in to ne v enem, ampak številnih ozidih, smo razumeli Franca Kolariča. Potrditev dovolj skrb zbujačega spoznanja smo med drugim dobili za eno zadnjih okroglih miz v našem uredništvu, ko smo skušali s sogovorniki (direktorji, poslovniki) profilirati menežerja za naše potrebe in razmere. A to je že druga tema.

Branko ŽUNEC

Mednarodne razsežnosti štajerskega vprašanja

Nedavno predavanje prof. dr. Mirka Križmana z mariborske pedagoške fakultete o njegovi najnovejši raziskovalni nalogi Nemški in slovenski govori na murskem območju avstrijske Radgone, ki ga je imel v Murski Soboti, je hkrati odprlo vprašanje o mednarodni razsežnosti štajerskega vprašanja.

Problematika kakih dva tisoč Slovencev (dvojezičnih prebivalcev) na avstrijskem Štajerskem v okrajih Radgona/Radkersburg, Lipnica/Leibnitz in Deutschlandsberg je namreč ob vse večjem raziskovalnem zanimanju deležna tudi mednarodne pozornosti. Poročali smo že, da so se štajerski Slovenci znašli v petici narodnih manjšin v Avstriji, ki so jo te posle dunajski konferenci o evropski varnosti in sodelovanju. Prav tako so našli prostor v Evropski listini o območjih in manjšinskih jezikih, ki so jo po večletnih opazovanjih in razpravah pripravili delegati manjšinskih in jezikovnih skupin iz vseh 21 držav članic Evropskega sveta v Strassburgu. V tej zvezi se je že nekajkrat pojavilo vprašanje, kaj naj storijo skupine, ki nimajo svojega območja ali ustanove oz. jih osrednje ali regionalne oblasti posameznih držav ne priznavajo. Za zdaj ostaja pri razlagi, da se bodo narodnostne skupine mogle po podpisu omenjene listine — to bo predvidoma jeseni, ko jo bo sprejel še ministrski odbor Evropskega sveta — pritožiti nacionalnim skupščinam ali terjati pravico v ustanovah Evropskega sveta, kajti takrat bodo že imele formalno-pravno osnovo za prizna-

nje njihovega položaja. Mimo njih ne bo mogla pred kratkim ustanovljena vseavstrijska univerzitetna komisija — v njej so strokovnjaki za pravne in državne vede, zgodovinarji, pedagogi, jezikoslovci, politologi, sociologi in gospodarstveniki — ki naj bi dala spodbudo za zdrav razvoj manjšin in zmanjšanje odklonov, ne drže do dvojezičnosti in bikulturne identitete.

Sicer pa bi se prav lahko tudi štajerski Slovenci — kot recimo njihovi koroški rojaki v Listini narodnostnih skupin v Avstriji, ki so jo sprejeli na srečanju v Celovcu 19. in 20. aprila 1985 — sklicevali na nekatere mednarodne listine. Recimo na ustanovno listino Združenih narodov (ZN) 25. junija 1945, konvencijo o preprečevanju in kaznovanju genocida 9. decembra 1948, Splošno deklaracijo o človekovih pravicah ZN 10. decembra 1948, Evropsko konvencijo o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin 4. novembra 1950, sporazum o nedovoljenosti diskriminacije v izobraževanju 15. decembra 1960, izjavo ZN o odstranitvi vseh oblik rasne diskriminacije 20. novembra 1963, mednarodni sporazum o odstranitvi sleherne oblike rasne diskriminacije 7. marca 1966, medna-

rodni pakt o državljskih in političnih pravicah 19. decembra 1966, mednarodni sporazum o boju in kaznovanju zločina apartheida 30. novembra 1973, sklepno listino konference o varnosti in sodelovanju v Evropi v Helsinkih 1. avgusta 1978 ter na številne preverjene ugotovitve sodobne znanosti o narodnostnih manjšinah.

Ob mednarodnih razsežnostih pa ima t. i. štajersko vprašanje svojo lokalno-regionalno sestavino, kjer so opazni prvi (miselni) premiki. Tako naj bi vnovič oživel nekeč že uveljavljene oblike in načini čezmejne povezovanja med občinama Gornja Radgona in Murska Sobotata ter okrajem Radgona/Radkersburg. Zgleđ jim je lahko nenavadno tesno in pristno večletno sodelovanje občine Radlje ob Dravi in okraja Deutschlandsberg, pri čemer se (žal!) nacionalno vprašanje ne sproža. Zelo pomembno je tudi, da so se začeli za štajerske Slovence veliko resneje zanimati rojaki z avstrijske Koroške. To bi namreč moglo bistveno pripomoči, da bi se zbudila (okrepila) slovenska samozavest prebivalstva na dvojezičnem območju, ki sicer v zadnjih dveh, treh letih doživlja razvojno preobrazbo. Socialna osamosvojitve tukajšnjega življa pa je lahko prvi, bistven korak naprej pri zavzetem potegovanju za narodnostno istovestnost Slovencev na avstrijskem Štajerskem.

Branko Žunec

Odrinjeni in pozabljeni?

Ko sem se odločila za obisk v Stogovcih, sploh nisem vedela, da je bil ta obisk res že nujen. Občani so že dolgo razmišljali, da bi sami poklicali kakega novinarja in mu razodeli »vso krivico«.

V minulih letih so v krajevni skupnosti Stogovci veliko naredili. Omenimo le transformatorje in televizijski pretvornik, ki ga je RTV tehnično prevzela še le v začetku junija letos. Do pred kratkim sploh niso mogli gledati ljubljanske televizije. Pri vseh delih so sodelovali občani tako z denarnimi prispevki kot fizičnim delom.

Lani so že vplačali vse potrebno za ureditev telefonije, letos pa naj bi občani v Žibercih spet prispevali kar visoke zneske za asfaltiranje ceste skozi Žiberce. Toda vse ima svoje meje, pravijo, saj ne morejo oni vsega sami narediti, medtem ko v drugih krajevnih skupnostih občani ne prispevajo toliko svojih sredstev, pa imajo narajeno več.

Telefonija za bogataše

V krajevno skupnost Stogovci, ki meji na eni strani na Avstrijo, na drugi pa na štentiljsko, mariborsko in lenarško občino, spada 12 vasi. In kaj je teh borih 50 telefonskih priključkov za tako veliko in delno hribovitno območje? Nujno potrebujejo še okrog 50 priključkov, zato so lani zbrali potrebnih 330 milijonov, vsak občan pa je opravil še 25 ur dela. Predsednik sveta KS Stogovci Jože Zagorc je dejal: »Res je, da smo prepuščeni sami sebi, kajti prvi glavni vod za priključke v Žepovcih in Stogovcih je stal pol manj kot priključitev. PAP Ljubljana nam je namreč izračunal, da bi morali za nadaljnja dela odšteti 700 milijonov. Kje naj občani vzamejo več kot milijon za to, da jim bodo priključili telefon?

Torej smo to ponudbo odklonili in se obrnili na ptt Murska Sobota. Ta je postavil začetno ceno 260 milijonov, vendar pa je malo verjetno, da bi lahko to opravili še letos.«

Drag gramoz iz domače gramoznice

Tamkajšnje ljudi pa jezi tudi prazno obljubljanje. Ko je pred leti Element začel s separacijo v Konjišču, je obljubljal, da bodo tam izdelovali betonske izdelke, zaposlili trideset ljudi, uredili cesto do gramoznice... Vendar iz tega ni bilo nič, sami pa so morali gramoz, ki so ga vsako leto navažali na makadamske ceste, drago plačati. Od 65 kilometrov vaških cest pa je asfaltiranih le 2,5 kilometra. Lastniki gramoznice so se menjavali in sedaj so »pogovorica izvedeli«, da bo novi lastnik Komunala. Zakaj občanov ni nihče nič vprašal? Dovolj jim je tega, da se »ne gnoji, ne orje in ne seje, ampak samo žanje.« Kajti gramoznico so do sedaj le vsi izkoriščali, nihče pa ni pomislil na tisti dan, ko bo gramoz zmanjkalo.

Skoraj vsako leto so krajsani prispevali kak večji znesek, pa najsí so delali ulično razsvetljavo, transformatorje, pretvornik ali ceste. Zdaj je na vrsti cesta skozi Žiberce in krajsani naj bi spet odprli denarnico. Toda kje je telefon, ki so ga plačali že lani, sprašujejo?

V teh junijskih dneh je potrebno vsako sončno uro izkoristiti za delo, je dejal predsednik sveta KS Stogovci Jože Zagorc, ko sva ga obiskala s predsednikom KK SZDL Jožetom Čučkom.

Požrtvovalnost — toda do meje?!

Sogovornika smo vprašali, kako čutijo občani KS Stogovci pozabljenost in odrinjenost od širše družbenopolitične skupnosti?

»Veste kako? Na primer telefonija, ki bi jo urejali v KS lani, bi bila za 200 odstotkov cenejša kot letos. Tu je nekaj odpovedalo! Smo zadnja krajevena skupnost v občini, mejimo na lenarško in mariborsko, vendar pa imajo na oni strani v teh »bregačah« že dve leti vsi telefone. Dobili so razna posojila pod ugodnimi pogoji, pri nas pa tega ni,« je odgovoril Jože Čuček.

Veliko od 250 zaposlenih (vseh prebivalcev v KS je okrog 1400) jih dela v Sladkogorski ali Mariboru, precej pa tudi v gornjeradgonskih delovnih organizacijah. Vendar se le-te bolj malo zanimajo, kako bodo prišli njihovi delavci v službo, po kakih cestah, če je ta pozimi spluzena... O kmetijskem kombinatu pa vse dobro, kajti to je edina delovna

organizacija, ki zares živi s temi kraji, jim pomaga, koikor lahko.

Jože Čuček se boji, da bodo ljudje počasi izgubili voljo do skupnega dela. Kajti sami kar nekaj let veliko prispevajo, si skoraj odtrgajo od ust, da lahko prispevajo k skupnemu razvoju krajevne skupnosti, medtem ko širša družbena skupnost v te obmejne kraje ne vplaga veliko. In za konec, kako je z družbenopolitičnim življenjem, obiski zborov občanov in drugimi sestanki: »Če bi rekel, da je dobro, bi lagal. Prav tako, če bi rekel, da je slabo. Odvisno od teme, ki jo obravnavamo.« Kot povsod, bi lahko dodali.

Bernarda Peček

POGOVOR S PREDSEDNIKOM SVETA KRAJEVNE SKUPNOSTI ČRENŠOVCI MATIJO ŽIŽKOM

Tudi kultura jim ni tuja

Krajevna skupnost Črenšovci, ki združuje občane Črenšovec, Žižkov in Trnjo, bo dobila v ponedeljek na slovesni seji skupščine občine in družbenopolitičnih organizacij najvišje občinsko priznanje: plaketo občine Lendava. Podelili ji ga bodo za vsestranski razvoj in uspehe v krajevni samoupravi. Povod za pogovor s predsednikom sveta KS inž. Matijo Žižkom!

— Koliko občanov živi v vaši krajevni skupnosti, kako je z zaposlenostjo, kmetijstvom?

»V naših treh krajih prebiva 2600 občanov, od teh jih je 680 zaposlenih; zdomcev imamo okrog 50, obrtnikov pa 20. Na našem območju, v Žižkih, imamo industrijski obrat, kjer je zaposlenih 70 delavcev, po dograditvi nove hale pa se obeta delo še nekaj deset delavcem. Primerno razvito je tudi kmetijstvo. V Črenšovcih imamo temeljno združeno organizacijo, ki prevzema kmetijske pridelke in prirojo iz hlevov. Dobri so uspehi pri pridelovanju sladkorne pese, imamo pa tudi nekaj izkušenj z vrtninami. Povečuje se obseg reje goveda za zakol, manj pa je osnovne črede. Kljub temu pa se količina mleka, ki ga oddajo kmetije, povečuje.«

— V vseh treh vaseh imate že nekaj let krajevne samoprispevke. Katere so pomembnejše pridobitve od združevanja denarja?

»Za 3-oddelčni vrtec, ki smo ga dobili lani, smo v krajevni skupnosti zbrali 15 odstotkov sredstev oziroma 12 milijonov dinarjev. Zdjaj v okviru skupnega programa zbiramo sredstva za svoj 10-odstotni delež pri gradnji prizidka k osnovni šoli. Če v nekaj letih — tja do 1990 — ne bomo povečali šole, bo moral potekati učno-vzgojni proces v treh izmenah. Hkrati pa smo občani krajevne skupnosti voljni dodatno prispevati 10 milijonov dinarjev za povečano telovadnico. Vprašanje pa je seveda, kdaj bodo začeli graditi, kajti prej je na vrsti šola v Turnišču. Sicer pa smo pred kratkim združili 3 milijone 700 tisoč dinarjev za poštno zgradbo v Črenšovcih.«

— To pomeni, da urejate tudi telefonijo?

»Leta 1978 smo v treh naših vaseh dobili 45 telefonskih priključkov, kar je seveda premalo. Več ni omogočala poštna centrala. Letos smo skupaj s krajevnimi skupnostmi Bistrica, Polana in Odranci šli v akcijo: prispeva-

le so denar za razširitev poštne-telefonskih zmogljivosti. V Črenšovcih bo 100 novih telefonskih priključkov, v Trnjo 32 in v Žižkih 43. Nova poštna centrala bo imela 750 priključkov, tako da

Inž. Matija Žižek, predsednik sveta KS Črenšovci: »Reči moram, da so občani Črenšovec, Žižkov in Trnja zelo složni, zato skupnih uspehov ne manjka. Plaketa občine je moralno priznanje za naše delo in hkrati spodbuda za nadaljnje aktivnosti.« Foto: Š. S.

bodo lahko prišli na svoj račun interesenti v vseh prej omenjenih krajevnih skupnostih, kjer so posamezniki že prispevali po 100 tisoč dinarjev.«

— Boste uredili tudi novo zgradbo?

»Da. V spodnjih prostorih bodo centrala in okenca za stranke, v nadstropjih pa tri stanovanja. Žal nismo uspeli pridobiti še drugih investitorjev, na primer banke, trgovskega podjetja... da bi potlej zgradili večjo stavbo. Vsekakor pa je prostora dovolj in zainteresirani bodo še lahko zidali.«

— Pripravljate pa tudi gradnjo mrtvašnice.

Če vaša septična jama (greznica) ne sprejema, ne absorbira fekalne vode, pokličite pooblaščenno podjetje

BALKAN

Balkan zagotavlja brezhibno delovanje greznice. Gradimo 30 odstotkov ceneje z garancijo za opravljeno delo. Postavljamo kanalizacijske mreže vseh dimenzij za družbeni in zasebni sektor. Gradimo nove septične jame s posebnimi materiali. Vse informacije dobite po telefonu 061/226 513, Ulica Milke Kečinove 15, LJUBLJANA.

Š. Sobočan.

V kratkem času lepša podoba

V minulih mesecih je bilo v mestu Gornja Radgona kar nekaj gradbišč, kjer pa so z delom kot je bilo obljubljen — končali pred začetkom festivala mladih. Mesto je dobilo lepšo podobo, nove fasade, notranjo opremo kulturnega doma, pločnike...

Ob tem nas žalosti samo to, da mora biti prav festival tisti, ki spodbudi odgovorne, da uredijo tisto, kar bi morali urejati ves čas.

Pri tem je kar precej pomagala tudi Krajevna skupnost Gornja Radgona.

Finančni stroški del so kar visoki. Tako jih je na primer asfaltiranje in urejanje ploščadi v Mladinski ulici (pri Carinarnici) stalo čez 6,2 milijona, obnova majhnega dela pločnika pri Skupščini občine skoraj 3,5 milijone, vzdrževalna dela pri kužnem znamenju čez 2,4 in ploščad pri avtobusni postaji čez 8 milijonov dinarjev. Izvajalci del so bili delavci SGP Pomurje in RO Varadzin.

Čez približno mesec dni bodo začeli z deli za ureditev nove tržnice nasproti marketa Emona. Prav tako naj

bi na tem neizkoriščenem prostoru v središču mesta uredili otroška igrišča. Bernarda Peček

Urejeni prostor pri avtobusni postaji zaenkrat še ni primerno izkoriščen, saj bosta na njem kioska Certusa in za izdelovanje ključev.

AVTOBUSNI PROMET MURSKA SOBOTA

obvešča svoje potnike

— kupce mesečnih vozovnic, da bodo Certusove mesečne vozovnice konec meseca junija zaradi samoupravnega preoblikovanja temeljne organizacije prenehale veljati na avtobusih sobotškega prevoznika.

Potnike, imetnike mesečnih vozovnic, prosimo, da na prodajnih mestih na avtobusnih postajah v Murski Soboti, Lendavi in Gornji Radgoni med 25. junijem in 2. julijem predložijo ob nakupu znamkice za naslednji mesec svojo fotografijo velikosti 3 x 4 cm, da bi jim lahko zamenjali vozovnice.

Z nakupom mesečne vozovnice boste prihranili 10 % od mesečnih stroškov prevoza in si zagotovili neomejeno število voženj na določeni progi. Priporočamo se in vam želimo varno in udobno vožnjo.

AVTOBUSNI PROMET MURSKA SOBOTA

V NOVIH PRODAJNIH PROSTORIH V PTUJU IN PRODAJNEM SKLADIŠČU GORNJA RADGONA (SEJMIŠČE) LAHKO DOBITE VSE INFORMACIJE, SVETUJEMO PA VAM TUDI NAJBOLJŠE IN NAJCENEJŠE VARIANTE PRI GRADNJI. OBENEM PRODAJAMO OPEČNE, BETONSKE IN DRUGE IZDELKE, POTREBNE PRI GRADNJI

VSAK DELAVNIK OD 7. DO 14. URE, OB SOBOTAH OD 7. DO 12. URE. PO VAŠI ŽELJI ORGANIZIRAMO TUDI PREVOZ.

OD TEMELJEV

DO STREHE

V JUNIJU POSEBNE UGODNOSTI NAKUPA

opekarna ptuj

Ptuj, tel 062/772-111, 772-119, 771-430
Gornja Radgona, tel. 069/74-396

Še eden od davnih bratov

»To je človečnjak!« je vzkliknil lanskega julija antropolog Tim White, ko je našel prvi del okamenelosti v peščeni plasti Odluvila Georgea v Tanzaniji. To je bil začetek vznemirljivega odkritja, katerega izsledke so predstavili znanstveni javnosti ta mesec. Pred strokovnjaki sta 302 nova kosa okamenelih kosti, ostankov našega davnega prednika, ki se mu z učenim latinskim imenom reče homo habilis. Bitje je živelo v sivi davni, pred približno dvema milijonoma let, strokovnjaki pa nadvse zanimajo, kaj odpira nove, jasnejše poglede v razvoj človeka.

Po odkritjih zadnjih desetletij, predvsem iz tanzanijskih najdišč, so antropologi menili, da je bil homo habilis — ime je dobil po tem, da je kot prvi od naših davnih prednikov

že uporabljal kamnito orodje — po zunanosti močno podoben homo erectus, »pokončnemu človeku«. Toda zadnje najdbe kažejo, da je bil homo habilis precej manjši in po zunanosti bolj opičnega videza kot homo erectus. Človeški rod naj bi se torej razvil iz slednjega, same razvojne spremembe, ki so pripeljale do sodobnega človeka, se pravi homo sapiensa, pa so bile, kot nakazujejo najdbe, mnogo hitreje, kot so strokovnjaki domnevali. Homo erectus se je namreč pojavil že pred 1,6 milijona let.

Prve najdbe ostankov homo habilisa so bili predvsem deli lobanje, zobje in dvomljiva najdba stegnenice. Iz razmerij so izračunali domnevno višino in obnovili znanj iz gled bitja. Najnovejše najdbe, med katerimi so bili deli lobanje, kosti

rok in stegnenice, vse od odraslega bitja, so dale zanesljivejši izhodišče za nove izmere, ki so zaradi srečnega naključja, da je bilo mogoče primerjati kosti rok in nog, zelo točne. Homo habilis je bil torej nižji, v višino je meril le 110 centimetrov.

»To je najmanjši hominid, kar jih poznamo,« pravi direktor berkeleyjskega inštituta za razvoj človeka Donald Johanson, ki je bil vodja lanske uspešne odprave v Tanzanijo. »Tako zdaj vemo, da se oblika telesa, kot jo poznamo pri modernem človeku, ni pojavila pred homo erectusom, nato pa je do sprememb prišlo zelo hitro.«

Vseeno pa ostaja odprto vprašanje, zakaj je prišlo do tako pomembnih sprememb v tako kratkem času.

Sovjeti zgradili gigantsko raketo

Sredi prejšnjega meseca se je z raketnega izstrelišča v Bajkonuru v Sovjetski zvezi dvignila pod nebo gigantska raketa, imenovana Energija. Rohneci motorji z močjo 170 milijonov konjskih sil so veličavno ponesli preko 100 kilometrov visoko. Vse je potekalo v redu; odpadla je prva stopnja, čez čas se je odločila še druga in nato tretja. Zapletlo se je le pri zadnji stopnji poleta, ker je velik model satelita, ki naj bi ga raketa za poskus vtirila v orbito, zaradi napak pri vodenju padel v Tihi ocean. Toda kljub temu je bilo med sovjetskimi vesoljskimi strokovnjaki pravo navdušenje: Energija je zadovoljivo opravila svoj prvi praktični poskus.

Ta raketa je namreč tako močna, da lahko naenkrat ponesi v vesolje tovar, težak okrog 100 ton, kar je zanesljivo največ, kar je ta čas mogoče naenkrat spraviti v vesolje. Raketa naj bi pomagala Sovjetom zgraditi prvo veliko umeseno vesoljsko postajo v zemeljski orbiti, saj je z njo mogoče ponesi v orbito cele bloke vesoljskega »mesta«, ter jim omogočila polet z raketoplanom. Domneva se celo, naj bi ponesla v orbito tudi plovilo s človeško posadko, namenjeno na Mars.

Tudi ameriški strokovnjaki, ki seveda budno spremljajo sovjetske poskuse in početje, so bili prevzeti nad Energijo. »To je gotovo najmočnejša raketa na svetu, tehnološko izpopolnjena in primerljiva z našo Saturn V, ki je ponesla v vesolje Skylab. Razlika med njima je predvsem ta, da naša raketa rjavi v muzeju, medtem ko sovjetska leti,« je dogodek komentiral houstonski strokovnjak za rakete James Ober.

Kot domnevajo poznavalci, bo na Energiji že konec letošnjega leta ali v začetku prihodnjega poletel v vesolje prvi sovjetski raketoplan. Sovjetska zveza bo tako dohitela ZDA, oziroma jih v raketni moči celo prehitela.

SONČNA LUČ

Sovjetska zveza načrtuje ogromne satelite, ki bi sončno svetlobo spreminjali v elektriko, to pa bi uporabljali predvsem za razsvetljavo mest. Izvedenec za sovjetske vesoljske programe pri ameriški družbi Teledyne Brown Engineering Nicholas Johnson je za Times izjavil, da bodo poslali satelite na krožnico z ogromnimi raketami, kakršna je najnovejša sovjetska Energija, ki so jo izstrelili 15. maja. Po besedah zahodnih opazovalcev, objavljenih v Timesu, bo imel ta sovjetski program tri faze: najprej bodo namestili vesoljske reflektorje, ki bodo odbijali sončno

svetlobo na zemljo, v drugi fazi bodo zgradili velike satelite, ki bodo spreminjali sončno svetlobo v elektriko, in v tretji pa zgradili postaje na Zemlji, ki bodo to energijo spreminjali v elektriko.

Gostilna ELBL je le ena!

Najcenejši meni le 1.300 din!

Vsak dan, razen ponedeljka, v Spodnjih, Žerjavcih

Dinozavri — žrtve kometov?

Najnovejše raziskave strokovnjakov ameriškega centra za geološke raziskave v Denverju (Colorado) so pokazale, da koščki kremenca, ki so jih našli na številnih krajih širom po svetu, v ZDA, Evropi in Novi Zelandiji, kažejo značilnosti, ki so lahko nastale samo zaradi silovitega udarca velikanskega telesa. Na teh koščkih so našli drobne razpoke, ki niso mogle nastati zaradi vulkanskih izbruhov, ampak zaradi silovitega pritiska ali udarca. Našli so jih v sedimentnih skalah, ki vsebujejo visok odstotek iridija, kovine, ki je značilna za asteroide, komete in meteorite.

Vsa ta odkritja se lepo skladajo s teorijo, ki jo je pred desetimi leti postavil Američan Luis Alvarez (leta 1968 je dobil Nobelovo nagrado za fiziko). Alvarez meni, da je v Zemljo pred 65 milijoni let trčilo velikansko nebesno telo in takrat je nastal velikanski oblak prahu, ki je mesec, morda celo leta, preprečeval sončnim žarkom, da bi prodrl do zemeljske površine. Zaradi hitrih klimatskih sprememb, predvsem pa zaradi mraza, so izumrle številne rastlinske in živalske vrste, med njimi tudi dinozavri.

drugje smo prebrali

Povprečno velik kit tehtal toliko kot 150 volov.

Nosorogi so izredno bojevit, zato ni nič nenavadnega, če se nosorog začne zaletavati v lokomotivo ali v železniške vagonce.

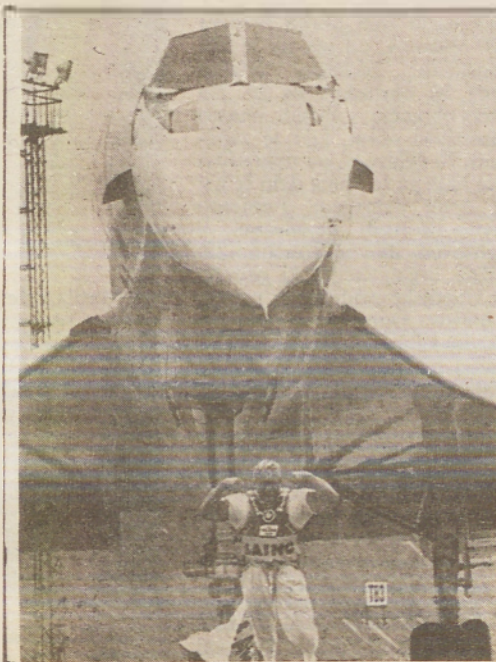
V prvih desetletjih železnice, lokomotive niso žvižgale: opozorilne znake je dajal vlakovodja s trobento.

Proti stresu

Moški umirajo prej kot ženske in tistim, ki želijo podaljšati življenje, svetuje profesorica fiziologije in biofizike Estelle Ramey, naj vzamejo vsak dan pol tabletke aspirina. Vse dosedanje raziskave so pokazale, da aspirin varuje pred boleznimi srca in ožilja in predvsem zmanjšuje negativne posledice stresov. Prav stres je za moške poguben. Po njenem mnenju so krhka in občutljiva bitja, potrebna zaščite. Odgovor na vprašanje, zakaj umirajo prej kot ženske, je treba iskati v evoluciji: narava je moške obdaruja z večjo telesno močjo, da bi bili sposobni varovati svoj rod, njihove možgane pa s sposobnostjo, da se močneje odzovejo na stres. Ženske so po drugi strani obdarene z boljšim imunološkim sistemom, da lahko rojevajo zdrave potomce. Ko moški doživljajo streso, se njihovo telo močno odziva z izločanjem hormonov, pospešenim bitjem srca, kri se pripravi na morebiten napad tako, da se hitreje strjuje, to pa je pogoj za nastanek čepov, ki pripeljejo do infarkta. Te preprečuje aspirin.

Kupite podmornico

V New York Timesu se je nedavno pojavil oglas, v katerem nekdo prodaja podmornico. Ljudje, ki po navadi v teh oglasih iščejo čolne ali jahte, so bili seveda nemalo začuden. New York Times noče odkriti identitete plačnika oglasa, mornarica pa je sporočila, da podmornica ni iz njenega ladjevja. Odgovorni ljudje so potrdili, da ne gre za šalo in da je ponudba zakonita. V oglašju ni rečeno, za kakšno ceno je podmornica na prodaj, vendar je lastnik sporočil, da je v izvrstnem stanju, da ne nosi orožja in da lahko prevaža 70 ljudi 5.000 kilometrov daleč. Prodajalec toplo priporoča podmornico tako za privatno kot tudi za poslovno rabo.

Dvaintridesetletni Britanec David Gauder, je v prid neke dobrotelne akcije, uprizoril na londonskem letališču Heathrow svojevrstno atrakcijo: s svojimi 109 kilogrami (visok je 170 centimetrov), je z vrhvo potegnil 91-tonsko nadzvočno letalo znamke concord 12 metrov daleč. In še Davidov dnevni obrok: 25 jajčk, 2,5 kilograma banan in 3 litre mleka.

SPLAVOV VSE VEČ

Po podatkih, ki jih je sporočil Inštitut Alan Guttmacher, se število splavov po svetu dviguje. Strokovnjaki te ustanove menijo, da se zdaj po svetu opravi vsako leto že okrog 60 milijonov splavov letno, od tega naj bi jih bilo 33 milijonov legalnih. Če ob to število postavimo podatek, ki so ga izračunali strokovnjaki OZN, da se je lani rodilo okrog 131 milijonov otrok, potem lahko govorimo o visoki stopnji splavov, saj pride na dva rojena otroka en splavljene.

Seveda pa veljajo podatki le v povprečju za ves svet, medtem ko je jasno, da v nekaterih predelih sveta odnos med rojstvi in splavi močno odstopa od svetovnega povprečja, navzgor in navzdol.

Strokovnjaki inštituta pravijo v svojem poročilu, da se odnos do splava v večini sveta liberalizira. Danes živi že več kot polovica svetovnega prebivalstva v državah, v katerih je splav dovoljen in ga opravijo na zahtevo prizadete ženske. Četrtnina svetovnega prebivalstva živi v državah, kjer dopuščajo splav, ko gre za zaščito matere in zdravja, le manjši del pa živi v državah, kjer je splav še vedno strogo prepovedan, predvsem so to fundamentalistične islamske države ter nekatere države Južne Amerike in afriškega podsaharskega območja.

John Kach iz nekega evropskega cirkusa med branjem časopisa nikoli ni sam; vedno mu priskoči na pomoč slonici Judy in Mary, ki potrpežljivo čakata, da ju bo John izdatno obrizgal s hladno vodo.

Lov na čarovnice

Zadnje tedne so na območju Shinyange v zahodni Tanzaniji ubili ali sežgali dvajset ljudi, v glavnem starejših žensk, ki so jih obtožili čarovništva. Vraževerni prebivalci te pokrajine kruto iztrebljajo »čarovnice«. Pred kratkim so ličali več ljudi skupaj, ker je nanje padel sum, da so hoteli uročiti nekega dojenčka.

Drag star avto

Na dražbi starih avtomobilov v Monacu je neznan zbiratelj plačal za kabriolet alfa romeo iz leta 1933 kar 450.000 dolarjev. S tem vozilom je legendarna vozniška posadka Sommer — Nuvolari svoj čas tudi zmagala na dirki 24 ur Le Mansa.

Dražbo v Monacu je organiziral londonski Sotheby in skupni znesek, ki so ga dobili s prodajo starih avtomobilov, je bil dva milijona dolarjev. Poleg alfe je pri zbirateljih največ pozornosti vzbudil model isotta-fraschini iz 1931. leta, ki je bil prodan za 280.000 dolarjev. Približno toliko denarja pa je neki Anglež plačal za rdeči ferari 238 GTD iz leta 1985.

PROTI NEVARNIM IGRAČAM

Evropska skupnost namerava sprejeti enotna merila o varnosti otroških igračk, da bi tako zmanjšali število nesreč pri igri. Vsako leto se smrtno ponesreči pri igri 20.000 otrok iz držav članic Evropske gospodarske skupnosti, več kot v prometnih nesrečah. Sodiijo, da bi se bilo mogoče izogniti 90 odstotkom teh nesreč.

Predvsem bi bilo treba prepovedati igračke, izdelane iz strupenih in vnetljivih snovi, pa tudi nevarne posnetke, kakršne so na primer radirke v obliki bonbonov itd.

DOBA SUPER SNOVI?

Cela zgodovinska obdobja smo poimenovali po materialih, iz katerih si je človek izdeloval svoja orodja in orožja: kamena, bronasta, železna doba. A kako bomo imenovali obdobje, ki se danes v razvitem svetu že povsem jasno napoveduje z novimi snovmi in tehnologijami? Doba super snovi?

Nastajajo novi proizvodi, ki jih omogočajo doslej komajda predstaviteljive snovi. Zamislite si zvočnike za kakovostno hišni opremo, narejene iz plastičnega filma in ne debelejše od kartona; okenske šipe in vetrobranska stekla v avtomobilu, ki potemne ob pritisku na gumb; tovornjake, ki premagujejo velike razdalje in porabijo za vožnjo vsega nekaj litrov goriva, ker vozijo skoraj brez vsakršnega trenja; super hitre vlake, ki lebde na magnetnih blazinah; osebne avtomobile, ki ne rjavijo; obnovljene dele kosti, ki jih zdravniki zamenjajo s snovmi, ki se zarastejo z naravno kostjo v celoto.

To je svet, ki prihaja, v katerem bodo vse stvari od kuhinjskih loncev do umetnih zob narejene iz drugačnih snovi, kot jih poznamo danes. Ekstremne plastične snovi in keramika bodo oblikovale jutrišnji svet tako, kot oblikujeta današnjega genetski inženiring in računalništvo.

Ključ do novih in sveta prihodnosti je sposobnost znanstvenikov, da obvladujejo snov na molekularni ravni. Keramika je bila doslej dolgo omejena uporaba zaradi precejšnje lomljivosti, čeprav je zaradi trdnosti in velike odpornosti do vročine nadvse uporabna. Z nadzorom in odpravljanjem mikroskopsko majhnih nepravilnosti v strukturi keramike je strokovnjakom uspelo pridobiti bolj prožno keramiko, ki pa je obdržala trdnost in odpornost do vročine.

V Fordovih tovarnih že režejo jeklo s keramičnimi rezili, v več japonskih avtomobilskih tovarnah vgrajujejo v avtomobilske motorje dele iz keramike, v tovarnah uporabnega orodja teče redna velikoserijska proizvod-

nja keramičnih škarij in kuhinjskih nožev, ki nikoli ne zarjavijo in ostanejo leta ostri.

Se posebno zanimiv pa je dizel motor, ki so ga skupaj izdelali japonski in ameriški strokovnjaki; ves je narejen iz keramike. In ker keramika prenese velike temperature, ti motorji ne potrebujejo hlajenja, kar omogoča večjo učinkovitost in manjšo težo motorja.

Podobne spremembe doživljajo plastične snovi. Izjemno močne polimerne snovi so že vgrajene v mostove, avtomobile, športno opremo, helikopterje. Plastični odbijajoč in bencinski tanki bodo vsak hip vsakdanja stvar, kot postajajo vsakdanji plastične snovi, ki generirajo elektriko ob tresljajih ali pritisku. Te plastike uporabljajo za izdelavo električnih kitar in podobnih instrumentov.

Ovojnica in druga plastika, ki jo uporabljamo vsakodnevno v najraznovrstnejše namene, je izgubila eno od svojih zelo neprijetnih lastnosti — trajnost. Grozilo je že, da se bo svet zadušil od plastičnih nerazkrojljivih odpadkov, pa so strokovnjaki razvili nove plastike, ki se pod vplivom ultravijoličnih žarkov, se pravi sonca, razkrojijo ali pa je njihova obstojnost le kratkotrajna in se po določenem času same razkrojijo v neškodljive sestavine. V laboratorijih pa že tudi nastajajo plastike, ki jih bodo otroci bodočih let zbirali za ponovno uporabo, podobno kot zdaj staro železo in star papir.

Se posebno zanimiva je tako imenovana mešana plastika. To so plastične snovi, ki jih ojačajo z grafitnimi in drugimi vlakni. Takšne plastike so lažje, a močnejše kot jeklo. Ker gre za drage materiale, jih zaenkrat upora-

Tako majhen (v primerjavi s peresom), pa vendarle tako močan je ta čip, ki lahko hrani v svojem spominu podatke, napisane kar na 400 straneh.

GYÖREK JOŽE
popravila gospodinjstskih aparatov
69000 MURSKA SOBOTA

Cvetkova 10, tel.: 22 354

— ZDAJ V NOVIH PROSTORIH —
CVETKOVA 10, MURSKA SOBOTA

15 let zaupanja

- popravljamo in generalno obnavljamo vse vrste pralnih strojev
- servisne storitve na domu in v delavnici
- lastni prevozi
- strokovnost in kakovost

KAJ ZMORE KOŽA

Koža ni samo naš največji organ, ampak tudi eden najpomembnejših. Pogledimo, kaj vse se mora zgoditi, da se »dobro počutimo v svoji koži«. Sestavljajo jo tri plasti: vrhnjica, usnjica in podkožje. V zarodni plasti vrhnjice nenehno nastajajo nove celice. Pomaknejo se na površje, poroženijo in se s kože odlučijo. Vsake štiri tedne tako dobimo novo vrhnjico. V zarodni plasti so tudi celice, ki izdelujejo melanin. Usnjica je iz vezivnega tkiva, ki po arterijah oskrbuje vrhnjico s kisikom in hranljivimi snovmi, po venah pa se odplavljajo odpadne snovi presnove. V usnjici so tudi mišice, s katerimi spreminjamo nímiko ali na miru dobimo kurjo polt. Podkožje je iz lahkega vezivnega tkiva in maščevja, zato koža tako prožno prepenja kosti. Koža oddaja znoj, s širjenjem in oženjem žil pa uravnava temperaturo telesa. Skupaj z ledvicami uravnava tudi količino vode. Če ne bi imeli kože, ne bi čutili, zakaj koža prevaža dražljaje, kot so pritisk in bolečina, v možgane. Ti sporočajo koži, kaj naj stori.

OTROK SE MORA NAUČITI SPATI

Znanstveniki, ki so raziskovali spanje dojenčkov, so ugotovili, da se otroci pravega spanja morajo šele naučiti. Otrok se rodi z ritmom spanja, ki ni odvisen od zunanjega menjavanja dneva in noči. V začetku se zbudi vsake tri do štiri ure in zaspi takoj po obroku.

Normalno spi otrok v prvih mesecih od 16 do 19 ur. Čez pol leta potrebuje 14 do 16 ur. S petih obdobij spanja preide na tri: daljše obdobje ponoči in dve krajši obdobji, ko je dan. Ta čas prilagajanja je pri vsakem otroku različen. Ne deljate si nepotrebnih skrbi, če se otrok ne ravna po tem povprečju. Tudi to je normalno.

Kako do pokojnine?

Kaj mora zavarovanec storiti, ko pride čas za upokojitev? Najprej mora vložiti vlogo (formular dobi na pokojninskem zavarovanju) za upokojitev. Tej mora priložiti še sklep o prenehanju delovnega razmerja in delovno knjižico. (Oboje dobi v službi.) Vlogo (z drugimi dokumenti) odda osebno ali po pošti na tisto delovno enoto pokojninskega zavarovanja, kjer je bil nazadnje zavarovan.

Kaj mora storiti delovna organizacija? Čim prej mora na pokojninsko zavarovanje poslati podatke, ki so potrebni za odmero pokojnine. Če je delavec večkrat zamenjal službo, morajo to storiti vse službe delovnih organizacij, v katerih je delal od leta 1966. Najbolje je, da sam malo »podreza« skupne službe, saj je od teh podatkov odvisno, kdaj mu bodo odmerili pokojnino. Ko je na pokojninskem zavarovanju vse zbrano, izda strokovna služba ugotovitev o pravici do starostne oziroma družinske pokojnine. Sestavni del te ugotovitve je računalniški račun (najugodnejši) o višini pokojnine. Od vloge do prve pokojnine mine navadno dva do tri mesece, ali pa tudi več.

Pri invalidskih pokojninah pa se začne postopek za upokojevanje drugače, in sicer praviloma s predlogom zdravnika, ki vas zdravi. Ta izpolni obrazec št. 3. Potem ta predlog obravnava invalidska komisija pri pokojninskem zavarovanju: ta daje mnenje o zavarovančevi delovni zmožnosti. Če te zmožnosti ni, gre pri zavarovancu za invalidnost prve kategorije. Če torej zavarovanec izpolnjuje pogoje za invalidsko pokojnino, mu izda odbor za uveljavljanje pravic sklep o ugotovljeni invalidnosti, torej pravico do invalidske pokojnine in mu hkrati odmeri tudi akontacijo.

Galski filozof Favorin je pogosto razpravljal s cesarjem Hadrijanom o filozofiji in se na koncu vedno pridružil njegovega mnenju. Ko ga je zaradi tega cesar pokaral, je dejal: »Prenevarno bi bilo, če se ne bi pridružil nekemu, ki razpolaga s tridesetimi legijami in lahko tako uniči sleherni dokaz.«

ANEKDOTE

Filmski komik Fernandel se je odločil, da bo postal vegetarijanec. Ko ga je znanka zalotila pri rezku, mu je očitala: »Še pred nekaj dnevi ste rekli, da ste vegetarijanec!«

»Že res, a danes je torek in ob torkih se postimo mi.«

Pik žuželk je neugoden

Vas je strah čebel, sršenov, os? Takoj panično udrihate okrog sebe? Naslednjič se prisilite, da boste popolnoma mirni! Z divjo obrambo namreč te mirne žuželke le razdražite — počutijo se ogrožene in pikajo. Predvsem sršeni in čebele sami od sebe nikoli ne napadejo človeka. Drugače komarji, bodulje in breclji: ti se hranijo z našo krvjo.

Piki žuželk so največkrat nevarni. Vedno pa so nevarni čebelji in osji piki v ustni votlini in žrelu. Piki so nevarni tudi za alergike, za katere je najboljše, da se dajo desenzibilizirati. Sicer pa so piki za vse nadležni, ker otečejo in zelo srbi. Za to je kriv tkivni hormon histamin, ki se sprošča v koži, vbrizgajo pa ga tudi žuželke. Ne praskajte se, da se mesto vboda ne vname! Kaj pomaga pri piku. Pri pikih v ustih in žrelu kot prvo pomoč proti otekanju ližemo ledene kocke. Takoj gremo k zdravniku. Hlajenje omili le otekanje. Hladimo z ledom, ledeno vodo, obkladki z raztopino očetne kisline, kapljicami tinture arnike ali salmiakom. Nekateri priporočajo, da mesto vboda podrgnemo s

polovico čebule ali česna. Če nas piči čebela, bodico čimprej odstranimo z nohti ali pineto, da se mešiček s strupom ne izprazni. Kako se ubranimo pikov? Zvečer oblečemo dolge hlače in srajco z dolgimi rokavi. Za otro-

ke je najboljša zaščitna mreža proti žuželkam nad posteljo. Obramba za nekaj ur: sredstva za odganjanje žuželk. Proti komarjem pomaga poleg tega velika doza vitamina B1. Pijačo na prostem pokrijemo.

Kis proti debelosti

Število debelih ljudi stalno narašča. Glavni vzroki debelosti so: Rast življenjskega standarda, sodoben način življenja, precej nizko stanje prehranske kulture. Eden od načinov pomoči za vse, ki bi radi izgubili nekaj odvečnih kilogramov, je jabolčni kis. Priporočila se predeležim ljudem dve žlički z vodo zmešanega jabolčnega kisa trikrat na dan. Jabolčni kis je treba piti, dokler se ne doseže idealna teža. Na ta način je močno v letu dni shujšati za pet kilogramov, ne da bi bistveno spremenili prehranske navade. Z jabolčnim kisom se hujša, ker kis zmanjšuje željo po večjih količinah hrane.

Da bi bilo izgubljanje teže hitrejše, toda fiziološko še opravičljivo, to pa pomeni dva do tri kilograme na mesec, je poleg pitja jabolčnega kisa potrebna tudi telesna aktivnost, na primer vsakodnevna hitra hoja na štiri do pet kilometrov, obenem pa še ustreznajshujševalna dieta. Jabolčni kis je torej koristen dodatek shujševalni dieti, ki je osnova za izgubljanje telesne teže.

Kdaj je driska resnično nevarna?

Starši so pogosto v dvomih, kadar njihov otrok nenadoma dobi drisko: naj počakajo, da sama preneha, ali naj grejo z otrokom k zdravniku? Kadar smo v dvomih, je najbolje vprašati zdravnika, kljub temu pa navedimo nekaj osnovnih stvari:

Driska pri malem otroku je lahko nevarna, če jo spremljata bruhanje in visoka temperatura. Čim manjši je otrok, tem nevarnejše lahko postane! Vzrok za to je velika izguba vode in soli. V skrajnem primeru lahko pride do izsušitve in do zloma otrokove presnove. Saj vemo, da lahko človek zelo dolgo strada, brez pitja pa zdrži le malo časa. Drisko z bruhanjem največkrat povzročijo virusi, otrok se je torej nekje okužil. Če je v blatu kri in ima otrok visoko temperaturo, gre lahko tudi za okužbo s salmonelami. Tudi v tem primeru velja za starše: takojšem posvet s zdravnikom!

Pri vseh oblikah driske je izredno pomembna dieta, to morajo starši vedeti in sprejeti. Začne se z najmanj 12 ur trajajočim postom, da se črevo očisti sestavin hrane in strupenih snovi. V tem času lahko otrok pije, in to veliko, le čaj, sladkan z grozdnim sladkorjem.

BESTAVIL MARKO	RIMSKI CESAR	PRIPADNIKI JUL. DOVSKEGA LJUDSTVA	ANTIČNI STOICNI FILOZOF	VRSTA SVEDRA	MESTO V BAČKI OB TISI	ZRAČNI PROSTOR NAJ OZEM. LJEM	TKALSKO DELO
NAJTRŠI IN NAJ-DRAŽJI KAMEN							
MINOR-MALEN, POKVARJEN ČLOVEK							
VULKAN V MEHICI							
AMERIŠKI FILMSKI IGRALEC (JAMES)						OSEBNI ZAJEMEK GL. MESTO VOJVODINE	
VLADIMIR ILJIČ ULJANOV						JUG	PREBVA-LEC PANONJE
ŠPANSKI SPOLNIK			OGLARSKA NAPRAVE				
REKA V SEVERNI ITALIJI			LEPO VEĐENJE				PINSKI OTOK
FILMSKA IGRALECA (ID) KRAVANJA						VAŽNA ZAČIMBA MAJHNO NASELJE	
REKA IN DEPARTMA V VZHODNI FRANCJI							
DUŠIK		SLIKARSKA KOSILCA					
POPEVKA-RICA IZ BIH (NEDA)		KUTINA					
POSTAVA, RAST, ŽIVOT						RIMSKO ŠTEVILO 400	

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: Rosario, učenost, Maraska, el, sak, nargila, I, tenor, Miami, unča, NU, ŠK, les, kasnost, aspirin, toaleta.

ŽE NA TRŽIŠČU!

PREKAJENO GOVEJE MESO

IZDELEK, KI SE HVALI SAM!

ARCEOXIURKA
MURSKA SOBOTA

RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota, ki je na sporedu v oddaji 21-232.

- Lestvica tega tedna:
1. Moja Majda — Magnet
 2. Ja sam za ples — Novi fosili
 3. La isla bonita — Madonna
 4. Hold me now — Jonny Logan
 5. Hajdmo u planine — Bijelo dugme

Lestvica nastaja s sodelovanjem hi-fi videostudija na Kl. dječevi 21, 89000 Murska Sobota, telefon: 25-577.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj.

Poletna vročina je neugodna

Ste ob hudi vročini nerazpoloženi in utrujeni? Pomislite, kako dolgo ste hrepcnili po poletju, in enostavno posnemajte južnjake: Dan začnite zgodaj, posebno če si opoldne sicer ne morete privoščiti počitka. Najlaže boste delali v svežih jutrih.

Ker vam težko prebavljiva hrana ne tekne, je prilika za hujšanje tu: z zelenjavo, sadjem in solato. Narobe bi bilo, če ne bi nič jedli. Glavni obrok preložite na večer.

Kdor se poti, laže prenese vročino. Zato pijte toliko, kot vam ugaja in kolikor zmorete. Najbolje mineralno vodo, bogato z natrijem, tako ostane oskrba telesa s soljo nemotena.

Pijače s sobno temperaturo trajneje gasijo žejo, ker jih črevesje hitreje vsrka in ne vnašajo

zmede v mehanizem za upravljanje telesne temperature.

Iz istega razloga se tudi prhamo z mlačno vodo! To nas takoj ohladi: roke za nekaj sekund do komolcev potopimo v mrzlo vodo. Ohlapna obleka skrbi za prijetno zračenje, ozko krilo je lahko neprijetno.

Tudi spodnje perilo naj bo lahko in ne pretesno. Spodnje perilo naj bo iz naravnih vlaken. Kadar je zelo hudo: napolnite razpršilec z vodo in se oprhaite.

RECEPT ZA VAS

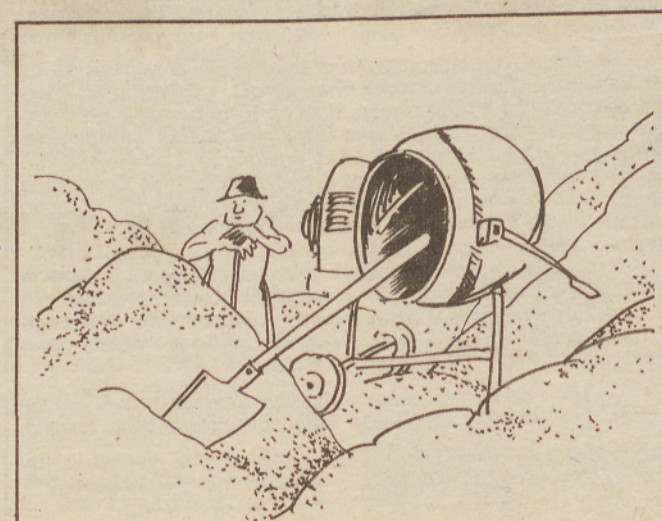
Perutninska solata

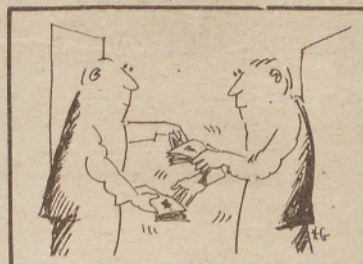
Na naših mizah je sicer velikokrat perutnina, manjkrat pa iz nje napravimo okusno solato, pravnjo za tople dni, ki prihajajo. Priprava: Piščanca skuhamo, ohlajenega odluščimo od kosti in poljubno narežemo. Enako narežemo papriko, mlado čebulo in paradižnik. V skledi zmešamo, dodamo še drobnjak, majonezo, sol, poper. Po želji je lahko paprika tudi pekoča. Vse to dobro zmešamo, dekoriramo z majonezo, peteršiljem in papriko.

Potrebujemo (za 4 osebe): 50 dag piščanca, 4 liste zelene solate 2 sveži papriki, 1 šopek mlade čebule, 1 paradižnik, 10 dag majoneze, sol, poper, 1 šopek drobnjaka.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Podpise pod današnjo risbo pošljite do četrtna, 2. julija 1987, na naslov: VESTNIK, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota. Objavljene podpise honoriramo.

Glej, za teh petdeset dinarjev iz leta 1961 sem tedaj dobil več, kot ti zdaj za teh svojih pet tisočakov. (A. Žnuderl)

— Pravijo, da črna borza ni družbeno nevarna.

— Že, toda nama grozi nevarnost s strani družbe. (M. Gašpar)

— Jaz tebi, ti meni, to je že prav, a vseeno bi rad vedel, kam gre tisto, kar vmes zmanjka. (M. Rituper)

Videla sem štokrjo

Nekega dne, ko sem šla iz šole, sem se ozrla na dimnik bifeja in videla štokrjo. Nekaj časa sem postala in jo opazovala, kako skrbno s kljunom nekaj brskala. In tisti trenutek sem zagledala tri majhne glave, ki so pokukale iz gnezda. Bili so to njeni mali mladiči. Doma, ko sem sedela pri kaju, mi je prišlo na misel, kaj mi je o štokrji pripovedovala stara mama, ko sem bila še majhna. To, da štokrja nosi majhne otroke, da je tudi mene prinesla in da poredne odnaša v neznane kraje. Povedala mi je tudi, da je štokrja znanlec pomladi in vremena. Če ima bele noge, pada posnadi dež, ob lepem vremenu pa so njene noge rdeče barve. Ta dimnik ima še danes veliko gnezdo in v njej štokrji. Vsak dan vidim, kako veselo letata iz gnezda preko naše hiše na polja in travnike iskati hrano. FLISAR DARJA, 4. b OŠ PUČONCI

ZGODILO SE JE...

Pred kratkim sem bila z očetom na nogometni tekmi v Odrančih. Starček, ki je stal blizu naju, je ves čas napeto gledal tekmo. V roki je držal cigareto. Opazovala sem ga. Ne vem kako, kar naenkrat je imel cigareto v rokah narobe. Žarečo cigareto je dal v usta. Mene je mučil smeh. Prijatelj, ki je stal zraven njega, je dejal: »Franc! Vužgi mi cigareto, višj ka mi je vgasno.« Med tekmo nekateri pozabijo na vse.

Rozvita Farkaš 5. b

Poleti, ko smo pasli krave, sva z bratom igrala nogomet. Ko sem jaz imel žogo, sem jo nabil in zadela je kravo. Kaj se je zgodilo? Jaz sem padel, krava pa se je splašila. Divje je tekla po dvorišču proti meni. Zakričal sem in se komaj izognil, da me ni pohodila. Na paši nikoli več nisem igral nogometa. Dejan Horvat 3. b

Nekega dne, pri uri slov. jezika, me je tovarišica prosila, naj grem po bučice. V svoji zamišljenosti je nisem dobro razumela, pa sem jo vprašala: »Tovarišica, k tajnici po mucike?« Ves razred se je glasno smejal. Tih sem odšla iz razreda. Nisem poslušala smejanja sošolcev. Od tajnice pa sem vseeno prinesla bučice in ne mucike. Nikoli ne bom tega pozabila. Tatjana Kustec 5. b OŠ Črenšovci

PRI DEDKU IN BABICI

Hodim v drugi razred osnovne šole. Moj očka in mamica delata v Avstriji. Pogosto prihajata domov; sta skrbna in delavna. Želita, da bo nekoč meni lažje in lepše. Jaz pa sem že kot dojenček ostal pri babici in dedku. Lepo skrbita za mene, me imata rada in me tudi lepo vzgajata. Dejan Horvat, 2. raz. OŠ Fokovci

Kako sem preživela 10. maj 2025

Neko popoldne sem šla nabirati zvončke. Bilo jih je zelo dosti in vsi so kazali svoje majhne ročice proti notranjosti gozda. Se nikoli se mi ni zgodilo kaj takega. Mislim, da jih je Martin Krpan ne bi mogel odstraniti.

Zvončki so mi prišli roke, tako močno in trdo so me držali, da jih še Martin Krpan ne bi mogel odstraniti. Ko sem prišla do polovice gozda, so me zvončki predali trobenticam. Kraljica trobentic me je pozdravila, ampak jaz nisem mogla verjeti svojim očem, zato me je še enkrat pozdravila, prestrašena in presenečena sem boječe stopila k njej in pozdravila.

Nato je kraljica trobentic namignila mlajšim trobenticam in že sem letela proti velikim vratom. Ta vrata so bila ogromna kot kakšen nebotičnik. Na vratih je bila velika ključavnica in ob njej je na žeblju, dolgem kakšnih 20 metrov, visel ključ. Pred velikimi vrati je stala majhna hišica, kakor kletka, in v njej je prebivala 300 let stara starica. Povedala mi je, da vsaki 10 let na isti dan in na isto uro pripeljejo zvončki in trobentice kakšno deklico z zemlje. Nato je vzela ključ, mi odklenila vrata in me povabila v mesto. Povedala mi je, da je v tem mestu danes 10. maj 2025. Tukaj živijo ljudje 38 let naprej kot na zemlji. Vsi so bili

bogati in so imeli elegantne avtomobile. Vsak človek je imel veliko moderno hišo, velikega psa, letalo, helikopter in prstan. Ne mislite si, da je bil to naveden prstan. Ko si ga obrnil in si si nekaj zaželel, se ti je takoj prikazala pred tabo tvoja želja, ki si jo hotel na vsak način imeti. Vsi ti ljudje so prišli z zemlje. Povabili so tudi mene, da bi ostala tam, ampak jaz nisem hotela ostati, saj potem ne pravljice ne bi mogla napisati. In veste, kje je bilo to? V mestecu Ketep. Pojdite tudi vi za 10 let tja, morda boste imeli srečo.

Aleksandra ŠTEFANEČ, 6. raz. OŠ VLAJ LAJŠ, Genterovci

Rudarska

Trpel sem vse življenje, živel ob kruhu sem in vodi, bil privezan sem kot suženj, glas mi v srcu je utihnil, onemel.

Kopal sem rudo, ril kot krt, delo izmučilo me je na smrt, gospodar je rjul, še več je hotel, moči sem vse mu dal, čeprav nisem hotel.

Rudarji črni smo bili, nesreče smo veliko pretrpeli, bili podložni smo in zvesti, a sovražili smo močno, vztrajno.

Ker kmalu me tukaj več ne bo, povedal sem vam zgodbo to, od zdaj naprej svoj bom gospodar, pa čeprav me vrab bo žgal.

Tatjana Flegar, 6. b OŠ Grad

Kaj mi pomeni beseda »svoboda«!

Pustite mladim živeti kakor želijo, saj niso sami krivi, da se rodijo (John Lennon)

Svoboda je bel golobček, ki pod nebom plava, svoboda je zlati otok brez vojne in smrada. Svoboda je bel oblak nad obzorjem, svoboda je srebrn potoček ob morju.

Svoboda je vse, kar si mladi želijo, saj niso sami krivi, da se vojne rodijo. Lidija Klemenčič 7. b OŠ Edvard Karmelj Murska Sobota

Moja prva nezadostna ocena

V šolo sem prišla vesela in razposajena. Doma se nisem dosti učila, ker nismo pisali nobene kontrolne naloge.

Prvo uro smo imeli zemljepis, drugo samostojno učenje, tretjo telesno vzgojo, četrto uro pa so se začele težave. Tovarišica je spraševala kar celo uro. Vsi smo se skrivali pod klopmi, ko je tovarišica odprla redovalnico. Nekajkrat jo je prelistala, potem pa je poklicala sošolca, ki je imel v prvem polletju zaključeno slabo oceno. Vsi smo se oddahnili. Čez nekaj minut pa je fant odšel v klop in dobil nezadostno oceno.

Potem je tovarišica listala dalje po redovalnici in poklicala mene. Takrat se je pred mano zrušil ves svet in še zdaj ne vem, kako sem prišla pred tablo. Začela me je spraševati o vektorjih, a jaz o njih nisem nič vedela. Potem mi je na tablo napisala račune z decimalnimi števili. Tudi teh nisem znala izračunati. Tovarišica je bila razočarana, saj je prej učenec rekla, da bodo sedaj videli,

kako je treba računati. Potem pa je tudi meni napisala veliko enico. To je bila moja prva nezadostna ocena v osnovni šoli.

Nekaj časa sem bila žalostna, potem pa sem spoznala, da sem res doživela krst z nezadostno oceno, kot so mi rekli sošolci, ki so bili navdušeni nad takim računanjem.

Darja Miholič, 7. b OŠ 17. oktober, Beltinci

MOJA POT V ŠOLO

Moja pot v šolo je zelo dolga. Vstati moram ob pol šestih, ker se vozim z avtobusom. Ko pridem v šolo, sem do osmih v varstvu. Tam se učimo in beremo. Tudi po končanem pouku sem v varstvu. Iz šole se vrnem ob enih. V šolo hodim zelo rada. Alenka Koren, 2. b OŠ Videm ob Ščavnici

Spomini

Na železniški postaji je bil kot vselej bučen vrvež. Glasovi so se prepletali med seboj in dajali občutek varnosti, da nisi sam med tujci. Ob marmornem stebri je mirno stala žena. Na glavi je imela pisan robec, v levi roki star cekar. Z desno pa je držala štiriletno dekletce. Imela je lepo oblikovano čelo, malce ukrivljen nos ter polne, mehke ustnice. Videlo se ji je, da ji je zob časa prizanesel. Toda oči! Te so izdajale vse njeno trpljenje in gorje, ki ga je pretrpela med vojno kot otrok.

Na postajo je prispel vlak. Ženica je skoraj pograbila dekletce in odhitela k vagonu. Vso to vzdušje jo je navdajalo z nekakšnim tesnobnim občutkom, ki ga ni razumela. Vstopila je. Cekar je položila k svojim nogam ter se nasmehnila otroku. »No, Binca, pa sva le prišli!« »Babica«, je vzkliznilo dekletce, »te je peljal med vojno prav tak vlak domov?« »Da, Binca. Prav tak.« je vzdihnila in se zazrla skozi okno. Pred očmi so ji priplavale meglene podobe, ki so postajale vse bolj jasne. Ne, tega ni mogla pozabiti. Nikoli, nikoli ne bo pozabila. Spet se je videla kot dekletce z vranje črtnima kitama, ki je drevalo po hribu navzdol. Čeprav niso bili doma, je bila zadovoljna. Tu, v Srbiji, so bili hribi, ovce, svež zrak... Vsega tega v Ljubljani ni imela. Vojne skoraj še občutila ni. Edino, kar jo je spominjalo na vojno, je bila tista noč, ko so vrh k njim v hišo tuji ljudje in jim rekli, da se morajo izseliti. Pridrvela je po hribu navzdol. Tu je bila kotanja, v kateri je tolikokrat pletla venčke iz rož ter se zamišljala, da je vila. Zaspala je.

Bila je že trdna tema, ko se je vračala domov. V vasi ni bilo nobene luči, noben pes ni zalajal, vse je bilo tako čudno, nenavadno. Ni mogla razumeti, kaj se je zgodilo. Prišla je do hiše, v kateri je živela. Okna so bila zlomljena, obleke so bile razmetane po tleh, miza prevrnjena. V grlu jo je stiskalo. Odpeljali so jih! Mamo, očeta in brata so odpeljali! Zdaj je zagledala svojo punčko iz cunji, ki je neobgleno ležala na tleh. Obraz je imela ves razcefran in umazan. Objela jo je ter si jo močno privila k srcu. »Vse bo še dobro, vse. Mama in očka se bosta vrnila in bratec! Vse bo spet dobro.« Hlipaje je čepela na tleh ter pravzaprav tolažila samo sebe. »Babica, pogledaj!« jo je Binca prekinila iz grenkih spominov. Ozrla se je za vnučkinim prstom. Na peronu je bilo vse polno ljudi. Z nasmehi so vzklizali in se veselili. Da, da. Prav tako je bilo pred približno štiridesetimi leti. Toda takrat nje ni nihče čakal. Nikogar od svojih bližnjih ni imela v oporo. Ko so jo ob koncu vojne ljudje, ki so skrbeli zanj, od takrat, ko je izgubila svojo družino, potisnili na vlak z drobno culico v rokah, ni vedela, kam se pelje in zakaj. Vedela je, da tu ne more ostati. Pri hiši je bil devet otrok in vedno so bili lačni. Na vlaku so jo obkrožali ljudje, ki so prav tako šli nazaj v Slovenijo. Peli so, se veselili, polni upanja v bodočnost. A ona je bila vendarle tako sama... Takrat bi najraje umrla. Ni več verjela v prihodnost. Zdaj, 40 let po tistem, se je peljala na vlaku, ki ohranja spomin na tiste dogodke. Zdaj ni bila več sama. Ob sebi je imela vnučkinjo, ki jo je imela pristrčno rada. »Binca«, je rekla, »pomni, da je vojna ena najstrašnejših stvari na svetu, zato nikoli ne dovoli, da bi ti kdo ukradel svobodo. Bodi srečna in vesela.« Binca se je naslonila na babičino ramo. Ni razumela.

Nataša Makovec, 8. b OŠ 17. oktober, Beltinci

Srečanje s starimi znanci

PRISPEVEK K 50-LETNICI LISTA MLADI PREKMUREC

11

KPA, ki je dal pobudo za spomenik, je moral sam nadaljevati z začetno akcijo. Odkritje spomenika smo si zamišljali z istočasno akademijo, na kateri bi brali tekste književnikov in buditeljev. Kot je Vratuša izbral tekste za spomenik, smo ga prosili tudi za akademijo. Pripravljen je bil, z Bleda mi je sporočil (21. jul. 1940): »Za Ivanocyja Ti pa pri najboljši volji zdaj ne morem povedati. Če želiš, lahko jaz prevzamem izbor in recitacijo obeh Kuzmičev — samo sporočiti mi moraš še svoje posebne želje glede tega, kakor tudi kaj več o celotni zamisli, kaj vse naj bi se recitalo.« Z akademijo nismo uspeli in rešitev je bila z organiziranjem Večera slovenske besede s sodelovanjem Umetniškega kluba iz Maribora. Mrzel, deževen jesenski večer, ko je predstavnik KPA in dr. M. Šnuderl v imenu mariborskega kluba tudi položil venec in spregovoril. Ta slovesnost in uspehi Večera slovenske besede sta bila dostojna počastitve spomenika, ki je bil s tem tudi formalno odkrit. (O tem MP, IV/7—8 in 9—10.) Toda v Prekmurju morajo biti vse proslave dvojne.

Tudi spomenik je moral biti dvakrat odkrit. F. Kerec, šef soboške borze dela, je 1. dec. 1940 spoštljivo in ganjeno govoril o zaslugah tistih, katerim v spomin in počastitev stoji spomenik ter ga je slovesno izročil v varstvo občini, ki jo je vodil revizionist Hartner.

Vprašanje pa je, kakšna bi bila usoda spomenika (druga po letu 1941), če bi zmogala kontrarevolucija, v katero se je aktivno vključil F. Kerec po letu 1945. (Bojevniki za mir, prva knjiga, MZ, 1984, str. 551.)

V okviru narodnoobrambnega dela je bilo včasih tudi nekaj težkih, nasprotnih stališč: bodimo nevtralni, branili se bomo za vsako ceno, samostojni za novi svet, ali pa na strani zahoda oziroma vzhoda. Tistim skrajno »ratobornim« smo namenili vrstice prevedene Gyonijeve pesmi: »Poslijte jih semkaj le za noč edino, ki samo z besedo so za domovino!...« Borcem za novi svet v spodbudo pa Petotijev (Petrovič, Puškin in Prešeren — glasniki pomadi narodov, pa je nobeden ni dočakal) le ena misel z vsticami:

»Ko vsak zasluženi se rod nasiti hlapčevstva, nadlog, in dvigne se v zastavah nove zarje, v znamenju, ki uniči krute gospodarje: Svetovna svoboda.«

Pred tem je Slovin (Čačinovič) napisal Razmišljanje ob problemu narodnoobrambnega dela v Prekmurju (11/9—10) in po enem letu M. Kokolj Narodno vprašanje v Prekmurju (11/9—10).

V okviru narodnoobrambnega dela v Prekmurju je bila tudi določena aktivnost KPA pri organiziranju taborov, ki so jih organizirali študenti ljubljanske Univerze, nekaj pa tudi CMD in študenti nekega širšega kroga Zavednosti. V okviru možnosti je taborom sledil tudi M. Prekmurec. To sedaj vsebinsko novo gibanje je sprožalo nadaljnjo diferenciacijo v družbi, kar je poskušal analizirati Liška (z nedokončanim) s sestavkom Nekaj obračuna.

Osveščanju prebivalstva so bile namenjene kulturne prireditve, v zadnjem času predvsem tematsko aktualna predavanja. Zadnje predavanje, ki ga je pripravil KPA, naj bi imel Miško: Književnost in njene naloge do sodobne družbe. Liška mi je sporočil (19. marca 1941), da je bilo predavanje že cenzurirano v Celju, da ne bi še s tem imeli težav, napravili pa so nam jih drugi!

Za konec: ali si Mladi Prekmurec s svojo štiriletno vztrajnostjo zasluži, da se ga spominjamo (za kako proslavo nimamo časa in...)? V pomoč pri razsojanju naj navedem (k že zapisanim navodkom) nekaj predvojnih in povojnih mnenj.

Kajuha je zanimalo Pirjevčevoro poročilo o Čampovi pesniški zbirki (11/3—4, str. 64—66) in s tem v zvezi je ocenil naš list: »Mislil, da nas vsaj lanski letnik »Mladega Prekmurca« niti v eni izmed svojih števil ne presega. In če vzamemo, da pišejo v Prekmurcu že stari mladeniči...« (Zbrano delo, Borec 1978, str. 269.) Ob koncu zadnjega letnika mi je pisal (24. marca 1941) dr. R. Savnik: »Dvignite po možnosti krog naročnikov doma; vsak vaš rojak vaše idejno-politične smeri naj za list žrtvuje naročnino. Res ni velika, pa je tudi res stiska. Odreči se kdaj kozarcu vina in cigareti pa more vsak, ki tudi hoče...« s pesmimi sem v splošnem zadovoljen; je pa v njih včasih preveč grenke pasivnosti. V revijo več pozitivnih, pesmi, takih, kot jih prede Pišta Kovač (Štefan Kuhar-mlinarjev, op. V. Š.) /.../ Tvoja Bilanca še gre, ker vsaj v brezupni temi tipa v daljavi za lučjo /.../ proza: sama tema in tendenca na škodo umetnosti, preveč oprjeljiva /.../ Kranjec ni nikjer tak, ampak realist in kritik poln zdravja /.../ pokažite točno pot k njih (misli na probleme op. V. Š.) reševanju /.../ Vsak pač po svoje gleda in dokler bo to smel, bodimo zadovoljni!«

Ali tako zadovoljstvo je kaj kmalu utonilo v skrajni okupatorjevi surovosti.

Obletnice Mladega Prekmurca smo se dostojno spomnili z Uvodno besedo uredništva revije: »Iz občutka vrzeli, ki je nastala v pomurski publicistiki po ukinitvi Mladega Prekmurca, v času okupacije in iz družbeno kulturnega dolga, so se kulturni delavci v Pomurju odločili za izdajanje periodične revije Svet ob Muri /.../ Ta revija bo v idejnem pogledu v prečiščeni obliki nadaljevala tradicijo Mladega Prekmurca /.../«

Ob našem listu se je ustavil tudi starosta slovenskih novinarjev dr. Vatovec: »Pravo smer ubira drugi letnik... Odslej je M. Prekmurec tisto publicistično očišče, ki se ob njem povezuje prekmurska revolucionarna in opozicijsko usmerjena dijaška, intelligenčna, proletarska in kmečka mladina. Mladi Prekmurec je po svojih sodelavcih, zlasti po vsebini, prestopil bregove Mure in se vstavljal med revije, ki so v veliki meri vplivale na slovensko kulturno, politično dejavnost med obema vojnoma. Odločno je povedal, da Prekmurje spada k matičnemu slovenskemu ognjišču. Ni se izgubljal v drobnjakarstvu ali morda celo lokalistični miselnosti. Njegova globoka in nacionalna zavest je izžarevala iz vsega. Ni poznal kampanjskosti /.../ čas izhajanja glasila lahko štejemo v zlato obdobje, ki je kazalo na smisel skupinskega dela in nesebičnosti. Bil je stebel solidarnosti in tovarištva...« (Večer, št. 18/1960, str. 5.)

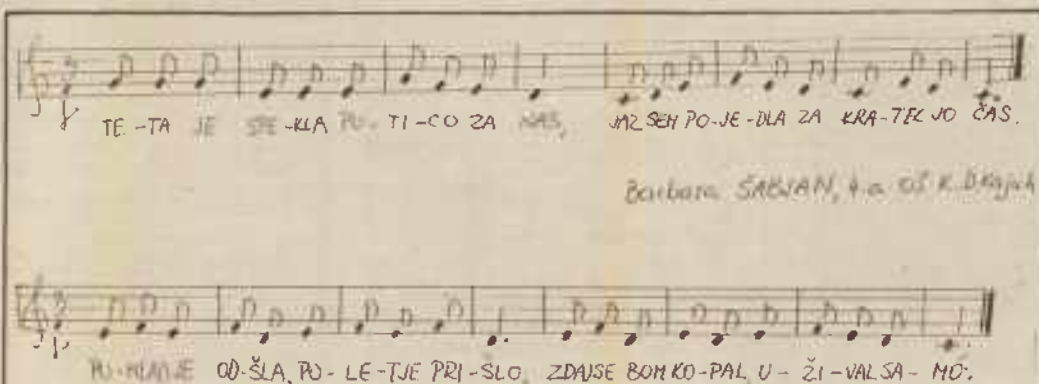
Verjetno bo po tem dolgem zgodovinskem potovanju drugim dodajalcem prispevkov nekoliko lažje povedati še kako resnico.

Opravičujem se, da je bilo preveč navedkov, toda menim; ne domišljajmo si, da vse vemo sami... pustimo tudi drugim besedo!

dr. Vanek Šifrar zaslužni profesor

...JE PAČ PAŠTETA KEKEC!

ALI VESTE, DA SKLADAMO MELODIJE ŽE TUDI UČENCI 4. RAZREDA NAŠE ŠOLE?

Dejan RAJH, 4. b OŠ K.D. Kajuh

Prvo »gostüvanje«, vendar ne zadnje

V Ljubljani se že dolga leta hvalijo s Kmečko občetjo, množično Turistično, kulturno in še kakšno prireditvijo, na kateri se poroči kar veliko mladih parov. Izbira je vsako leto velika, tako da niti ne morejo ustreči vsem mladim, ki bi se radi poročili prav v času te prireditve. Rajanje na ulicah Ljubljane traja kar več dni, med najbolj zanimive pa spadajo folklorni in drugi nastopi gostov iz sosednjih držav.

Tudi Pomurci smo dobili svojo »ohcet«, ki pa se pri nas imenuje »gostüvanje« ali po prleško »gostüvaje«. O njej so se pogovarjali murskosoboški turistični delavci že lani, odlašali in pri tem pozabili, da kdor prvi pride, prvi melje. Tako so jih prehiteli amaterski (vendar dovolj zagnani) člani Turističnega društva Križevci pri Ljutomeru. S svojo odločitvijo so seznanili Turistično zvezo Slovenije, na naslednjem skupnem sestanku so že imeli vsebino prireditve. Društvo deluje že dobro leto (z novim predsednikom), pa so v tem času organizirali kar nekaj uspešnih prireditev in akcij.

Če smo odkriti se je prireditvi Provo prleško gostüvaje kar poznalo, da je prva. Zato pa jim tudi opravičimo togost, majhne spodrsiljaje in nedodelano vse-

binskost. Nekoliko jim jo je zagodlo tudi vreme, saj je v petek dopoldne, 5. junija, še deževalo kot za stavo. Klub temu se je zvečer (vasovanje, fantovščina, deklščina in petje podoknic se je začelo s skoraj triurno zamudo) zbralo kar veliko obiskovalcev. Še več jih je bilo v soboto, ko so svatje (»gostüvajnsčarge«) prišli po »sneho« in se je le-ta morala posloviti od domačih. Med njimi je bilo veliko gostov zdravilišč v Radencih in Moravskih Toplicah.

Kakor so obljubili turistični delavci iz Križevca, je bilo to res prvo in pravo »gostüvaje«, na katerem se je poročil le en par, vendar ne tudi zadnje. Prihodnje leto bodo že vedeli kako in kaj, zbrali še več zanimivih običajev in navad ob poroki, na katere so

»Slišali smo, da imate na prodaj kravo...« so nerodno začeli fantje iz Stare Nove vasi, ko so prišli vasovat v Večeslavce. Na koncu so se vseeno sporazumeli, da bi radi Mileno. Dogovorili so se za poroko, medtem pa seveda nekaj pojedli in spili.

ljudje že skorja pozabili, ter poskušali pridobiti več mladih parov.

Lahko le vzdihnemo: škoda, da tudi v vseh drugih turističnih

društvih nimajo med svojimi člani poklicnih turističnih delavcev!

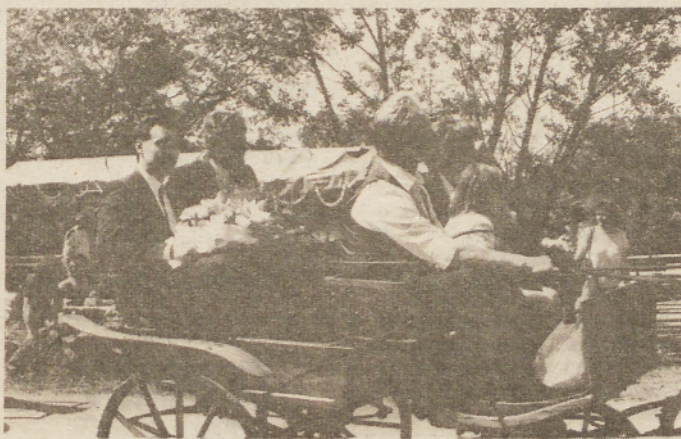
Bernarda Peček

Tekst: bp

Foto: Dani Mauko

Seveda so hoteli najprej podtakniti dve drugi nevesti, končno je le prišla prava. Slovo od domačih ni bilo prav nič zaigrano, po solzah sodeč je bilo še kako resnično. Zato pa je bilo kasneje toliko bolj živahno do poznih nočnih ur.

Kasači, ki so naslednji dan tekmovali v Ljutomeru, so popeljali ženina s poročnim šopkom k nevesti. Le kaj mu bodo ušpili večeslavski fantje... Ja, prva poroka je vendarle prva!

Sobočani si želijo več takih prireditev

Da je Veselo gostüvanje, s katerim so obudili stare prekmurske šege in običaje, opravičilo svoj namen, potrjuje velika zabavna prireditve, ki so jo prizadevni člani soboškega turističnega društva na čelu z Edvardom Perhacem skupaj z delavci tozda Diana pripravili v Murski Soboti. Na parkirnem prostoru pri hotelu Diana se je ves dan gnetlo kar precej ljudi, ki so imeli priložnost videti izvirne prekmurske narodne plese in pesmi, znane pozvane in delček borovega gostüvanja ter se zavrteti ob ubrani glasbi ansambla Golf. Domiselno pa je program vodil humorist Dodo,

ki je na oder najprej pozval pozvane Slavka Petka iz Gančan, sicer študenta Visoke ekonomske-komercialne šole v Mariboru. Ta je nazorno povedal podrobnosti o opremi pozvane in njegovi vlogi.

Posebne navdušenja so bili deležni člani kulturne skupine iz Stanjevec s prikazom borovega gostüvanja in pevskimi točkami. Tudi nastop skupine žena iz Turnišča, ki so zapele splet starih prekmurskih pesmi in podoknic, in folklorne skupine iz Dobrovnika, je požel aplavz obiskovalcev. Ti so si lahko ogledali tudi svatovske plese z dvojezičnega območja.

Predstavili sta se tudi folklorne skupini tovarne Mura in iz Gornjih Petrovec. Prireditve se je nadaljevala z izročljivo spominskega darila mladoporočencem, ki so ravno v soboto na matičnem uradu v Murski Soboti sklenili zakonsko zvezo. Ta čast je pripadla paroma: Vlado Šadl iz Rakičana in Suzana Gašpar iz Murske Sobotice ter Anton Mes iz Murske Sobotice in Majda Sapač iz Moštanec.

Veselo rajanje se je nadaljevalo z Delovimi in Kompasovimi igrami. Pomerile so se ekipe iz Kroga, Bakovec, Rakičana in Puconec. Slednji so bili pre-

pričljivo najboljši in najspretnjši. Medtem ko so možje zapeli narodne pesmi, so spletla dekleta iz cvetja dolge kite. Pomerili so se tudi v ubijanju jajc, pletenju, kjer so možje morali dokazati svojo spretnost in čimprej zviti klopčič, najbolj veselo pa je bilo ob koncu, saj so tekmovalci morali čim prej popjesti 70 prekmurskih gibanic, ki so jih spekli slaščičarji Diane.

Rajanje pred hotelom Diana pa so v večernih urah prenesli v kavarno hotela, kjer sta bila Potrošnikova modna revija slovenskih poročnih oblik in ples. Milan Jerše

Turistični podmladek s Šafarskega

Mladi so lahko prostovoljnimi turističnimi delavci v veliko pomoč, ne le pri očiščevalnih akcijah, temveč tudi (in predvsem) s svojimi števili izvirnimi domisljicami, kako popestriti turistično ponudbo posameznega kraja. Dokaz za to je Šafarsko oziroma Razkrižje, kjer Turistično društvo pri svojem delovanju vključuje tudi mlade.

Bodoči člani turističnega društva pa se začnejo zanimati za turizem že na osnovni šoli — za to gre zahvala Vidi Bogdan. V okviru likovnega krožka v 8. razredu otroci pod vodstvom tovarišice Vide izdelujejo spominke. Oblikujejo in izdelajo jih po svojem okusu, s tem da morajo biti povezani s pokrajino in Razkrižjem. Tako so na primer za razne broške, obeske, prstane in podobno vzeli motive iz okolja —

lokvanje, ribe, klopotec, vinograd... Zadnji izdelek je bila

Kaj bodo spet pogruntale tovarišice Vida in njene učenke?

lutka, oblečena v narodno nošo, s pogačicami. Mladi v okviru fol-

klornega krožka poleg plesanja tudi raziskujejo, saj hočejo ugotoviti, kakšna je bila značilna stara razkriška narodna noša. Uspešno sodelujejo s turističnim društvom, skrbijo za kraj ali pa, kot Alenka Kodba, sodelujejo na prireditvah z ritmičnim plesom. Alenka je namreč že sedaj članica turističnega društva in pravi, da je treba razširjati kulturo, znati pokazati zanimive stvari turistom. Suzana Sović pa meni, da je potrebno okolje narediti čim lepše, saj bo šele tako prišlo veliko gostov, kajti turizem je spoznavanje. Martina Makovec in obe sošolki, ki jim je izdelovanje turističnih spominkov pravi užitek, pa še trdijo, da je končno vse odvisno od prijaznosti — tudi ko so same turistke, jih najbolj moti premajhna prijaznost in neobveščenost.

Bernarda Peček

ŠD Pomurje, TENIŠKI KLUB MURSKA SOBOTA priredi v soboto, 27. junija 1987, s pričetkom ob 15. uri

OTVORITEV TENIŠKIH IGRIŠČ V MURSKI SOBOTI

V popoldanskem času prikaz teniške igre, v nadaljevanju zabavno srečanje.

Sodeluje ansambel POP DESIGN iz Ljubljane.

Za dobro hrano in pijačo poskrbljeno.

Vsi prijatelji športa — vabljeni!

ZAVOD ZA EKONOMIKO IN URBANIZEM MURSKA SOBOTA
STANETA ROZMANA 5
TEL.: 069/25-380

Komisija za delovna razmerja Zavoda za ekonomiko in urbanizem Murska Sobota, Staneta Rozmana 5

oglašja

na podlagi 3. člena pravilnika o delovnih razmerjih prosta dela in naloge

— ORGANIZIRANJE IN PROGRAMIRANJE RAČUNALNIŠKIH OBDELAV TER NADZOR NAD IZVAJANJEM ELEKTROINSTALACIJ

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

1. dipl. elektronika računalniške smeri in inž. ali dipl. inž. elektrotehnike
 2. da imajo 3 leta potrebnih delovnih izkušenj
 3. opravljen strokovni izpit
- Kandidat bo razporejen na navedena dela in naloge za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
- Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev je treba poslati v 15 dneh po oglasu del in nalog na naslov: Zavod za ekonomiko in urbanizem M. Sobota z oznako »komisiji za delovna razmerja«. Kandidati se lahko oglasijo tudi osebno. O izbiri bomo kandidate obvestili v 8 dneh po njej.

Komisija za delovna razmerja osnovne šole Tišina razpisuje naslednja prosta dela in naloge:

RAČUNOVODJA ŠOLE

za nedoločen čas

- VŠ izobrazba VI. stopnje ekonomske smeri in 3 leta delovnih izkušenj v računovodstvu
- SŠ izobrazba V. stopnje in 5 let delovnih izkušenj v računovodstvu

KUHARICA — ČISTILKA

na podružnični šoli v Gederovcih za nedoločen čas

— PK kuharica

Rok za prijavo 8 dni po objavi razpisa.

Rok za zasedbo obeh delovnih mest je 1. 9. 1987.

ljubljanska banka

Pomurska banka Murska Sobota

Komisija za delovna razmerja

OBJAVLJA

za potrebe LB Pomurske banke M. Sobota

naslednja dela in naloge:

1. VODENJE ODDELKA BLAGAJNE IN LIKVIDATURE V PE MURSKA SOBOTA
2. OPRAVLJANJE GOSTINSKIH DEL V OE MURSKA SOBOTA

Poleg splošnih pogojev pričakujemo od kandidatov pod:

1. Višja strokovna izobrazba (VI. stopnja) ekonomske ali druge ustrezne usmeritve ter 2 leti delovnih izkušenj. Delo je v izmenah in s strankami.
 2. Gostinska poklicna šola (IV. stopnja) in 9 mesecev delovnih izkušenj
- 2-mesečno poskusno delo.

Delovno razmerje se sklene za nedoločen čas.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov:

LB Pomurska banka M. Sobota, Trg zmage 7.

Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 45 dneh po objavi.

ARCEOMURKA

VELETRGOVINA

Potrošnik

N. SOL. O.

MURSKA SOBOTA

Delavski svet v ABC Pomurki — Veletrgovina POTROŠNIK Murska Sobota razpisuje naloge in opravi delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

DIREKTORJA

RAČUNOVODSKEGA SEKTORJA V DELOVNI SKUPNOSTI SKUPNE SLUŽBE

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonskimi predpisi, izpolnjevati še naslednje zahteve:

- visoka ali višja izobrazba ekonomske, pravne ali druge ustrezne smeri
- 5 let delovnih izkušenj.

Kandidat bo izbran za 4 leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Veletrgovina POTROŠNIK, Murska Sobota, Arh. Novaka 2, z oznako: za razpisno komisijo.

OB 40-LETNICI AEROKLUBA MURSKA SOBOTA

Da so se stvari resno lotili, nam priča letalski dan, ki so ga organizirali julija 1939 v okviru Prekmurjskega tedna. Prireditev je bila na travnikih nedaleč od Murske Sobotice. V programu je sodelovalo 5 motornih letal ter 4 jadralna. Med letalci, ki so sodelovali, je bil tudi dr. Rape iz Ljubljane, ki je veliko število gledalcev navdušilo s svojim letalskim programom. Zaradi slabega vremena so nekatere točke odpadle. Mladi entuziasti so bili deležni pohval in priznanj s strani lokalnih in vojaških oblasti. Navsezadnje je bil tudi interes vojaških oblasti, da se razvija letalska dejavnost. Toda svetovni dogodki so vplivali pri nadaljnjem razvoju letalskega društva v Murski Soboti. Lahko pa poudarimo, da so prav mladi ustvarili razmere, zainteresirali širšo javnost za letalstvo. Pri razvoju letalstva pa ne smemo pozabiti na mlade letalce iz Gornje Radgone, ki so pozneje zelo vplivali pri razvoju Aerokluba v Murski Soboti.

V Gornji Radgoni je leta 1930 na osnovni šoli poučeval napredni učitelj Burja, ki je med dijaki začel propagirati letalstvo oz. izdelavo letalskih modelov. Po čeških načrtih so mladi dijaki pod njegovim vodstvom izdelovali modele. (Med njimi je bil tudi Zvonimir Klemenčič, ki ima pozneje velike zasluge za razvoj jadralnega letenja v Radgoni). Modelarji so postali zelo agili, med drugim so se udeleževali modelarskih tekmovanj tudi na Blokah. Ko so se dobera seznanili z gradnjo modelov, teorijo letenja, so se odločili za izdelavo jadralnega letala. Ker je v Mariboru že obstajal aeroklub so se priključili kot jadralna sekcija Gornje Radgone. S pomočjo mariborskih instruktorjev so začeli delati jadralno letalo zegling. Do začetka 2. svetovne vojne so izdelali 2 jadralni letali. Za izdelavo so seveda rabili predvsem finančno pomoč. Le-to pa so z razumevanjem dobivali od raznih premožnejših meščanov, obrtnikov. Prve polete so opravljali z bližnjega griča pri Podgradu. Pozneje so se preselili na travnike na Tratah. Druga svetovna vojna jim je prekinila nadaljnje delo. Letali, ki so ju izdelali prid-

ni entuziasti, so zasedli okupatorji. Takoj po osvoboditvi so se na pobudo Klemenčiča zbrali nekdanji letalci v novoustanovljenem društvu Mejaš. (Vsi podatki o delovanju društva Mejaš so bili avtorju sestavka podani v ustni obliki leta 1980 od Klemenčiča iz G. Radgone).

III. Prisotnost letal nad Prekmurjem v II. svetovni vojni:

Dopolne 6. aprila 1941 so nemški meserschmidt preletavali Prekmurje. Podili so se nad Mursko Soboto, okolico. Eno izmed letal je že na začetku vojne z Jugoslavijo dočakalo nesladen konec. Zasilno je moralo pristati kar na reki Muri pri Bistrici.

Nemška in madžarska letala so zagospodarila nad nebom. 16. aprila 1941. Nemci predajo Prekmurje Madžarom. Kot v drugih pokrajinah se je tudi v Prekmurju začel odpor proti okupatorju. (Madžari so ustrelili Evgena Kardoša, pobudnika letalstva v Murski Soboti.) V začetku vojne so bila letala s kljukastimi križi na krilih večkrat prisotna. Toda po izkrcanju zaveznikov v Italijo so prebivalci lahko dojele moč letalstva. Da so imeli Madžari velike izgube pilotov potrjuje dejstvo, da so v časopisu Mursk-zombat es Videke vabili mlade od 17. do 21. leta starosti v letalsko šolo.

Prekmurje je bilo priča tragičnih koncev zavezniških letalcev. Že novembra 1943. leta je nemški lovec sestrelil letalo trdnjavo. Letalo je padlo nedaleč od vasi Ženavlj, kjer sta leta 1934 pristala z balonom belgijska letalca. Življenje so izgubili 3 ameriški letalci, 4 so izskočili, toda zaradi domačega izdajalca so bili zajeti. 15. ameriška zračna divizija je bila zelo aktivna. Večkratni letalski alarmi so prebivalce opozarjali na prelete letališč trdnjav. Julija 1944. je skupina liberatorjev B-24 v nočnih urah bombardirala notranjost Madžarske. Ob vrtnitvi je eno izmed letal zadel nočni lovec. Posadka si je prizadevala prebiti se do ozemlja, kjer so partizani. Toda letalo je eksplodiralo in se zrušilo v neposredni bližini Murske Sobotice (7. julija 1944). Življenje so izgubili vsi člani posadke: Brothers Warwik,

22 let, iz Nove Zelandije, Custance Geoffrey, 21 let, iz Južne Avstralije, Hackett Barrie John Nigel, 19 let, iz Londona, Hunt Mervyn Cyril, 20 let, iz Bristol, Johnstone George Aleksander Stuart, Mc Naughton George Edward Scot, star 32 let, iz Nove Zelandije in Peter Mitchell Edmond, 19 let, iz Anglije. Letalci so bili pokopani na pokopališču v Murski Soboti. (Iz ostankov letala je znani prebivalec Dittrich iz Murske Sobotice izdelal podstavek za sveče in ga namestil na grob. Kljub opozorilu madžarskih oblasti, naj podstavek odstrani, tega ni nihče storil.)

Leteče trdnjave so spremljali lovci, predvsem lightningi, ki so se večkrat spopadali z madžarskimi lovci. Toda slednji so morali vedno odnehati. Tako je bil tudi leta 1944 v zračnem spopadu sestreljen madžarski lovec, ki se je globoko zabil v močvaro pri Bistrici, nedaleč od reke Mure, kjer je 1941. leta tudi nemški meserschmidt dočakal konec. Bolj se je vojna bližala h koncu, tem več je bilo preletov. Za zaveznike so bila zanimiva tudi naftna nahajališča. Februarja 1945. leta je bila leteča trdnjava ob bombardiranju naftnih črpališč na Madžarskem poškodovana. Posadki je uspelo prileteti do Kapce pri Lendavi, tam se je letalo zrušilo. Člani posadke so izskočili. V vojaških akcijah niso bile samo leteče trdnjave, med drugim je 16. marca 1945. ameriški lightning mitraliral železniško kompozicijo na železniški postaji v Beltinju in poškodoval lokomotivo. Čim bliže je bila Rdeča armada, tem več je bilo opaziti jakov, rat in dvokrilnih PO-2. Aprila 1945. je nemški lovec presenetil ruski jurišnik IL-2 in ta se je zrušil pri vasi Domanjševci. Letalca sta ostala živa. Ruska izvidniška in kurirska letala so imela pristajališča tudi v neposredni bližini fronte. Eno izmed teh je bilo tudi pri vasi Dobrovnik, od koder so odhajali na akcije.

(nadaljevanje prihodnjič)

Prispevek letalskega društva Mejaš Gornja Radgona pri razvoju letalstva v Pomurju

V prvih dneh osvoboditve so se bivši člani radgonskega letalskega društva zelo zavzemali za ponovno ustanovitev društva. Vse do leta 1948 so uspešno delovali pod nazivom Mejaš.

zičke in drug letalski material. Toda ostalo jim je malo. Ko je takratna oblast v republiškem merilu izvedela za podvig, so bila letala razdeljena tudi med druga letalska društva.

voju letalstva v Murski Soboti. Ker je bilo letališče premajhno in neprimerno, so začeli razmišljati o novem, ki so ga predvidevali zgraditi v Ščavniški dolini. Toda letalci Mejaša so prišli navzkriž s predstavniki letalskega odbora v Ljubljani (od takrat, ko je bila, po mnenju letalcev Radgone, razdelitev letal neobjektivna). Tudi dogodek, ko je jadralec Mejaša za stavo hotel pristati pred neko gostilno in je poškodoval letalo, je mogoče vplivalo na nadaljnje delo društva. Oktobra 1948. leta je prenehalo delovati letalsko društvo Mejaš. Vsa sredstva so bila prenešena v Mursko Soboto in dan v uporabo Letalski grupi Murska Sobotica. Obdobje delovanja Mejaša je bilo velikega pomena za razvoj letalstva v Pomurju. Radgončani so prirejali letalske mitinge v vseh večjih središčih Pomurja in tako popularizirali letalstvo, ki se vsak dan širilo med mladimi na obeh bregovih Mure.

Skupina letalcev »Mejaša« na Tratah 1946. leta. (Na skrajni desni med otroki je Evgen Škraban, eden izmed prvih jadralcev pri nas).

Na začetku niso imeli jadralnih letal. Zelo so pogrešali dve jadralni letali zegling, ki so ju zgradili že pred vojno in ju je med okupacijo zasedel okupator. Ob pomoči jugoslovanskega državljanja, ki je bil v sestavi RA, so navezali stike s komandantom letališča, ki je bilo nedaleč od Radgone (Wildon v Avstriji). Na letališče so se odpravili: Stanko Belec, Vinko Korošec in Evgen Škraban. Komandant letališča jih je lepo sprejel. Ko so potožili o odvzetih letalih med okupacijo in mu izročili steklenice kakovostnega radgonskega vina, se je komandant še bolj omečal. »Izbirajte in lahko peljete, kar mislite, da bo za vas uporabno.« Omenimo, da so se na tem letališču šolali pripadniki Hitlerjeve mladine na jadralnih letalih, pozneje pa so se izpopolnjevali kot piloti lovcev. Radgonski letalci so od tam pripeljali veliko jadralnih letal, transportne vo-

Kljub temu so bili zadovoljni, saj so imeli tri jadralna letala: zegling, bebico in salamandro in nekaj opreme. Predvsem po za- slugi Škrabana pa so sami izdelali iz starega motorja vitel, ki so ga rabili za vleko jadralnih letal. Ko so bile urejene vse formalnosti, so začeli z letenjem za Tratah. Tako je 16. junija 1946. prvi poletel Stanko Belec, s pomočjo vitla.

Sledili so mu Zvonko Klemenčič, Evgen Škraban, Anton Fras, Franc Strniša, Vinko Korošec, Marica Fkesinger, Vili Mencinger, Verona Božič, Franc Špilak, Franc Lipič, Rudi Štelcer, Martin Roštohar, Anton Krempel, Rado Ajlec, Mirko Erman, Jože Muhič, Ivo Puhlin. Letalcem so se vsak dan pridružili novi člani, ki so prihajali tudi iz drugih občin. Vključili so se pa tudi člani Letalske grupe iz Murske Sobotice, ki so poleg Evgena Škrabana že bili osnova nadaljnjemu raz-

dopisniki so zabeležili

NOVE BISTRIŠKE SPODBUDE

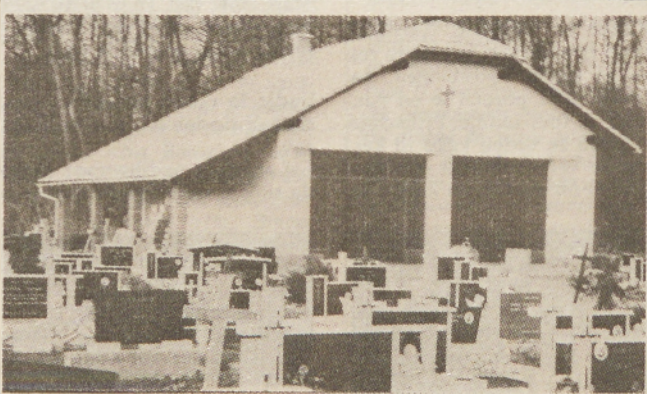
Je kriva pomlad, da postaja življenje tudi na Bistrici tako živahno? Znano je, da so eno izmed minulih sobot ustanovili, poleg drugih, še turistično olepševalno društvo. Verjetno pa vas zanima, kaj člani društva načrtujejo.

Na pobudo krajanov, skupščine KS ter KK SZDL so sklicali ustanovni občni zbor, na katerem so izvolili člane izvršnega in nadzornega odbora ter za predsednika društva Antona Donka. Da bi bilo delo uspešno, so izdelali plan nalog. In kaj vse nameravajo? V programu imajo organizacijo očiščevalnih akcij v krajevni skupnosti, izobraževanje članov, pripravo turistično-zabavnih prireditev, izbor najbolj urejene domačije ter vključevanje v akcije pri izgradnji turističnega centra Bobri.

Plan bistriškega turistično olepševalnega društva so že začeli uresničevati. Torej pridite obujat spomine ali pa iskat nova doživetja na Bobrih.

Je kriva pomlad ali bodeča neža, ki sicer ni bila namenjena TOD Bistrica?!

D. J.

Zaradi dotrajanosti stare mrliške veže so krajanje Hotize pred dvema letoma začeli z gradnjo nove. Gradnjo so sofinancirali s krajevnim samoprispevkom, opravili pa so tudi precej prostovoljnega dela.

Celotna naložba jih je stala okrog 900 milijonov dinarjev.

J. Ž.

ŠE NEKAJ DENARJA ZA VEŽO

Odbor za gradnjo mrliške veže v Križevcih pri Ljutomeru ugotavlja, da bodo za dokončanje vseh del in ureditev okolice potrebovali še nekaj denarja. Križevska krajevna skupnost je dosedanja dela financirala s sredstvi iz krajevnega samoprispevka, zdaj pa vse kaže, da se bodo morali odločiti še za manjšo zbiralno akcijo. Predlagajo tudi, da naj bi nekaj denarja po posameznih gospodinjstvih zbrali tudi na območjih krajevnih skupnosti Veržej in Logarjci-Berkovci. Na tak način bi lahko gradnjo sorazmerno hitro končali.

-js-

Nekdanja žaga v Moravskih Toplicah počasi spreminja svojo podobo. Člani tamkajšnje lovske družine jo, predvsem s prostovoljnimi deli, preurejajo v lovski dom. Zdaj imajo največ dela v notranjosti, saj bo urejena tako, da se bodo lahko vključili tudi v lovsko turistično ponudbo. Primerno bodo zasadili tudi okolico in poskrbeli za strelišča.

-js-

—KROG—

Razvejane dejavnosti upokojencev

V krajevni skupnosti Krog—Satahovci od lanskega leta dokaj aktivno dela samostojno društvo upokojencev, ki združuje nad 150 članov. Za svoje dejavnosti imajo posebej urejeno sobo, za večje se- stanke pa uporabljajo dvorano.

Največ pozornosti namenjajo športu, rekreaciji in družabnim srečanjem, radi pa se podajajo tudi na izlete. Nekateri še vedno aktivno delajo tudi v drugih društvih in organizacijah ter v krajevni skupnosti.

—js—

—BISTRICA—

Podajmo si roke

Podajmo si roke — je bilo geslo nedavnega srečanja duševno prizadetih oseb iz občine Lendava. Na pobudo društva za pomoč tem osebam je bilo to že drugo srečanje, odkar društvo deluje. Od več kot sto vabljenih se je na bregu reke Mure v Bistrici zbralo kar lepo število članov društva in drugih udeležencev. Skrbno pripravljen program je predstavila

predsednica društva Slava Don-

ko. Po uvodnem delu so vsi prisotni bili vabljeni na most čez Muro. Tam so si lahko ogledali spust spretnih članov Brodarskega društva Bistrica. Po vrnitvi z mostu se je srečanje nadaljevalo s kulturnim programom, katerega so pripravili učenci OŠ Prežihov Voranc Bistrica. Prijetne točke programa so bile ves čas spremljane z dobro glasbo, kar je spet pripomoglo, da smo lahko videli zadovoljno nasmejane obraze. Kulturnemu delu je sledila pogostitev, nato pa verjetno najprijetnejši del srečanja — povabilo na ples. Plesali so vsi, ki jih na srečo življenje vsaj za to ni prikrajšalo.

Preden smo se razšli, sem povprašala nekaj članov društva, kako se počutijo. Vsak je potrdil misel, da tudi skromna pozornost lahko osreči človeka. Društvu za pomoč duševno prizadetim v občini Lendava bodo občutki zadovoljstva spodbuda za nadaljnje delo.

D. J.

KOMUNALA p.o.
GORNJA RADGONA, Trate 7

Delovna organizacija za komunalno dejavnost »Komunala« p. o. Gornja Radgona Trate 7

obvešča

uporabnike komunalnih storitev v občini Gornja Radgona, da bodo od 1. 7. 1987 dalje uveljavljene nove cene individualnih komunalnih storitev in sicer:

VODA:

Gospodinjstvo	115,00 din za m ³ in 4 din po m ³ za razširjeno reprodukcijo
Gospodarstvo	243,00 din za m ³ 5 din po m ³ za razširjeno reprodukcijo

Družbene dejavnosti

170,00 din za m ³ 5 din po m ³ za razširjeno reprodukcijo

KANALIZACIJA

Gospodinjstvo	42,00 din za m ³
Gospodarstvo	72,00 din za m ³
Družbene dejavnosti	57,00 din za m ³

ODVOZ IN DEPONIRANJE KOMUNALNIH ODPADKOV:

Gospodinjstvo po stan.	370,00 din na mesec
Gospodarstvo-pokrite površine	71,00 din po m ²
Družbene dejavnosti	48,00 din po m ²

Ostale dejavnosti in nepokrite površine v gospodarstvu

38,00 din po m ²

Za odvoz odpadkov v zunanjih krajevnih skupnostih izven KS Gornja Radgona in KS Radenci se cena poveča

— po članu	40,00 din
— po m ²	8,00 din

Komisija za delovna razmerja pri TOZD OŠ Odranci razpisuje prosta dela in naloge:

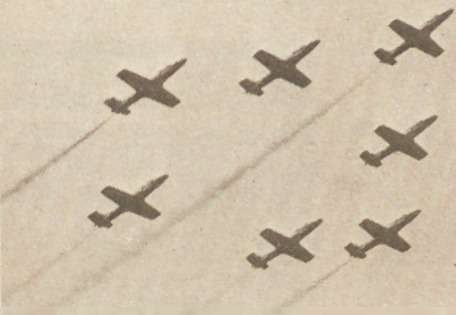
1. PU matematike in fizike za nedoločen čas.
2. PU fizike-tehn. vzgoje z dopolnjevanjem učne obveze z drugimi predmeti za določen čas od 1. 9. 1987 do 31. 8. 1988.
3. PU za razredni pouk za določen čas od 1. 9. 1987 do 25. 2. 1988.
4. PU za razredni pouk za določen čas od 1. 9. 1987 do 31. 8. 1988.

Rok prijav 8 dni.

OB 40-LETNICI AEROKLUBA MURSKA SOBOTA

Deset tisoč gledalcev navdušenih nad junaki neba

V okviru praznovanja 40-letnice Letalske zveze Jugoslavije, Aerokluba Murska Sobota in 45-letnice vojnega letalstva in protizračne obrambe so bile slovesnosti in prireditve v Murski Soboti in na letališču v Rakičanu. Najprej je bila slavnostna seja skupščine Aerokluba Murska Sobota, na kateri je govoril o razvojni dejavnosti in uspehih predsednik kluba Bela Pavlič, udeležence pa je pozdravil tudi predsednik skupščine občine Murska Sobota Andrej Gerenčer. Na slovesnosti so zaslužnim posameznikom in organizacijam podelili plakete in priznanja. Zlate plakete za 40 let aktivnega dela so prejeli: Alojz Sinic, Srečko Gorjan in Janez Mataj. Zlate plakete Aerokluba Murska Sobota so dobili: Ernest Novak, Mirko Bitenc, AK Ptuj, AK Maribor, Komanda vojaškega letalstva, Letalska zveza Jugoslavije, Zveza letalskih organizacij Slovenije in Aeroklub Naša krila Paracin. Zahvalne listine so podelili: Štefanu Antaliču, Evgenu Skrabanu, Viktorju Šircu, Francu Mataju in Štefanu Banfiju. Podelili pa so tudi 6 zahvalnih listin za pomoč pri razvoju letalstva organizacijam ter 6 priznanj posameznikom za športne dosežke. Praznovanje se je nadaljevalo v soboto na letališču v Rakičanu s sklenitvijo tretje in zadnje etape 30. jubilejnega jugoslovanskega aerorelija, v katerem je sodelovalo 29 posadk iz celotne države. Ti so v treh dneh od Skopja do Murske Sobotne preleteli okrog 9.000 km. Zma-

V sklopu letalskega mitinga ob 40-letnici Aerokluba Murska Sobota je nastopila tudi akrobatska skupina jugoslovanskega vojnega letalstva na letalih jastreb. Bili so posebna atrakcija mitinga in navdušili občinstvo z drznimi akrobacijami.

gal pa je Ptujčan Tomi Verbančič in prejel prehodni pokal maršala Tita. Pokal mu je podelil general major Miloš Bajčetić. Najbolj zanimivo pa je bilo na letališču v Rakičanu v nedeljo popoldne. Slovesnost se je začela s pozdravnima nagovoroma predsednika skupščine občine Murska Sobota Andreja Gerenčerja in odposlanca predsedstva SFRJ general majorja Miloša Bajčetića in kulturnim programom, v katerem sta sodelovali beltiška folklor in Kociprova banda. Zatem je bil nastop civilnega in vojnega letalstva. V civilnem delu so prikazali skoke padalcev, jadralna letala, skupinsko letenje četverk in druga letala z akrobacijami. Poglavje zase je bil nastop vojaških letal z zelo atraktivnim programom in helikopterjev z akrobacijami. Najbolj atraktivna točka programa pa je bil vsekakor nastop letelih zvezd, to je akrobatske skupine, ki je poleg italijanskih in ameriških ena najbolj popularnih na svetu. Gre za skupino sedemdesetih letal domače izdelave. Čeprav je vreme organizatorjem zelo zagodlo, si je prireditelj ogledalo okrog 10.000 ljudi. Ob letošnjem jubileju je Aeroklub Murska Sobota prejel zlato plaketo Letalske zveze Jugoslavije in srebrno plaketo vojaškega letalstva. Feri Maučec

skupinsko letenje četverk in druga letala z akrobacijami. Poglavje zase je bil nastop vojaških letal z zelo atraktivnim programom in helikopterjev z akrobacijami. Najbolj atraktivna točka programa pa je bil vsekakor nastop letelih zvezd, to je akrobatske skupine, ki je poleg italijanskih in ameriških ena najbolj popularnih na svetu. Gre za skupino sedemdesetih letal domače izdelave. Čeprav je vreme organizatorjem zelo zagodlo, si je prireditelj ogledalo okrog 10.000 ljudi. Ob letošnjem jubileju je Aeroklub Murska Sobota prejel zlato plaketo Letalske zveze Jugoslavije in srebrno plaketo vojaškega letalstva. Feri Maučec

— KAJAKAŠTVO —

Bistriški pionirji zmagujejo

Na reki Savi — od Zagorja do Hrastnika — je bilo minulo nedeljo tekmovalje v spustu, na katerem so sodelovali tudi člani Brodarskega društva Bistrica in dosegli lep uspeh. Tako je v kategoriji K-1 pionirji Sandi Krampač zasedel 1. mesto, Andrej Uroša je bil tretji. Zvonko Gabor peti in Egon Krampač šesti. Med pionirkami pa je zmagala Anita Gjerek. V kategoriji K-1 mladinci je zasedel Alojz Ozbeč 6., Roman Graj pa 7. mesto.

Teden dni prej pa so se bistriški kajakaši udeležili tudi maratona (35 km) po Savi od Radeč do Krškega. Najbolje se je uvrstila Anita Gjerek, ki je med pionirkami zasedla 2. mesto, Maja Žizek je bila tretja, med pionirji je Andrej Uroša zasedel 4., med mladinci pa Alojz Ozbeč prav tako 4. mesto.

Kovačič drugi, Varga tretji

Na medklubskem tekmovalju na reki Savi so sodelovali tudi tekmovalci BD Mura iz Kroga. Najuspešnejši je bil Simon Kovačič, ki je pri mladincih K-1 zasedel drugo mesto. V članski konkurenci v isti disciplini je bil Varga tretji, Karas pa četrti.

— MOTOKROS —

V Mačkovcih državno prvenstvo

V nedeljo, 28. junija, ob 14. uri bo v Mačkovcih 3. letošnja dirka za državno prvenstvo v motokrosu. Nastopilo bo 40 tekmovalcev iz vse države, motokrosisti pa bodo tekmovali v motorji v razredu 125 cm. Po dveh dosedanjih dirkah v Trebelščem pri Velenju in v Sisku je v vodstvu Zajc (Slovenijaavto), 61 točk, sledijo: Urbanija (FAM Lukovica), 57, Juhant (FAM Lukovica), 49, Barič (Petrinja), 44, in Vindiš (Karlovac), 36 točk.

V Mačkovcih bodo nastopili v odmoru med dvema vožnjama tudi pionirji v razredu 50 cm, kar bo prava atrakcija za ta del Goriškega, kajti doslej tekmovalja mladih motokrosistov v Mačkovcih še ni bilo.

DELAJSKE ŠPORTNE IGRE

Prehodni pokal Nafti

V Lendavi so v četrtek razglasili rezultate 13. delavskih iger, ki jih je organizirala komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu. Letos je v raznih športno-rekreativnih disciplinah sodelovalo okrog 900 delavcev oziroma glede na število zaposlenih — vsak dvanajsti, kar je precej več kot v prejšnjih letih. Največ točk je zbrala Nafta, na drugem mestu je Varstrov in na tretjem Lek. Nafta je tokrat že drugič osvojila prehodni pokal, in če ga bo še prihodnje leto, ji gre v trajno last. Poglejmo najboljše v posameznih disciplinah! **Odbojka:** Nafta, rokomet: Nafta, mali nogomet — mladinci: Nafta, mali nogomet — starejši: Primat, šah: Nafta, namizni tenis: osnovna šola Drago Lugačič, streljanje z zračno puško — moški: Planika, streljanje z zračno puško — ženske: Nafta, kegljanje — moški: Nafta, kegljanje — ženske: Elektromaterial, košarka: Nafta, tenis: Nafta, pikado: Elektromaterial.

Vse sodelujoče ekipe so dobile priznanje za sodelovanje, zmagovalne pa pokale, ki jih je izročila in imela priložnostni nagovor predsednica komisije za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu Trezika Donko.

Obrtno združenje in Vesna

Sklenjene so bile delavske športne igre ljutomerske občine v streljanju z zračno puško in malem nogometu. V streljanju je pri moških zmagalo Obrtno združenje Ljutomer s 697 krogi pred Krko, 692, in Vesno, 651 krogov. Posamežno: Robnik (OZ) 191, D. Spindler (Krka) 182 in Rudolf (Vesna) 181 krogov. V ženski konkurenci je zmagala Vesna s 452 krogi pred Krko, 435, in SMDE, 426 krogov. Med posameznicami pa je bila najboljša Hvalčeva (Ves.) s 167 krogi pred Mlinaričev (Krka) in Žumanova (Ves.) po 161 krogov. V malem nogometu je zmagalo Obrtno združenje pred Servisom in Imgradom.

F. Kocmurt

SNL

Mura peta

V zadnjem kolu tekmovalja v slovenski nogometni ligi je novi slovenski prvak Integral Olimpija v Ljubljani premagal soboško Muro s 5:0. S tem je bilo sklenjeno letošnje prvenstvo. Soboška Mura je zasedla peto mesto, kar je uspeh, čeprav je bila vse do zadnjega kola četrta.

Končna lestvica

Olimpija	26	20	6	0	64:4	46
Koper	26	19	4	3	46:16	42
Slovan	26	14	6	6	46:20	34
Ljubljana	26	10	8	8	37:37	28
MURA	26	11	4	11	31:36	26
Elkroj	26	9	7	10	36:37	25
Rudar (TV)	26	9	7	10	30:36	25
Rudar (Tr.)	25	8	6	11	24:30	22
Kladivar	26	7	8	11	32:42	22
Triglav	26	5	10	11	26:36	20
Domžale	26	6	8	12	27:38	20
Vozila	26	7	6	13	31:48	20
Železničar	25	5	7	13	24:46	17
Kovinar	26	5	5	16	29:56	15

Mura prvak

V finalni tekmi za naslov pomurskega kadetskega prvaka so nogometaši Mure premagali Veržej s 5:1. Strelci golov: Cirkvenčič in Kokaš po 2 ter Cener enega za Muro, časten zadetek za Veržej pa je dosegel Slana iz enajstmetrovke. Tako so kadeti Mure postali pomurski prvak.

Mura prva na Madžarskem

V Monoštru na Madžarskem je bil mednarodni turnir kadetov, na katerem so sodelovale štiri ekipe iz Avstrije, Madžarske in Slovenije. Lep uspeh so dosegli nogometaši Mure, ki so premagali Jenersdorf s 5:1, Feldbach s 5:0 in Monošter z 2:0 ter zasedli prvo mesto. Najboljši strellec je bil Cirkvenčič, ki je dal 5 golov.

KARATE

Milan Pajević drugi

V Črnučah je bil odprti turnir karakistov Kata turnir 87, na katerem so sodelovali tudi tekmovalci KK Štefan Kovač Beltinci. Pri kadetih je Milan Pajević zasedel drugo mesto, med mladinkami pa je bila Irena Dietner peta.

R. Horvat

SPEEDWAY

Vodi Lazar pred Horvatom

V Ljubljani je bila tretja dirka za državno prvenstvo v speedwayu. Presenetil je domačin Kalin, ki je zmagal pred Lendavčanoma Čabo Lazarjem in Arturjem Horvatom. Po treh dirkah vodi Čaba Lazar s 43 točkami pred Arturjem Horvatom, 42 točk. V nedeljo bo v Petišovcih tretja dirka za republiško prvenstvo.

STRELSTVO

Noršinci četrti

V Hrastniku je bilo četrto kolo republiške lige v streljanju z malokalibrsko puško. Noršinci so bili tokrat solidni, s 708 krogi so zasedli četrto mesto in dobili 12 točk. Najuspešnejši v ekipi je bil Bukovec z 244 krogi pred Balaškom, 239, in Horvatom, 225 krogov. Noršinci so tako s 1380 krogi in 21 točkami na četrtem mestu.

KOLESARSTVO

Šooš prvi v Hrastniku

V Hrastniku je bila cestnohitrostna kolesarska dirka, na kateri so sodelovali tudi pomurski kolesarji in dosegli nekaj solidnih uvrstitev. Pri ml. pionirjih je zmagal Šooš, Horvat je bil osmi. Pri starejših pionirjih je Hajdinjak zasedel tretje mesto. Med ml. mladinci pa je bil Gumilar na 15. mestu.

ROKOMET

Bakovci pred Radgono

V Bakovcih je bil tradicionalni rokometni turnir za memorial Branka Novaka. Med štirimi moštvji je zmagala prva ekipa Bakovci pred Radgono, drugo ekipo Bakovci in Tokom iz Črenšovca.

Veterani Radgone prvi

V okviru krajevnega praznika Bakovec je bil rokometni turnir veteranov. Med tremi moštvji je zmagala Radgona pred Bakovci in Navijači.

MOTOKROS

Rogan zopet zmagal

V Lenartu se je začelo prvenstvo za pokal Slovenskih goric za pionirje do 12 let v motokrosu. Po izrednem boju je zopet zmagal Oliver Rogan iz Sotine in vodil z najvišjim številom točk.

ŠAH

ZMAGALA LENDAVA

V počastitev praznika lendavske občine je bil moštveni hitropotezni turnir, na katerem je sodelovalo pet moštev. Zmagala je Lendava s 13 točkami pred Radensko Pomurje, 12,5, Ljutomerom, 6,5, Radgono, 5, in KS Lendava, 3 točke. Za zmagovalno ekipo Lendave so igrali: Šimon, Božič, Gerenčer in Hajoš.

J. G.

B. Kovač in B. Hari

Šahovsko društvo Radenska Pomurje iz Murske Sobotne je pripravilo junijski hitropotezni turnir, na katerem je sodelovalo 12 igralcev. Najuspešnejša sta bila Boris Kovač in Bogdan Hari, ki sta zbrala 9 točk. Sledijo: Logar 8, D. Hari in I. Kos po 7,5, A. Kos, 6,5, Režonja, 5,5, Radosavljevič, 4,5, Lukič, 3, Benko, 2,5, Žunič, 2, in Kelemen z 1 točko.

— Kvalifikacije za OČL vzhod —

Beltinka v drugem krogu

V Beltincih je bila povratna kvalifikacijska tekma za vstop v območno člansko ligo vzhod med Gerečjo vasjo in domačo Beltinko. Zmagali so Beltinčani s 3:1. Strelci golov so bili: Voroš, Jože Hartman in Janez Hartman. Beltinka je bila boljše kot gostje in tako povsem zasluženo slavila. Ker se je prva tekma končala brez zadetkov, se je v drugi krog kvalifikacij uvrstila Beltinka, ki igra danes, v četrtek, v Prevaljah s Korotanom, ki je v prvem krogu izločil nogometaše iz Kisovca. Povratna tekma med Korotanom in Beltinko pa bo v nedeljo v Beltincih.

Vratar Gerečje vasi je takole pobiral žogo iz svoje mreže v Beltincih na kvalifikacijski tekmi za vstop v OČL vzhod.

Foto: F. Maučec

— NAMIZNI TENIS —

Rihtarič tretji

V Šibeniku je bil v okviru jugoslovanskega festivala otroka pionirski turnir republik in pokrajin BRATSTVO IN ENOTNOST, na katerem sta v slovenski reprezentanci nastopila Janko Ori iz Murske Sobotne ter Boris Rihtarič iz Radgone. Slovenska reprezentanca je premagala Vojvodino s 5:0, Makedonijo in Kosovo prav tako s 5:0, Črno goro s 4:1 ter izgubila v boju za prvo mesto z BiH z 1:4 in osvojila zelo dobro drugo mesto. V posamezni konkurenci je bil odlični Rihtarič, ki je osvojil tretje mesto, Ori pa kljub poškodbi četrto.

M. U.

— Letne igre delavcev SDK SRS —

Sodelovalo 350 tekmovalcev

V soboto in nedeljo so bile v Murski Soboti letne športne igre delavcev SDK Slovenije. Sodelovalo je 350 tekmovalcev iz 14 slovenskih podružnic. Tekmovali so v 17 disciplinah. Zmagala je ekipa Ljubljane. Sobočani pa so zasedli druga mesta v malem nogometu, kegljanju (ženske), štetju bankovcev in šahu. Tretji pa so bili v kegljanju (moški) in pri vnosu podatkov v računalnik.

tg

Pomurska Košarkarska liga

Rezultati

Turopolje:Puconci 81:69

Tišina:Radenska 52:85

K. rotundi:Stil 100:53

Petrovci:Radgona 64:75

Puconci:Tišina 72:31

Radenska:Pomurje 65:79

Turopolje:Petrovci 100:70

K. rotundi 8 8 0 685:488 16

Turopolje 9 8 1 809:524 16

Radenska 10 6 4 858:710 12

Radgona 8 5 3 585:450 10

Puconci 9 5 4 632:588 10

Pomurje 8 3 5 597:610 6

Petrovci 10 3 7 639:703 6

Stil 9 2 7 406:653 4

Tišina 9 0 9 313:797 0

F. Šafarič

II. MNL MS

Rezultati — 25. kolo

Romah:Hodoš 0:3

Prosenjak:Grad 2:3

Rogašovci:Serdica 6:3

Puconci:Bogojina 2:3

Selo:Križevci 1:0

Rezultati — 26. kolo

Bogojina:Selo 5:2

Križevci:Salovci 0:5

Serdica:Prosenjak. 4:1

Grad:Romah 3:0

Hodoš:Vrelec 3:1

Hodoš:Prosenjak. 7:0

Puconci 23 18 2 3 100:33 38

Rogašovci 23 15 4 4 83:36 34

Hodoš 23 15 3 5 79:42 33

Salovci 23 13 4 6 60:30 30

Bogojina 23 11 2 10 53:51 24

Prosenjak. 23 10 3 9 48:54 23

Serdica 23 8 5 9 38:46 21

Vrelec 23 9 2 12 49:55 20

Romah 23 8 4 11 54:66 20

Selo 23 9 1 13 45:65 19

Grad 23 5 3 15 34:67 13

Križevci 23 3 4 16 30:82 10

Bratonci 12 1 1 10 15:52 3

ONL — Vzhod

Končna lestvica

Steklar	22	15	3	4	60:18	33
Šmartno	22	12	5	5	55:25	29
NAFTA	22	12	3	7	43:30	27
Dravinja	22	9	7	6	39:33	25
Partizan (SG)	22	10	4	8	34:28	24
Partizan (Ž)	22	10	4	8	33:29	24
Pekre	22	10	2	10	35:36	22
Ojstrica	22	7	6	9	33:45	20
Proletarec	22	6	6	10	32:37	18
Fužinar	22	6	5	11	37:47	17
Aluminij	22	4	5	13	28:64	13
Svoboda	22	4	4	14	17:54	12

ONL Lendava

Rezultati zadnje kolo

Mladost:Petišovci 3:2

Bistrica:Zvezda 6:0

Mostje:Nafta 5:2

Kobilje:Kapeca 8:1

Žitkovci:Graničar 2:3

Nedelica:Lakoš 2:2

Panonija:Olimpija 3:2

Mladost 23 15 6 2 76:31 36

Mostje 24 16 3 5 65:41 35

Nedelica 24 15 6 5 64:28 32

Nafta 24 14 3 7 69:51 31

Petišovci 24 13 4 7 55:30 30

Kobilje 24 13 2 9 54:34 28

Bistrica 24 10 7 7 59:44 27

Graničar 24 10 4 10 41:50 24

Lakoš 24 7 9 8 39:36 23

Kapeca 24 7 4 13 41:54 18

Olimpija 23 7 2 14 45:81 16

Panonija 24 5 5 14 31:48 15

Žitkovci 24 6 3 15 44:66 15

Zvezda 24 1 2 21 20:107 4

Pomurska nogometna liga

Končna lestvica

Beltinka	22	15	4	3	63:34	34
Veržej	22	13	7	2	48:21	33
Črenšovci	22	10	7	5	49:35	27
Dobrovnik	22	12	3	7	52:39	27
Tišina	22	9	3	10	45:51	21
Bakovci	22	6	8	8	34:35	20
Odranci	22	7	6	9	37:46	20
Turnišče	22	7	5	10	52:58	19
Hotiza	22	4	10	8	45:47	18
Renkovci	22	7	4	11	33:47	18
Polana	22	6	5	11	32:39	17
Rakičan	22	2	6	14	34:72	10

IZ UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

Varno v turistično sezono

Turizem, ali kot radi rečemo moderno nomadstvo, je postal notranja potreba in nuja ljudi po oddihu. Zato turizem narašča glede na vse večje potrebe po sprostitvi in glede na ekonomsko moč prebivalstva. Potovanje v tujino je poleg standarda neke družbe in posameznika tudi odsev možnosti ljudi po svobodi gibanja. Z razvitega Zahoda prihaja k nam največ turistov. Ti so za naš turistični dohodek še posebno zanimivi.

V zadnjem času turizem ni le poletna sezonska dejavnost, saj traja vse leto. Res je, da je v poletnem času najbolj množičen, zato pač ta čas imenujemo turistična sezona. Kmalu se bo začelo preseljevanje s severa na jug in iz notranosti k morju ter seveda tudi obratno. V Sloveniji kot tranzitno deželo bodo prihajali prometni tokovi z več strani in nekaj takih tokov bo zajelo tudi pomurski prostor. Promet, ki prihaja z Madžarske, se v glavnem usmerja proti

ustrezna pomoč udeležencem bo usmerjena zlasti na tista območja in točke, kjer bo gostota prometa največja in pogostejše prihaja do prometnih nezgod. Pri urejanju in nadzoru prometa bodo miličniki turistom v prometu pomagali, dajali ustrezne informacije in drugo. Prevzornost cest in druge pomembnejše podatke bomo posredovali sredstvom javnega obveščanja. Skupaj z odgovornimi dejavniki, zlasti s cestnimi in komunalnimi službami, bomo

Varadžinu. Prometni tokovi iz Avstrije se delijo proti Mariboru in Varadžinu. Precej turistov ostaja tudi v Pomurju na zdraviliškem in gostinsko-nakupovalnem ter lovnem turizmu. Kako številni je v Pomurju tujski promet, ilustriramo z landskimi podatki od junija do avgusta, ko je mejo prestopilo 1.125.790 tujcev, od tega v mednarodnem 1.021.514 (ali 5% več kot leto prej) in v obmejnem prometu 104.276 (ali 29% več). Število tujcev iz leta v leto narašča in tudi za letos je prognoza taka. To predvidevanje že potrjujejo podatki o vstopih v prvih petih mesecih.

Množica turistov pri nas vstopa na petih mednarodnih in sedmih obmejnih prehodih. Največje konice so ob koncih tednov (petek in sobota) in ob izmenah na morju. Delavci na mejnih prehodih morajo v kratkem času odpraviti zelo veliko potnikov, kar ni povsem preprosto, ko se zavedamo, da poleg gostoljubnosti in prijaznosti ter hitrosti ne smemo zanemariti varnosti.

Prav skrb za varnost je posebnega pomena za dobro in varno počutje turistov. To je tako v njihovem kot v našem interesu. Na vseh mejnih prehodih sveta so bolj ali manj raznovrstni ukrepi, da se ustvarja možnost za varnost potnikov in varnost v splošnem družbenem interesu. Jugoslavija uživa ugled kot varna dežela, kar velja tudi za Pomurje, in to je velika prednost in dobra nalozba v turizmu.

V pripravi na turistično sezono je bil dan poseben poudarek zagotovitvi varnosti turistov vse od vstopa do njihovega nadaljnjega potovanja, bivanja, zabave in počitka. V ta prizadevanja so se aktivno vključili in koordinirali priprave organi za notranje zadeve, carina, JLA, komiteji za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito v krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela in občinah. Posebno skrb so pri tem prevzele turistično-gostinske organizacije in druge, ki bodo sprejele turiste kot svoje goste.

Tudi za varnost cestnega prometa se je UNZ Murska Sobotna skupaj z enotami milice ustrezno pripravila za izvajanje nalog in potrebnih ukrepov. Tako bo v prvi vrsti poskrbljeno za čim bolj varno udeležencev v prometu in za čim boljše prepustnost prometa. Nadzor cestnega prometa in

skrbeli, da bo na cestah čim manj ovir in čim manj delnih ali popolnih zapor zaradi manj nujnih del in da bodo le-te ves čas opremljene z ustreznimi prometnimi znaki in drugo signalizacijo.

Vsestranska varnost domačih in tujih gostov ter obiskovalcev krajev, kjer se da prijetno preživeti dopust ali konec tedna, je izredno pomembna in odločilna za ponovne obiske teh turističnih krajev. Za zagotovitev varnosti se morajo maksimalno angažirati tudi vsi nosilci družbene samozaščite v naravnih zdraviliščih, avtokampih, javnih kopališčih, ob umetnih jezerih in gramoznicah, kjer se v poletnih mesecih zbira veliko občanov. Pri tem je potrebno preventivno delovati, da ne bi prišlo do požarov, utopitev in drugega, kar bi ogrožalo življenje in zdravje občanov. Prav tako je za prijetno počutje turistov in drugih občanov, ki obiskujejo turistične kraje, pomembna varnost njihovega premoženja. Zato je ena osnovnih nalog upraviteljev objektov v turističnih krajih, da se organizirajo tako, da preprečijo poškodbe in tatvine delov avtomobilov, tatvine iz garderob, počitniških hišic, gostinskih sob in drugih krajev, kjer turisti puščajo svoje premoženje v prepričanju, da bo varno in nepoškodovano.

Upravitelji družbenega premoženja in objektov posebnega družbenega pomena morajo tudi poleti poskrbeti za varnost zaupnega premoženja. Zaradi kolektivnih dopustov in manj delavcev na delovnih mestih se ustvarjajo ugodne možnosti za odtujevanje družbenega premoženja ali druga škodljiva delovanja, ki bi lahko imela hujše posledice.

Pri zagotavljanju dobrega počutja ter varnosti turistov in drugih občanov imajo pomembno vlogo tudi organi za notranje zadeve, ki so dolžni sodelovati z vsemi nosilci družbene samozaščite, jih seznanjati z varnostnimi razmerami, predlagati ukrepe za preprečevanje negativnih pojavov in končno poskrbeti za pozdravljanje posledic, ki bi lahko nastale na tem področju.

Če bodo vsi odgovorni za varnost opravili svoje naloge, ki so bile opredeljene med pripravi na turistično sezono, bomo lahko na koncu sezone z olajšanjem povedali, da smo uspešno sklenili tudi letošnjo turistično sezono.

VARNOST CESTNEGA PROMETA NA POMURSKIH CESTAH

Varnost prometa na javnih cestah postaja vedno bolj pereč družbeni problem. Nedvomno je, da večje število motornih vozil in množica ostalih udeležencev povzroča tudi več prometnih nesreč, veliko pa k temu prispevajo naše ceste, ki ostajajo še naprej ozke, speljane skozi naselja, brez hodnikov za pešce, brez kolesarskih stez, ustreznih pločnikov, skratka, niso kos takemu mešanemu prometu.

Temeljni dejavnik v sodobnem cestnem prometu je vsekakor človek. Za življenje v prometu je sprejet strogo določen red. Red je tu potreben bolj kot na katerikoli drugem področju. Od tega, kako ga človek uveljavlja, sta odvisna njegova osebna sreča in sreča drugih, saj je zdrav in za delo sposoben človek največje bogastvo vsake družbene skupnosti.

Popolno spoštovanje in izpolnjevanje prometnih predpisov in pravil, kot tudi dosledno upoštevanje pravic in prednosti, ki jih prometni predpisi nalagajo udeležencem v prometu, je tedaj temeljna dolžnost vsakega uporabnika prometnih površin. Kdor krši osnovno načelo prometne varnosti, lahko miselno izziva nesrečo.

Voznik motornega vozila, ki sede za volan vinjen, se zdravstveno slabo počuti ali je čustveno vznemirljen (zaskrbljen, žalosten, jezen, razdražljiv, pretirano vzbujen), z vozilom, ki tehnično ni brezhibno in podobno, naj ve, da je njegova pot zelo tvegana. Če negativni fiziološki in psihološki pojavi spremljajo voznika, ga lahko kaj hitro zapelejo v hudo nesrečo.

V prometu se razmere spreminjajo z veliko naglico. Vesten voznik zato neprestano spremlja vožnjo vozil nasproti, je pozoren na vozišče, po katerem vozi, ter pripravljen hitro in ustrezno ukrepati ob kakršnekoli presenečenju. Vsak trenutek nas lahko preseneti kak voznik motornega vozila, kolesar ali pešec in vsaka prometna površina lahko skriva raznovrstne pasti.

Poleg izkušenih in discipliniranih se v promet vključujejo tudi udeleženci, ki so o prometnih pravilih slabo poučeni, pa tudi objestnejši. Z napakami zlasti objestni udeleženci povzročajo v prometnem redu zmedo in nevarne položaje. Posebne pozornosti in obzirnosti naj bodo v prometu deležni predvsem otroci in stari ljudje. Ugotavlja se, da je v prometu premalo reda in kulture, samozaščitnega obnašanja. Mnogo udeležencev se zanaša na »srečo«, vsem se preveč mudi in s tem ter ostalim nepremišljenim ravnanjem pogosto streže ne le po svojem, ampak tudi zdravju in življenju drugega udeleženca prometa. Kaj naj bi bilo hujšega od zavesti, da smo zaradi malomarnosti ali grobo kršitve poškodovali človeka ali je zaradi našega nepravilnega oz. nepremišljenega in nemoralnega ravnanja izgubil celo življenje.

Statistični kazalci prometne varnosti v prvih 5 mesecih letos kažejo na precejšnje poslabšanje varnostnih razmer na pomurskih cestah. Tako se je na pomurskih cestah v 5 mesecih letošnjega leta zgodilo že 131 prometnih nezgod. V njih je kar 12 ljudi izgubilo življenje (v istem obdobju lanskega leta 4). Hudo telesno poškodovanih je bilo 45, laže pa 152 ljudi. Materialna škoda znaša 70.624.500 din.

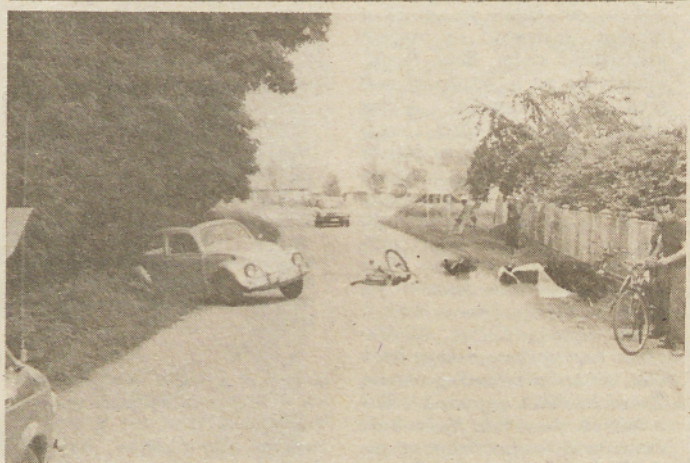
Med vzroki prometnih nezgod je na prvem mestu neprimerna hitrost (49), sledi videnosti (34), izsiljevanje prednosti (11), ostali vzroki pa od 1. do 7-krat.

Kot povzročitelji prometnih nezgod so največkrat (68) krivi vozniki osebnih avtomobilov, sledijo vozniki koles z motorjem (27), vozniki koles (14), ostali pa od 1. do 6-krat. Skrb zbujajoče postaja stanje pri voznikih koles z motorjem (mopedisti), katera kategorija udeležencev postaja velik problem.

Prav tako zbujajo skrb ugotovitve, da so kar v 128 primerih povzročili prometne nezgode občani doma iz Pomurja in le 2 iz druge regije ter enkrat tujec. Nad tem se kaže zamisliti in iskati odgovor, zakaj?!

Zato prometnovarnostne razmere, ob upoštevanju večjih preventivnih naporov miličnikov, svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ter pooblaščenih organizacij na področju prometa, kljub težavam pri vzdrževanju vozil in modernizaciji vozišča, terjajo širšo družbeno pozornost, da bi zmanjšali najhujše posledice in splošno prometno nedisciplino.

NIČ NAS NE SME PRESENETITI

Boljšo prometno varnost je mogoče zagotoviti predvsem s stalno preventivno dejavnostjo vseh strokovnih in drugih dejavnikov varnega prometa. Na področju prometne varnosti je potrebno vse napore usmeriti v uresničitev smernic na področju podružbljanja varnosti v cestnem prometu, ki jih predvideva vseslovenska akcija NNNP, in se potruditi predvsem pri preventivnem delovanju. S stalno vzgojno dejavnostjo je mogoče izboljšati prometne razmere in krepiti samozaščitno zavest celotnega prebivalstva, zlasti pa neposrednih udeležencev v prometu. Več bi morali storiti za spoštovanje cestnoprometnih predpisov, tako bi zmanjšali število prometnih nesreč, do katerih prihaja zaradi velikih hitrosti, vinjenosti, tehničnih in drugih pomanjkljivosti na vozilu in vozišču ipd. Varnejše prometne razmere in manj nesreč lahko dosežemo le ob večji angažiranosti vseh organiziranih družbenih dejavnikov in ne le milice. Nekateri podatki o povzročiteljih terjajo tudi temeljit premislek celotnih načel in prakse preventivne in kaznovne politike, tudi glede hitrosti postopkov do večkratnih ali stalnih kršiteljev cestnoprometnih predpisov.

Promet in prometna varnost predstavljata zapleten sistem, v katerem ne more biti prostora za improvizacijo, zato za izboljšanje prometne varnosti ni mogoče sprejemati kratkoročnih ukrepov.

Viktor GRAH

GD VADARCI

Dobili novo motorno brizgalno

Gasilsko društvo Vadarci je pripravilo slovesnost, na kateri so prevzeli novo motorno brizgalno. Ta je stala 5.500.000 dinarjev. Okrog 60 odstotkov sredstev je zagotovila samoupravna interesna skupnost za varstvo pred požarom občine Murska Sobotna, drugo pa gasilsko društvo, KS Bodočci in LD Radovci. Tako je GD Vadarci opremljeno z gasilskim vozilom in motorno brizgalno, kar je za njihovo območje pomembna pridobitev. Poleg tega pa so si tudi zgradili nekaj bazenov za požarno vodo. Sicer pa je društvo ves čas dejavno tudi na drugih področjih.

F. M.

O varnosti mladih kolesarjev

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v murskosoboški občini je razpisal likovni in literarni natečaj za kratkohladičnike v vrtcih ter osnovnošolce z naslovom Varnost mladih kolesarjev. Razpis je vseslovenskega značaja, kajti letos slavimo 100-letnico organiziranega kolesarjenja na Slovenskem.

Tako je posebna komisija izmed prispelih del (31 likovnih izdelkov in 4 literarni izdelki) s treh osemletk v murskosoboški občini (od skupno sedemdesetih osnovnih šol) ter VVO M. Sobotna poslala 1 literarni izdelek, 1 skupinski likovni izdelek ter 3 posamične likovne izdelke na naslov republiškega Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu SR Slovenije, kajti le-ta bo nagradil 10 najboljših literarnih in likovnih del.

Glede na prispela dela komisija ni imela lahkega dela, čeprav ne bi mogli govoriti o množičnosti. Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu murskosoboške občine pa bo izrekel zahvalo šolam, ki so svoje učence spodbudile k sodelovanju na natečaju: OŠ Prekmurske brigade, OŠ Edvarda Kardelja M. Sobotna ter OŠ Bakovci.

Filip MATKO

Mladi v SLO in DS

Tekmovanja sestavni del obrambne vzgoje mladih

Po šolskih in občinskih tekmovanjih iz znanja in veščin s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite je bilo v Murski Soboti pomursko tekmovanje Mladi v SLO in DS, ki ga je pripravil Koordinacijski odbor za vprašanja SLO, varnosti in družbene samozaščite pri Občinski konferenci SZDL Murska Sobotna. Na tekmovanju, ki je sestavni del obrambne vzgoje mladih in predstavlja manifestativen prikaz pripravljenosti mladih za obrambne in samozaščitne naloge, je sodelovalo 24 ekip, od tega 9 osnovnošolskih, 2 izvenšolski in 13 srednješolskih ekip iz celotnega Pomurja. Mladi so se pomerili v poznavanju topografije, oborožitve, zdravilnih rastlin, prvi medicinski pomoči, streljanju, metanju bombe in orientaciji. Znanje, ki so ga pokazali, je na primeren ravni, saj niso veliko zaostajali za največjim možnim številom točk. Tekmovanje so sklenili v Domu borcev in mladine na Vaneči, kjer so najboljšim podelili priznanja.

Med osnovnošolskimi ekipami je zmagala OŠ Štefan Kovač Turnišče s 1.422 točkami pred OŠ 17. oktober Beltinci, 1.373, OŠ Cankova, 1.345, OŠ Stročja vas, 1.335,5, in OŠ Jože Kerenčič Gornja Radgona, 1.325 točk. Med dvema zunajšolskima ekipama je bila boljša ekipa Ljutomera s 1.124 točkami pred Lendavo, 955 točk. V tekmovanju šol srednjega usmerjenega izobraževanja je zmagala druga ekipa SCTPU Murska Sobotna s 1.384,5 točke pred SZŠ Rakican, 1.341, četrto ekipa SSCTPU Murska Sobotna, 1.339, tretjo ekipo SDEŠ Murska Sobotna, 1.301, in prvo ekipo SDEŠ Murska Sobotna, 1.235 točk.

F. Maučec

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

Utonil v gramoznici

Kopalna sezona se je začela, čeprav jo tu in tam zmotijo deževni dnevi. Takrat, ko sonce pripeka, se želimo ohladiti v vodi, pri tem pa velikokrat ne pomislimo, kje se kopamo, pozabimo pa tudi na to, če znamo plavati.

Bakovska gramoznica je bila usodna za Vladimirja Buniča, delavca SGP Pomurje, ki se je 15. junija želel skopati. Skočil je v vodo in se začel utapljati. Na pomoč mu je prišel prijatelj Zvonko Pavliček. Bunič se je v smrtnem strahu oklenil prijatelja in ga potegnil pod vodo. Pavliček se je rešil in odplaval do brega, Bunič pa je utonil. Ugotovljeno je bilo, da Bunič ni znal plavati, skočil pa je v vodo, ki je bila na tem mestu globoka 8 do 10 m.

KDO JE VOZIL NEREGISTRIRANO MOTRNO KOLO?

Iz Trat proti Apačam se je 21. junija peljal s kolesom in si svetil z žepno svetilko Ivan Bohnec iz Žiberec. Ko se je pripeljal v pregledni ovinek, sta mu nasproti pripeljala z neregistriranim motornim kolesom in brez vozniškega dovoljenja Erik Potočnik iz Pogleda in Jože Vugrinčič iz Ži-

berec. Zaletela sta se v kolesarja in ga zbita po cestišču, padla pa sta tudi sama. Bohnec je zaradi poškodb na kraju nesreče umrl, Potočnik in Vugrinčič pa sta se hudo poškodovala in so ju prepeljali v bolnico. Kdo je vozil motorno kolo, še ni znano.

IZSILIL PREDNOST

Križišče cest pri Čardi v Martjancih je bilo že večkrat prizorišče prometnih nezgod. 16. junija je voznik osebnega avtomobila Josip Jedvai iz Varaždina izsilil prednost pred voznikom osebnega avtomobila Francem Horvatom. Prišlo je do trčenja, v katerem je bil Jedvai hujše telesno poškodovan, škoda na obeh vozilih je za 4 milijone dinarjev.

NENADOMA ZAVIL PRED AVTOMOBIL

Voznik kolesa z motorjem Leopold Režonja iz Beltincev se je v jutranjih urah peljal proti M. Soboti. 18. junija je bil promet na magistralni cesti običajen. Pri odcepu ceste za Bratonce je nenadoma zavel na levo in tako izsilil prednost pred voznikom

osebnega avtomobila Ivanom Premoš iz Turnišča. Prišlo je do trčenja, pri katerem se je Režonja hudo poškodoval.

DOMNEVNO VINJEN V AVTO PRED SEBOJ

Janez Gorišek iz Veščice se je peljal z osebnim avtomobilom po magistralni cesti v naselju in je pravilno zavil na levo, čeprav je nakazal smer, se je vanj zaletel voznik osebnega avtomobila Herman Sukič iz Ropoče, ki je peljal z neprimerno hitrostjo in domnevno vinjen. Na srečo ni bilo telesnih poškodb, škoda je milijon dinarjev.

ZALOTILI TIHOTAPCE

Obmejni organi na mejnem prehodu v Gederovcih so 18. junija zalotili A. G. iz Kozarcev (Bosna), ki je tihotapil 20 ročnih ur znamke SEIKO. Ure so mu odvzeli in ga prijavili tožilstvu. Dan prej pa so obmejni organi na mejnem prehodu v G. Radgoni našli pri Š. I. iz Brčke več avtoradij, zvočnikov in zlatih prstanov. Tihotapsko blago je vredno 2 milijona dinarjev. Tudi ta tihotapec se bo zagovarjal za kaznivo dejanje.

NA VARNOST POMISLIMO TUDI NA POČITNICAH

Čas letnih dopustov je pred nami. Večina ljudi bo letovala na morju, nekateri bodo ostali doma, drugi bodo obiskali svoje. Potovali bomo na različne načine, z avtomobili, vlakom, avtobusi ali kako drugače. Bodi kakor koli že, na vsakem potovanju, na vsakih počitnicah ne pozabimo na varnost. Naj vas opozorimo na nekaj situacij, v katerih se lahko znajdete.

Ne puščajte v avtu predmetov, ki bi vabili tatinske prste. Če moremo, vzemimo iz avta tudi radio. Avto je najbolj varen v parkirni hiši. Če je ni, ga puščamo v prometnih ulicah ali na obljubljenih trgih. Nikar ne parkiramo v odročnih, slabo razsvetljenih ulicah. Potne liste, denar in vse drugo, kar imamo vrednega, zaupajmo hotelski blagajni. Najbolje, da dokumente fotokopiramo, da imamo pri sebi vedno dvojnik. Pri sebi nosimo samo toliko gotovine, kolikor je nujno potrebujemo. Nakit in dragoceno-

sti pustimo doma, sicer bomo vzbujali pozornost. Na plažo ne nosimo predmetov večje vrednosti ne dokumentov. Pri obleki in predmetih na plaži naj bo vedno kdo, zaupajte jo tudi sosedu. Če se vam avtomobil poškoduje, naj bo pri njem vedno kdo, medtem ko vi iščete pomoč, zakaj kaj hitro vam ga bodo spraznili. Bodimo vedno previdni, ko se nam približajo neznanci, saj nikoli ne vemo, ali so žeparji ali ne. Na počitnicah pomislimo tudi na varnost, če želimo, da nam bo ugodno.

Radijski in televizijski spored od 26. junija do 2. julija

PETEK	SOBOTA	NEDELJA	PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK
RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Turistična oddaja, 17.30 — Glasba-reklame-Priporočajo vam..., 18.00 — »21-232« — propagandno-glasbena oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. TV LJUBLJANA 17.55—0.00 Teletekst RTV Ljubljana, 18.10 Poročila, 18.15 Dolga bela sled, 8. del češkoslovaške nadaljevanke, 18.45 Risanka, 19.00 Danes, Obzornik, 19.26 Vreme, 19.30 TV dnevnik in poročila s seje CK ZKJ, 20.30 D. Nevin: Zahodni sen, 7. del ameriške nadaljevanke, 21.25 Drugi spol, 3. del dokumentarne oddaje, 22.20 Rezerviran čas, 22.40 TV dnevnik, 22.55 Poletna noč, Prišel je jezdec, ameriški film. Oddajniki II. TV mreže: 16.55 Test, 17.10 TV dnevnik, 17.30 Moja sestra Kamila, finska otroška drama, 18.00 Znanost, 18.30 Premor, 18.40 Številke in črke — kviz, 19.00 Šopek domačih, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Iz koncertnih dvoran — koncert orkestra SF (Mozart, Bartok, Mahler), 22.00 Filmski maraton: Čao inšpektor, Sreča v torbi, Delo za določen čas, Ni malih bogov. TV ZAGREB 8.55 Poletno dopoldne, 15.40 Program plus, 17.10 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Cagney in Lacey, 21.05 Večer pod lipo, 21.50 Dnevnik, 22.10 Kulturni magazin. TV AVSTRIJA 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.30 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stari (film), 21.25 Naprejši, 21.40 Veseli adut, 22.25 Umetnine. Drugi program 15.25 Šport, 17.35 Luč pravičnih, 18.30 Kobra, prevzemite, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Dežela gora, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Šport, 22.15 Hiša strahov (film), 23.40 FBI. TV MADŽARSKA 9.05 Počitniška matineja, filmi za otroke, 10.15 Bogovi in ljudje, pon. 10.45 Telo vadba za invalide, 16.40 TV spored za 3 dni, 17.05 Za upokojence, 17.15 Tekla, informacije, 17.30 Javljamo iz parlamenta, 18.00 Okno, služnostni spored, 19.00 Za boljši jezik, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Muhasti letni časi, zabavni magazin, 21.20 Novi val, 22.35 Stanovanjska hiša '87, 23.15 TV dnevnik. TV KOPER 14.00 TV novice, 14.10 Novi Scotland Yard — telefilm, 15.00 Otroški program: risanke in telefilmi, 17.30 Dokumentarec: En prvak, tisoč prvkov, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odrpta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Tim Conway — telefilm, 20.25 TV novice, 20.30 Lirični glasovi iz Pesara: Luciano Pavarotti, 23.00 TVD vsedanes, 23.15 Gradovi — dokumentarec.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Sobotna reportaža, 17.20 — Strokovnjak odgovarja..., 17.40 — Glasba-reklame, 18.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 14.00 do 16.00 (tel: 21-232). TV LJUBLJANA 14.50 K. Brenkova: Deklica Delfina in lisica Zvitorepka: »Nedeljska cesta«, 15.00 Ohcet v Ljubljani 87, prenos in posnetek, 15.40 Španska državljanska vojna, dokumentarna serija, 16.10 Pomladna suita, 16.30 Ohcet v Ljubljani 87, prenos, 17.30 Na konici meča, mladinski film, 18.45 Risanka, 19.00 Danes, knjiga, 19.26 Vreme, 19.30 TV dnevnik, 19.50 Zrcalo tedna, 20.15 Čez 110. ulico, ameriški film, 21.55 Alpe-Jadran, informativno zabavna oddaja, 22.25 TV dnevnik, 22.40 Aids — ne umrite zaradi nevednosti, 1. del. Oddajniki II. TV mreže: 13.55 Göteborg: Finale evropskega pokala v atletiki (skupina B) (slov. kom.), Praga: Finale evropskega pokala v atletiki (skupina A) (slov. kom.), 17.40 Dallas, ameriška nadaljevanke, 18.25 Naše malo mesto, ponovitev nadaljevanke, 19.30 TV dnevnik, 20.15 Bitola: Rokomet (m) YU:SZ, prenos (slov. kom.), v odmoru..., 21.45 Poročila, 21.50 Jazz, 22.20 Športna sobota, 22.40 Praga: Atletika — finale pokala Evrope. TV ZAGREB 8.30 Poletno dopoldne, 13.55 Šport, 17.15 Poročila, 17.20 Tv koledar, 17.30 Pregled sporeda, 18.30 TO, 19.15 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Boljše življenje, 21.00 Fant (film), 22.30 Dnevnik. TV AVSTRIJA 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.05 Poročila, 14.35 Otroški in mladinski spored, 18.00 Teden, 18.25 Vesela sobota, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Narodna glasba, 21.50 Zabavna oddaja, 22.55 Šport, 23.55 Nagrada literature. TV MADŽARSKA 8.35 Za cicibane, 9.00 Živalstvo sveta, 9.25 Potuj z nami! 10.05 Pionirska olimpiada, 11.05 Pantomima, 15.35 Bogovi in ljudje, 16.10 Cimborra, 17.00 Dnevnik, 17.15 Nova generacija, pop in rock, 18.00 Moda '87, 18.45 Družina Smola, risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 TV srečanje Veseprem, nagrade in nagradni filmi, 21.55 Od Vassarhelyja do Nürnberga, 22.35 TV dnevnik. TV KOPER 14.00 Novice, 14.10 Hazel — telefilm, 15.00 Veliki ameriški režiserji — telefilm, 15.30 Otroški program: risanke in telefilmi, 17.30 Dokumentarec: En prvak, tisoč prvkov, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odrpta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Tim Conway — telefilm, 20.25 TV novice, 20.30 Lirični glasovi iz Pesara: Luciano Pavarotti, 23.00 TVD vsedanes, 23.15 Gradovi — dokumentarec.	RADIO MURSKA SOBOTA 10.15 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 11.00 — Srečanje na pomurskem valu, 12.00 — Spored v madžarskem jeziku, 13.00 — Doma in onkraj meja, 13.30 — V nedeljo popoldne (kmetijska oddaja, humor), 14.30 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 17.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. DEŽURSTVO: 9.00 do 13.00 (tel: 21-232). TV LJUBLJANA 8.40—23.30 Teletekst RTV Ljubljana, 8.55 Poročila, 9.00 Živ žav, 9.55 Dolga bela sled, ponovitev 8. dela češkoslovaške nadaljevanke, 10.25 Tedenski zabavnik, ponovitev 12. oddaje TV Sarajevo, 11.25 Domači ansambli: Ansambel Ottavia Brakja, 12.00 Kmetijska oddaja (Znanje — imanje) TV Beograd, 14.00 Sin, za kmeta se boš šolal, 14.20 Poročila, 15.00 Poznate Jugoslavije? — kviz (Črna Gora), 16.30 Priluh-nimo tišini, oddaja za slušno prizadete, 17.10 Dekle s konjske dirke, italijanski film, 18.45 Risanka, 19.00 Danes, kino, Turistični nagelj-Neža, 19.26 Vreme, 19.30 TV dnevnik, 20.05 R. Bogdanovski: Tretje obdobje, 1. del nadaljevanke TV Skopje, 21.00 Aids II. — Ne umrite zaradi nevednosti, 21.20 Poletna noč, Zdravo. TV ZAGREB 10.20 Poročila, 10.30 Nedeljsko dopoldne, 12.00 Kmetijska oddaja, 13.00 Zdravje, 13.30 Kulturna zapaščina, 14.00 Automan, 15.00 Poznate Jugoslavije — kviz, 16.30 Morje, ljudje, obale, 17.05 Nekateri so za vroče (film), 18.55 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Notranje rezerve (drama), 21.05 Zabavni večer, 21.50 Dnevnik, 22.10 Športni pregled, 22.40 Program plus. TV AVSTRIJA 11.00 Tiskovna ura, 12.00 Usmeritev, 14.35 Otroški in mladinski spored, 17.40 Klub seniorjev, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Anna Bolena (opera), 23.10 Šport, 23.30 Literarna nagrada. lubljska banka Pomurska banka TV MADŽARSKA 9.05 Drendaj, 9.45 Glej! 10.10 Okrogli svet, 10.25 Risanka, 10.50 Štetje ovac, češki film, 15.50 Libija, zelezna rapsodija, 16.25 Družabna igra, 17.15 Delta znanstveni poročevalci, 17.40 Oglejmo si skupaj, 18.25 Od pravljice do pravljice, 19.00 Teden, aktualne reportaže, 20.00 Dnevnik, 21.50 Steklana palača na Mississippiju, TV film, 21.40 Dela književnikov XX. stoletja, 22.20 Poročila. TV KOPER 14.00 Športno popoldne, Priščina: boks — balkansko prvenstvo, ameriški nogomet, lahka atletika, 19.15 Pavel Pletkoska — tv igra, 20.00 Jugoslovanski narodni parki: Risnjak, 20.30 Sedemdni — tedenski zunanji politični pregled, 21.00 Tatort — na mestu zločina — policijski film, 22.40 Čar nepredvidene-ga, telefilm, 23.15 Potovanje v deželo Etruščanov — dokumentarec.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Šport, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Iskanje-znanje-ustvarjanje, 18.15 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. TV LJUBLJANA 17.20—0.00 Teletekst RTV Ljubljana, 17.50 Poročila, 17.40 Šola tenisa, 17.50 Zakaj zbiramo star papir, oddaja za otroke, 18.20 Državni ansambel Gruzinske folklore, 18.45 Risanka, 19.00 Danes, Obzornik, 19.26 Vreme, 19.30 TV dnevnik, 20.05 J. Doniol-Valcroze: Pogrešam ga, 4. — zadnji del francoske nadaljevanke, 21.00 Aktualno, 21.40 TV dnevnik, 21.55 Poletna noč. Oddajniki II. TV mreže: 17.10 Tv dnevnik, 17.30 Nekaj pomembnega ti imam povedati, otroška oddaja, 17.45 Sprehod s pesnikom, otroška oddaja, 18.00 Beograjski TV program, 18.45 Premor, 19.00 Indirekt, oddaja o športu, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Zunanje-politična oddaja, 20.30 Po sledih napredka, 21.10 Včeraj, danes, jutri, 21.20 Domači kino: Svečeni ljubezni, angleški film, 22.50 Mali koncert pianistke T. Ognjanovič: igra Chopinovo Balado št. 4. TV ZAGREB 8.55 Poletno dopoldne, 15.40 Program plus, 17.10 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Sinovi in hčere Jakoba Steklarja, 21.10 Kontaktni magazin, 22.40 Dnevnik, 23.00 Program plus. TV AVSTRIJA 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.04 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zunanje-politični raport, 21.15 Dallas, 22.00 Literatura, 22.45 Ameriški grafiti (film). Drugi program 17.00 Tv v šoli, 17.30 Usmeritev, 18.00 Vroči obkladki — mrzle kopeli, 18.30 Kobra, prevzemite, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Be-to-modre zgodbe, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Klub 2. lubljska banka Pomurska banka TV MADŽARSKA 9.05 Počitniška matineja, filmi za otroke, 11.00 Delta, pon. 11.35 Telo vadba za invalide, 16.55 TV spored za 3 dni, 17.00 Srečanje v snežnih gorah, uzbekistanska serija, 18.10 Ne le za žene, 18.40 Mini studio '87, 18.45 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Druga možnost, 2. del angleške serije, 20.55 Lepi madžarski plesi, 21.00 Studio '87, 22.00 Glasbeni film, 22.30 TV dnevnik. TV KOPER 14.00 TV novice, 14.10 Novi Scotland Yard — telefilm, 15.00 Otroški program — risanke in telefilmi, 17.30 Dokumentarec: En prvak, tisoč prvkov, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odrpta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Mesto danes, 20.00 Telefilm, 20.25 TV novice, 20.30 Film: V sovražni deželi, igrajo: Tony Franciosa, Anjanette Comer, Guy Stockwell, režija: Harry Kellery, 22.25 TVD vsedanes, 22.40 Zdravnik in pacient — oddaja o medicini, 23.15 Hazel — telefilm.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — V živo..., 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — So-točje, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. TV LJUBLJANA 17.25—0.00 Teletekst RTV Ljubljana, 17.40 Poročila, 17.45 Tedenski zabavnik, 13. oddaja TV Sarajevo, 18.45 Risanka, 19.00 Danes, Obzornik, 19.26 Vreme, 19.30 TV dnevnik, 20.05 M. Kovač: Zadnja pustolovščina, drama TV Sarajevo, 21.25 Integrali, 22.05 TV dnevnik, 22.20 Poletna noč. Oddajniki II. TV mreže: 17.10 TV dnevnik, 17.30 Mali svet, otroška oddaja, 18.00 Požari pretijo Jadranu, izobraževalna oddaja, 18.30 Mostovi — Hidak, 19.00 Rezerviran čas, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Slikarske tehnike: Tempera, 20.30 Pihalni trio, 20.45 Včeraj, danes, jutri, 20.50 Starogradske pesmi na »Boegrjski pomladi«, 21.35 Zrebanje lota, 21.40 Muppet show, 22.05 Maksimilijan Vrhovec, izobraževalna oddaja. TV ZAGREB 8.55 Poletno dopoldne, 15.40 Program plus, 17.10 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Sinovi in hčere Jakoba Steklarja, 21.10 Kontaktni magazin, 22.40 Dnevnik, 23.00 Program plus. TV AVSTRIJA 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.04 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Skandal v Ishlu (film), 21.45 Videoteka, 22.35 Buddy in velike ribe. Drugi program 14.55 Šport, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Vsakdanje zgodbe, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Romanja, 22.35 Svoboda (film). TV MADŽARSKA 9.05 Počitniška matineja, filmi za otroke, 9.55 Svet varietete, 10.50 Studio '87, pon. 16.25 Srečanje v snežnih gorah, uzbekistanska serija, 17.40 Novi reflektor, magazin, 18.50 Cic cim, literarne uganke za otroke, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Starsky in Hutch, ameriška kriminalna, 20.55 Imate 5 minut časa? 21.00 Madžarska na Nizozemskem 1987, 21.45 Modern talking, 22.15 TV dnevnik. TV KOPER 17.00 Program za otroke: risanke, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odrpta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Veronika — telenovela, 20.30 Film: Inšpektor Lawrence, igrajo: Anthony Steffen, Antonio Pica, Maria Costi, režija: Juan Bosch, 22.10 TVD vsedanes, 22.25 Film: Londonski krvnik, igrajo: Hansjorg Felmy, Maria Perchey, režija: Edwin Zbonek, 0.15 Novice v nemščini in angleščini.	RADIO MURSKA SOBOTA 16.00 — Najlepše želje s čestitkami in pozdravi, 16.30 — Aktualno, 16.55 — Obvestila, 17.00 — Gospodarska tema, 17.30 — Glasba-reklame-glasba, 18.00 — Išče odgovore na vaša vprašanja, 18.30 — Lepo je v naši domovini biti mlad... mladinska oddaja, 19.00 — Vključitev osrednjega slovenskega sporeda. TV LJUBLJANA 18.20—0.00 Teletekst RTV Ljubljana, 18.35 Poročila, 18.40 Pravljice iz lutkarskega vozička: O divjaškem divjaku, 19.10 Risanka, 19.26 Vreme, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Sedem mladih, zabavnoglasbena oddaja TV Beograd, 21.00 H. de Man: Narasčajajoče vode, 7. del nizozemske nadaljevanke, 22.00 TV dnevnik, 22.15 Poletna noč. Oddajniki II. TV mreže: 17.10 TV dnevnik, 17.30 Markova dekleta, otroška serija TV Skopje, 18.00 Industrijsko oblikovanje, izobraževalna oddaja, 18.30 Premor, 18.40 Številke in črke — kviz, 19.00 TV koledar, 19.10 Risanka, 19.30 TV dnevnik, 20.00 Glasbeni večer: Koncert ob 100-letnici SANU, 21.30 Poročila, 21.35 Umetniški večer: Vasil Iljovski. TV ZAGREB 9.00 Poletno dopoldne, 15.40 Program plus, 17.25 Otroški in mladinski spored, 19.30 Dnevnik, 20.00 Filmski večer, 22.30 Dnevnik, 22.50 Program plus. TV AVSTRIJA 9.00 Poročila, 9.05 Tv v šoli, 10.30 Ponovitve, 13.00 Poročila, 16.05 Otroški in mladinski spored, 18.00 Avstrija v sliki, 18.30 Družinski magazin, 19.00 Avstrija danes, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Stari (film), 21.25 Naprejši, 21.40 Veseli adut, 22.25 Umetnine. Drugi program 14.00 Šport, 19.30 Čas v sliki, 20.15 Zunanje-politični raport, 21.15 Čas v sliki, 21.35 Kulturni žurnal, 21.45 Klub 2. TV MADŽARSKA 9.05 TV doktor, 9.45 Počitniška matineja, filmi za otroke, 11.00 Novi Reflektor, pon. 16.15 Srečanje v snežnih gorah, uzbekistanska serija, 17.25 Z roko v roki, varstvo umno zaostalih, 17.30 Sotpri. 17.55 Moja Japonska, Abe Kobo, 18.40 Tom in Jerry, risanka, 19.15 Zrebanje lota, 19.30 TV dnevnik, 20.05 Sosedje, TV roman, 20.35 Umetnina tedna, 20.40 Ozadje vesti, 21.25 Anonimna pisma, TV igra, 22.40 TV dnevnik. TV KOPER 17.00 Program za otroke: risanke, 18.00 Nora ljubezen — telenovela, 19.00 Odrpta meja, 19.30 TVD stičišče, 19.45 Veronika — telenovela, 20.30 Film: Inšpektor Lawrence, igrajo: Anthony Steffen, Antonio Pica, Maria Costi, režija: Juan Bosch, 22.10 TVD vsedanes, 22.25 Film: Londonski krvnik, igrajo: Hansjorg Felmy, Maria Perchey, režija: Edwin Zbonek, 0.15 Novice v nemščini in angleščini.	

kino

SPORED FILMOV V KINU
»PARK« M. SOBOTA od 26. junija do 2. julija 1987

26. junija ob 18. uri
amer.—kan. film **PARK JE MOJ**
26. junija ob 20. uri it. erot. film **SUŽNJA GREHA**. (Mladini do 16. leta ne dovolimo ogleda filma!)

28. junija ob 16. in 18. uri
amer.—kanad. film **PARK JE MOJ**.

28. junija ob 20. uri it. ljub. film **SUŽNJA GREHA**. (Mladini do 16. leta ne dovolimo ogleda filma!)

29. in 30. junija ob 18. in 20. uri
amer. akc. drama **KARATE KID**
1. in 2. julija ob 18. in 20. uri
amer. film **HANA IN NJENI SESTRI**. Režija: Woody Allen, gl. vloge: Woody Allen, M. Caine, Mia Farrow, Carrie Fisher, Barbara Hershey.
Film je letošnji dobitnik največ Oskarjev!

prodam

NSU PRINZ, letnik 1970, registriran do leta 1988 in enega kompletnega za rezervne dele ter 15 SL prodam. Murska Sobota, Gregoričeva 53. M-16862
SLIVOVKO, večjo količino, prodam. Adrijanci 17. M-16642
VOLVO 144 GL, letnik 1974, obnovljen, kovinske barve, zatemnjena stekla, prodam. Cena 2 M. Telefon: 73-271. M-16967
MZ ETZ 250, dobro ohranjen, prodam. Telefon: 22-351. M-16968
MLADO KRAVO, brejo šest mesecev, prodam. Pečarovi 51. M-16969

GOSTILNA HORVAT-LOVENJAK iz Polane prireja **RIBJE DNEVE** od 25. do 29. junija. Na voljo bo več vrst sladkovodnih in morskih rib. Vljudno vabljeni!

DVE KRAVI (ena s teletom), prodam. Franc Dominko, Dobrovnik 69. M-16970
ŠKODA 100, letnik 1976, dobro ohranjeno (za rezervne dele), naprodaj. Pečarovi 91. M-16974
BREJO KRAVO prodam. Krog, Plečnikova 1. M-16975
TRAKTORSE GUME s felnam in traktor steyr 28, primeren za stiskanje silaže, prodam. Informacije vsak dan po 20. uri, telefon 77-102. M-16976

GAŠILSKO DRUŠTVO PETANJCI
VABI 27. junija na VELIKO VRTNO VESELICO. IGRA ANSAMBEL ŠTIRJE KOVAČI.

MLADO KRAVO, staro štiri leta, brejo 7 mesecev, prodam. Fillovi 157 — pri cesti. M-16977
SLAMOREZNICO ALFA 500, z verigo, prodam. Lapoša, Rogošci 36. M-16979
MLATILNICO HOFHER-SCHRANTZ (vse redno čiščenje), širina bobna 610, na letve, v odličnem stanju in žetveno napravo, novejši tip, prodam. Viktor Cor, Kovačevci 31. M-16980
ZASTAVO 101, letnik 1979, prodam. Turnišče, Štefana Kovača 138. M-16981
ENOSOBNO STANOVANJE V DVOSTANOVANJSKI HIŠI V LENDAVI, z vsemi pritliklinami, prodam. Informacije po telefonu: 75-556. M-16941
AVTOMATIK, nov, še ne vožen, prodam. Željko Kutnjak, Rakičan, Cankarjeva 36. M-16982
KOMBAJN ZMAJ 780 prodam. Vprašati v Adrijancih 81, p. Petrovci, telefon: 78-087. M-16984
VEČ ČEBELJIH DRUŽIN S PANJMI ALI SAMO NA SATOVJU prodam. Alojz Žnidarič, Vučja vas 57. M-16986

VESTNIK

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Jos Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Bernarda Peček, Štefan Sobočan, Janko Stolarik (dopisništvo), Branko Zunc, Majda Horvat, Bojan Peček, Endre Gönter (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).
Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1, telefoni: novinarji 21 232, 21 064 in 21 383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelek, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21 064 in 21 383; dopisništvo Gornja Radgona 74 597, dopisništvo Lendava 75 085 in dopisništvo Ljutomer 83 317. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Polletna naročnina 4.000, letna naročnina za delovne organizacije 15.000 din, letna naročnina za tujo 322 šilingov, 46 mark, 24 kan. dol., 18. am. dol., 38 šv. frankov. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900—603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100-620-00112-5049512. Cena posamezne številke je 200 din. Tiska ČGP Večer Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

POROČNO OBLEKO št. 38 prodam. Olga Balážek, Mala Polana 70. M-16987
DVE SVINJI, visoko breji, prodam. Črenšovci 166. M-16988
KLAS EVROPA z zabojem, po ugodni ceni naprodaj. Naslov v upravi lista. M-16990

IZDELUEM IN IMAM V ZALOGI RAZLIČNE STENSKES IN STROPNE OBLOGE (ladijski pod). **MIZARSTVO SRAKA**, Lipovci, telefon: 71-022.

PET KRILNIH VRAT brez okvirjev, rabljene, v dobrem stanju, s ključavnicami, prodam. Telefon: 77-075. M-16993
NEMŠKEGA OVČARJA, starega eno leto, prodam. Kočar, Murska Sobota, Cvetkova 40. M-16996
ZIDANO ZGRADBO ZA RUŠENJE (10 x 5 m), prodam. Doležovje 24. M-16997
RENAULT 4 GTL (dva), letnik 1985, rdeči in moder, prodam. Gostilna Kolbi, Vučja vas. M-16998
MALE PUJSKE prodam. Tropovci 4. M-16999
KVARO, staro dvanajst let, brejo, prodam. Tešanovci 38. M-17001
OZVOČJE SONIK, 200 W, prodam. Voroš, Bratonci 21, telefon: 25-457 ali 23-806. M-17005
ŠMARNICO, 100 l, prodam. Murska Sobota, Prežihova 7 a, ali telefon: 23-652. M-17006
RENAULT 18, letnik 1981, prodam. Telefon: 21-607. M-17007
MOTOR ZA ZASTAVO 101 prodam. Petanjci 2. M-17008

VINOGRADNIKI!
IZDELUEMO SODE OD 10 DO 500 L S SVOJIMI IZDELKI SE PRIPOROČAMO! Sodarstvo Marjan Maučec, Gancani 149.

ZASTAVO 750, letnik 1976, ohranjeno, ugodno prodam. Gornja Radgona (Trate), Porabska 6, stanovanje 4. M-17010
KRAVO, brejo s tretjim teletom šest mesecev, kontrola A in oltov dvoredni okopalnik prodam. Lemerje 62. M-17011

VINO, KAKOVOSTNO ŠMARNICO, prodam. Ivanci 1, p. Bogojina. M-17012

ZASTAVO 640 A.D., letnik 1981, 4 t. registriran november 1987, ohranjen, kot nov, kason 5,15 cm prodam. Informacije: telefon 063 28-321. M-17013

BOČNO KOSO ZA IMT 539, motokultivator MIO-300, električno vrtno kosilnico, in električno škropilnico, prenosno, prodam. Bagar, Gornji Petrovci 56, ali telefon do 15. ure: 21-914. M-17014

STISKALNICO ZA KOMBAJN ZMAJ 133, 132 in 780 ter oltov plug, 12-colni, prodam. Krog, Brodarska 19. M-17015

JAWO 350, po ugodni ceni prodam. Jože Domonkoš, Kobilje 34, telefon od 7. do 15. ure: 70-415. M-17016

TRAKTOR DAVID BROWN, 42 KM, prodam. Bratonci 135. M-17018

KOMBAJN LANZ, potreben manjšega popravila, prodam. Velika Polana 77. M-17019

RENAULT 4, letnik 1977, prodam. Černelavci, Gorička 22. M-17020

TRAKTOR IMT 560 (50 delovnih ur), prodam. Informacije po telefonu: 062 773 746. M-17021

STAREJŠO HIŠO z malo zemlje v Cubru št. 20, pri Ljutomeru, prodam. Telefon od 18. do 20. ure: 064 74 145. M-17022

NESNICE,

mlade jarčice, pasme hisex, rjave, stare 12 tednov, 3-krat cepljene, odlične nesnice, naprodaj po zelo ugodni ceni. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastoj. Pohitite z ugodnim nakupom, ki je podaljšan do 30. junija, po tem datumu bo prodaja za letošnja končana. Naročila sprejema in daje vse informacije: Fanika Štadler, gostilna Bakovci, Soboška 4, telefon: (069) 76-121.

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja tobi vodo ali ledeni, pokličite **IZOLACIJSKI SERVIS** F. Majdičjak G. Slaveč 6, KUŽMA (069) 78 271 Popravilo z garancijo opravi na vašem domu.

ZASTAVO 750 LC, letnik 1979, prodam. Puconci 8, telefon: 72 534. M-17023

HIŠO Z LOKALOM v središču Lendave prodam. Telefon: 70 053. M-17024

FRIZERSKE HAUBE, nove, prodam. Sabo, Murska Sobota, Vrtna 8, telefon: 26 434. M-17025

PRALNI STROJ GORENJE, obnovljen, prodam. Krog, Murska 104. M-17026

OPREMO ZA DISCO prodam ali menjam za avto ali motor. Telefon: 23 387. M-17027

ZASTAVO 128/86, SUZUKI RM 250/84 in ZVOČNIKE SOLTON prodam. Car, Lendavska 6, telefon: 24 729. M-17028

OLTOVO KOSO na zadnji priklop, za vse vrste traktorja, prodam. Naslov v upravi lista. M-17031

KOMBINIRANI ŠTEDILOK (2 plo—4 elektrika) prodam. Matija Kavčič, Branoslavci 24, Ljutomer. IN-18226

PUCH 175 starejši letnik, prodam. Zdenko Novak, Radomerje 14/G. Ljutomer. IN-18223

POROČNO OBLEKO št. 38, dolga, zlato-rumene barve, prodam. Jesenik, Cezanjcevi 59, ogled v komisijski trgovini Ljutomer. IN-18225

TRAKTOR FERGON 35 s kompresorjem in koso, prodam. Lemerje 15, pošta Puconci. M-17038

TRAKTOR STAYR tip 86, prodam. Šebjanič, Petanjci, Pošta Tišina M-17038

ZASTAVO 101, letnik 1979, prodam. Komlenac, Puževci 43, tel. 76 874. M-17030

R 18, ohranjen, prodam. Naslov na upravi lista. M-17052

NESNICE

mlade jarčice, pasme hisex, rjave, stare 12 tednov, 3-krat cepljene, odlične nesnice, naprodaj po zelo ugodni ceni. Vsak, ki kupi 10 jarčic, dobi eno zastoj. Pohitite z ugodnim nakupom, ki je podaljšan do 30. junija, po tem datumu bo prodaja za letošnja končana. Naročila sprejema in daje vse potrebne informacije: Anica Lackovič, Beltinci, Ravenska 40, telefon: (069) 71-434.

ZASTAVO 750 nujno prodam. Salamon, Vrtna 3, Beltinci. M-MZ
JERMENA za žitni kombajn EPLE 211 ali 840, komplet, prodam. Jože Kuzmič, Salamenci 54. M-17032
DIANO, letnik 1980, obnovljeno in lepo ohranjeno, prodam. Vlado Voroš, Kroška 47 a, M. Sobota. M-17033

IZDELAVA BETONSKIH ELEMENTOV — MEŠIČ, MURSKA SOBOTA, Noršinska 4.

IZDELUEMO TLAKOVANCE ZA POSLOVNE PROSTORE, DOVOZNE POTI, DVORIŠČA IN VHO-DE V HIŠO.

MOPED APN 6, star eno-leto, prodam. Bojan Krenos, Salamenci 19. M-17034

VINO, šipon, laški rizling, 200 l, in kombinirani otroški voziček, prodam. Flegar, M. Sobota, Vrtna 6, ali Adrijanci 5. M-17035

AUDI 60, letnik 1970, prevoženih 125.000 km, v odličnem stanju, prodam. Telefon: 25 590. M-17036

KUNCE za krzno, pasme velika činčila in modri dunajčan, za razplod, te-tovirane in vakcinirane, prodam. Vender Kepe, Tomšičeva 56, 69000 Murska Sobota. M-17039

FIAT 127 šport, ugodno prodam. Breznik, Lendavska 17 b, M. Sobota. Telefon: 25 172. M-17040

SEDEŽNO GARNITURO ugodno prodam. Breznik, Lendavska 17 b, M. Sobota. Telefon: 25 172. M-17041

5 NOVIH OKEN s termoband steklom, 120 x 140, ugodno prodam. Korošec, Gasilska c. 5, G. Radgona, telefon 74 051. M-17044

ŠKODA 110 S ugodno prodam. Staneta Rozmana 6/P5. Telefon 22 558. M-17045

HLADILNIK z zamrzovalnikom poceni prodam. Askerčeva 1 a. Tel. 25 346. M-17046

VISOKOTLAČNO BALIRKO MASE FERGUSON prodam. Puževci 51. M-17047

zaposlitve

DVE NATAKARICI IN KUHA-RICO ZAPOSIMO. Hrana in stanovanje v hiši. OD nad 150.000 din. Gostilna Jaklin, Črenšovci. M-MM

DEKLE ZA POMIVANJE POSODE, v GOSTILNI NA GORENJSKEM, sprejememo v redno del. razmerje. Hrana in stanovanje v hiši. Nastop službe takoj. Pokličite po telefonu: 064 79-834. M-16922

ANSAMBEL JASMIN IŠČE BASISTA Z OPREMO iz okolice M. Sobote. Telefon: 22-082. M-16952

VESTNEGA DELAVCA ZA OBDELAVO VINOGRADA sprejem. Vse drugo po dogovoru. Naslov v upravi lista. M-16960

NATAKARJA (natakarico) in **KUHARICO** (kuharia), večšo priprave jedi na žaru, zaposlim. Gril JULIE, Tišinska 14, telefon: 21-505. M-17029

ŽENSKO, starejšo, sprejemem za pomoč v gospodinjstvu (stalno) pri starejšem upokojenca. Naslov na upravi lista. IN-18224

ŽENSKO, dekle ali fanta za občasno pomoč iščem. Marija Györfi, nasproti Avtobusne postaje. M-17037

kupim

MALO MLATILNICO JENCH-BACHER, kupim. Drago Vogrinič, Gerlinči 111, telefon od 7. do 15. ure: 21-650. M-16918

Sobe

STANOVANJE V MURSKI SOBOTI ALI V OKOLICI, išče samski moški. Naslov v upravi lista. M-16966

SOBO V MURSKI SOBOTI ALI OKOLICI išče nujno mlado zaposleno dekle. Jožica Šebjanič, Dankovci 26. M-16983

OPREMLJENO SOBO ali garsonjero v M. Soboti, išče mlado dekle. Telefon: 21-828. M-17003

razno

PREKLIC! Preključujem neresnične govornice, ki sem jih izrekla o Janezu Skuhalu pri Majdi Lipovec in se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. Angela Križanič. IN-18220

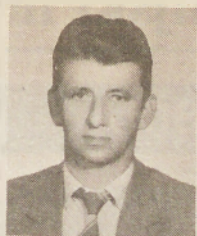
PREKLIC! Preključujem veljavnost diplome **ELEKTRONIKA — ELEKTRIKAR**, izdano za šolsko leto 1984/1985 v Murski Soboti. Vladimir Šafranc, Žiberči 36. M-16971

PREKLIC! Preključujem veljavnost hranilne knjižice št. 21303—3, izdano pri HKS Panonka M. Sobota. Stan-ko Muc, Vadarci 7, p. Bodonci. M-16978

GOSPODINJE — NOVO! Popravljamo vse vrste ZAMR-ZOVALNIH SKRINI, ki točijo, rosijo ali ledenijo, na vašem domu, garancija. Kilometrine ne zaračunavamo. Telefon: 062 38-885. M-16985

PODARIM KMETIJO s 3 ha zemlje, v zameno za dosmrtno oskrbo dveh zakoncev brez otrok. Alojz Čontala, Krašci 39, p. Cankova. M-16994

GOSPODINJE — TRILETNA GARANCIJA za popravilo ZAMR-ZOVALNIKOV, ki točijo, rosijo, ledenijo. Viktor Pajek, telefon od 8. do 10. in od 17. do 19. ure: 062 413-606. M-16991

*Kje si ljubi oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?*

V SPOMIN

Te dni mineva žalostno leto, odkar ni med nami dragega

Jožeta Zadavca

IZ Murskih Črnc

Odšel si tiho, brez slovesa. Ostali so nam sadovi tvojih pridnih rok in boleč spomin nate. Vsem, ki se ga spominjate, mu prinašate cvetje in prižigate sveče, iskrena hvala!

VSI NJEGOVI

ZAHVALA

Tiho, mirno je v 92. letu starosti zatisnila oči naša draga mama, stara mama in prababica.

Rozalija Škodnik

iz Gor. Slaveč

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS Kuzma, sosedom in vsem, ki ste nam na kakršenkoli način pomagali in jo pospremili na zadnji poti.

G. Slaveči, 31. maja 1987

ŽALUJOČI: VSI NJENI

ZAHVALA

V dneh globoke žalosti in praznine se ob slovesu od našega dragega moža, očeta, dedka in pradedka

Ivana Benkiča

upokojenca iz M. Sobote

iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom, sodelavcem in znancem, ki ste mu poklonili cvetje ali darovali za gradnjo bolnišnice ter nam ustno ali pisno izrekli sožalje.

Od njega smo se poslovili 11. junija 1987 v družinskem krogu.

Posebna hvala zdravstvenemu osebju pljučnega oddelka bolnišnice v Murski Soboti za vso skrb in nego, predstavniku zavarovalnice Triglav za poslovilne besede ter duhovniku za pogrebni obred.

VSI NJEGOVI

*Niti zbogom nisi rekel,
niti roke nam podal,
smrt te vzela je prehitro,
a v naših srcih boš ostal.*

ZAHVALA

V 49. letu starosti nas je tragično zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in tast

Elemir Smodiš

iz Adrijanec 81

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali, darovali vence in šopke, nam izrekli sožalje ter dragega pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala g. duhovniku, pevcem za odpete žalostinke, govornikom KS in gasilcev za ganljivo slovo ob odprtem grobu. Hvala kolektivu KZ Panonka, DPO in gasilcem za darovane vence.

Žalujejo: žena Emilija, hčerki Milica z možem Brankom, Olga z možem Marjanom in z malim Dariom ter drugo sorodstvo

Prodaj

ZASTAVO 750, letnik 1982, ugodno, nujno prodam. Rojnik, Verzej 13. IN-18222

TRAKTOR IMT 558, brezhiben, prodam. Miran Polanec, Krčevina 6. 62275 MIKLAJŽ PRI ORMOŽU, telefon: (062) 711 335. IN-18221

AUDI 80, letnik 1972, prodam. Jože Pečnik, Gibina 48, p. Ljutomer. IN-18219

TELEVIZIJSKI SPREJEMNIK ISKRA, črno-beli, prodam. Telefon: (069) 81 556. IN-18212

RENAULT 4 TS, letnik 1976, kloparsko delno obnovljen, na novo prebarvan in zaščiteno, prodam. Minarič, Glavni trg 3 (nad trgovino oblačila), Ljutomer. IN-18217

RENAULT 4 TL, letnik 1976, obnovljen, prodam. Irma Marinič, Kijučarovi 8 c, 69242 Križevci pri Ljutomeru. IN-18211

SYNTISIZER YAMAHA DX-27, nov, prodam. Fijavž, telefon: (069) 81 615, interna 21. IN-18216

TRAKTOR URSUS, 35 KS, plug, brane in gumi voz prodam. Ekart, Radoslavci 11 a, p. Bučkovci. IN-18213

HIŠO Z ZEMLIŠČEM, velikost 17 arov, prodam. Hiša je na sončni legi, ob cesti. Interesenti naj se ogledajo v Dolgi vasi 152. Cena po dogovoru. LE-10822

PARCELO V RAKIČANU prodam. Telefon: 061 342 976. M-16915

SKODO 105 L, letnik 1981, motor FAP, 160 KM in FAP 1516 s cisterno, 12.000 l, lahko brez cisterne, prodam. Horvat, Gornji Lakoš 91. M-16919

ZASTAVO 750 SC, letnik 1980, prodam. Peter Kranjc, Kokolaniščak 7, p. Videm ob Ščavnici. M-16920

DIRKALNO KOLO (na 10 prestav) prodam. Mikl, Križevci 71 pri Ljutomeru. M-16923

HLADILNIK z elementom in omarico za kopalnico prodam. Naslov v upravljalni listi. M-16924

VRSTNO HIŠO v 3. gradbeni fazi, novo, 250 m² stanovanjske površine, Finžgarjevo naselje v Murski Soboti, prodam. Informacije po telefonu: 21 177. M-16925

NASELJENE AŽ ČEBELJE PANJE (10) prodam. Naslov v upravljalni listi. M-16926

KOTNO SEDEŽNO GARNITURO z dvema foteljama, skoraj novo, ugodno prodam. Telefon: 74 557. M-16927

KOMBINIRANI ŠTEDILNIK z zamrzovalno omaro, rabljeno eno leto, prodam 60 odstotkov ceneje, prodam. Telefon: 73 380. M-16929

STAREJŠE POHIŠTVO: dve dvokrilni omari, dva kavča, prodam. Majda Grabar, Murska Sobota, Prešernova 33. M-16930

MOTorno KOLO JAWA 350, dobro ohranjeno, naprodaj. Lemerje 15 a. M-16931

PRIKOLICO BRAKO (šotor) ugodno prodam. Žitek, Murska Sobota, Generala Maista 1, Telefon: (069) 22 361. M-16933

DVE KRAVI prodam. Kolenko, Gornja Bistrica 28 a. M-16934

KRAVO, staro sedem let, brejo devet mesecev, dobro mlekarico, prodam. Franc Mertik, Odranci 47. M-16935

OPEL KADET, vozen, potreben manjšega popravila, prodam. Cena približno dva OD. Gornja Radgona, Panonska 34. M-16938

AMI 8, letnik 1976, registriran, jadralno desko NIP, odlično ohranjen in NISSAN CHERY prodam. Telefon: (069) 24 195. M-16939

PUJSKE PRODAM. Puconci 47, telefon: 72 531. M-16940

AŽ panje, točilo in nove okvirje, prodam. Telefon: 71 274. M-16942

AVTO ZASTAVO 101, starejši tip, v zelo dobrem stanju, po zelo ugodni ceni prodam. Telefon po 16. uri: 26 145. M-16943

MALE PUJSKE PRODAM. Petanjci 2, p. Tišina. M-16944

NOVE DELE ZA PIŠTOLO SATO, malo (igla, razpršilec, soba), prodam. Marjan Bransperger, Puconci 98 c. M-16945

TRAKTOR FERGUSON 65, nevozen, prodam. Alojz Balažic, Metinci 5 b. M-16946

TAM 6500, kesonar, podaljšan, paletni sistem, registriran do 30. marca 1988, letnik 1977, prodam. Cena 350 SM. ŠKODO 100, letnik 1977, pločevina generalno obnovljena, registrirano do 10. 6. 1988, prodam. Cena 650.000 din. Naslov v upravljalni listi. M-16947

ZASTAVO 750 (tudi po delih), prodam. Veščica 22, Ljutomer. M-16948

MALE PUJSKE PRODAM. Bakovci, Partizanska 44. M-16949

OBRAČALNIK ZA SENO, ZA BCS, in ALUMINIJAST SOD ZA GNOJNICO, 800 l, ugodno prodam. Jožef Sep, Moravske Toplice, Moravske Gorice, 85. M-16950

TELICO, brejo osem mesecev, kontrola A, in MOPEL, štiri prestave, prodam. Naslov v upravljalni listi. M-16951

MOPED TOMOS 15 SLC, letnik 1984, prodam. Telefon: 21 691. M-16953

WARTBURG, starejši letnik, prodam. Pordašinci 12, p. Prosenjakovci. M-16955

KRAVO, kontrola A, Breja osem mesecev, prodam Murski Črnci 17. M-16957

NOVE ZLOŽLJIVE MIZE IN KLOPI z železno konstrukcijo, prodam. Miran Lah, Ižakovci 128. M-16958

TELICO, brejo sedem mesecev, prodam. Pečaroviči 38. M-16959

OSEBNI AVTO NSU, letnik 1972, v voznem stanju, in rezervne dele prodam. Jože Magdič, Hotiza 161. M-16961

MOSKVIČ KARAVAN, letnik 1980, poceni prodam. Turnišče, Štefana Kovača 119. M-16964

REGAL ZA DNEVNO SOBO prodam. Sonja Horvat, Murska Sobota, Alija Kardaša 6, telefon: 24 194. M-16965

*Ko v cvetu bila si življenje
polno veselja in moči,
ko si želela si življenja,
si brez slovesa za vedno odšla od nas.*

V SPOMIN
na drago hčerko

Nado Kuzma
ROJ. Plej

14. junija mineva leto dni, odkar smo se za vedno ločili. Tvoj dom, ki si ga imela rada, je samoten in spoznavava kruto resnico, da se nikoli več ne vrneš med naju, in želiva ti večni mir.

Hvala vsem, ki prižigate sveče na njenem preranem grobu in ste jo ohranili v lepem spominu.

ŽALUJOČI: OČE, MAMA IN BABICA

ZAHVALA
V 74. letu starosti nas je nepričakovano za vedno zapustil dragi mož, oče, dedek in pradedek

Franc Ratnik
iz Tropovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, znancem in prijateljem, ki ste nam kakorkoli pomagali, darovali vence in šopke ali v druge namene ter ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS, gasilcem, kolektivoma mesnice na Tržnici in KTL Lepenka Tržič, sodelavcem VVC in društvu invalidskih upokojencev.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

ZAHVALA
Ob boleči izgubi naše drage mame in babice

Terezije Ošljaj
iz Filovec

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, sočustvovali z nami in nam izrekli sožalje.

Posebna zahvala duhovniku za pogrebni obred, govorniku KS, ter sodelavcem in kolektivom Varstroja Lendava, Gradlesa Ljubljana, Pletenine Ljubljana, Istre Ljubljana in Doma oskrbovancev Rakičan.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: sin Anton, hčerka Ivanka, hčerka Marija in sin Alojz z družinami

ZAHVALA
Nepričakovano nas je v 56. letu starosti za vedno zapustila draga žena, mama, sestra in babica

Marija Gal

roj. Saje
iz Kamovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem ter vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam pisno ali ustno izrekli sožalje, darovali vence in šopke ter jo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Posebna zahvala zdravnikom in osebju internega oddelka, g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, posebno kolektivu iz Žitkovec, ter kolektivoma ozda Mura iz M. Sobote in Indipa iz Lendave za darovane vence.

Kamovci, Žitkovci, M. Sobota, Medvode, Kočevje, Grad.

Žalujoci: mož Štefan sin Ladislav, hčerka Štefka z družino in hčerka Sonja z družino

*Kje si ljubi oče,
kje tvoj mili je obraz,
kje je tvoja skrbna roka,
ki skrbela je za nas?*

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi, ko nas je v 58. letu po hudi in težki bolezni za vedno zapustil naš dragi mož, oče, deda in brat

Štefan Horvat
iz Ivanec

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence in cvetje, nam pa izrekli sožalje. Prisrčna hvala g. župniku in stricu župniku, pevcem za odpete žalostinke in govorniku za poslovične besede ob odprtem grobu.

ŽALUJOČI: žena Viktorija, sinova Ivan in Andrej, hčerka Marija z družino, mama, sestra Ivanka in Barica ter brat Franc z družinami in drugo sorodstvo

*A dan je črni moral priti,
bridkosti dan, o dan solzan,
teško bilo se je ločiti,
a solze vse, ves jok zaman.
(S. Gregorčič)*

V SPOMIN

26. junija mineva žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče in brat

Vladimir Lejko
iz Tropovec

V naših srcih in mislih bo ostal spomin nate, dokler bomo živeli.

ŽALUJOČI: VSI NJEGOVI

ZAHVALA

Ob boleči izgubi najinega moža in očeta

Ervina Ratkaja

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sodelavcem, sosedom in prijateljem, ki so ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti, zasuli njegov prežgodnji grob s cvetjem in nama pomagali v teh težkih dnevih.

Posebna hvala dr. Arpadu Norčiču in dr. Ludviku Norčiču ter ostalemu osebju kirurškega oddelka v Murski Soboti za lajšanje bolečin. Hvala govornikom in vsem, ki so nam ustno ali pisno izrazili sožalje.

ŽALUJOČI: žena Milka in sin Roman

*Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpela sem
in večni mir mi zaželite.*

*Ko sem še živela,
ljubila sem vas vse,
zdaj ko mene več med vami ni,
ljubite me v spominu!*

ZAHVALA

V 73. letu starosti je prenehalo biti zlato in plemenito srce naše drage žene, ljubke mame, tašče in stare mame

Aranke Antalič
roj. Kološa

Teško je spoznanje, da te ni več med nami. Neštete solze ne morejo ublažiti ne žalosti in ne bolečine. Praznina za teboj je velika, pokrila te je zemlja, a spominov na tvoj dragi lik, bolečine in solza ni pokrila. V naših srcih boš ostala, dokler bomo živeli.

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, posebno Kološevim, ki so nam bili v pomoč, nam pomagali tudi v najtežjih trenutkih, zdravnikom in osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu, posebno dr. Ivani Kološa, ki nam je bila vedno pripravljena pomagati, g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem in govorniku KS za poslovične besede ob odprtem grobu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Pordašinci, Beograd, Motvarjevci, M. Sobota, Rogašovci, 2. junija 87

Žalujoci: mož Štefan, sin Jože, snaha Dragica ter vnuka Dejan in Irena

Hura, šolsko leto je končano! Kdo se tega ne bi veselil? Kot je naveda, so si minuli petek še posebno dali duška učenci zadnjih letnikov srednjega usmerjenega izobraževanja — v pogovornem jeziku jim še vedno pravimo maturanti, čeprav jim sedaj mature ni treba opravljati. Naš posnetek je nastal v središču Murske Sobotice, kjer so se srečali dvoji »maturanti« in si izmenjali nekaj hudomušnih opazk. Tudi po lendavskih ulicah so se minuli petek ponosno »razkazovali« učenci zadnjih letnikov tamkajšnje srednje kovinarske, pedagoške in ekonomske šole, v Ljutomeru se je letošnja generacija 4. letnika srednje šole družboslovne usmeritve poslovila dokaj tiho, v Radencih pa so imeli sklepno slovesnost v dijaškem domu. (J. G.)

Foto: A. Abraham

Ob prazniku Krajevne skupnosti Bakovci

V pričakovanju gradnje nove šole

Minulo nedeljo je bila v Bakovcih osrednja proslava ob sedmem prazniku krajevne skupnosti, ki je potekala pod naslovom — Naj pesem spremlja delo naših rok! Predsednik sveta krajevne skupnosti Alojz Lukač je v slavnostnem govoru poudaril, da letošnje praznovanje poteka brez kakšnih oviritev in drugih večjih delovnih zmag, ponosni pa so lahko na številna opravljena komunalna dela in večjo skrb za urejenost te velike pomurske vasi, ki se bo v prihodnje razvijala po zazidalnem načrtu. Cesta od Bakovca do Dokležovja je končno asfaltirana, vendar jo bodo slovesno odprli takrat, ko bodo preplastene in primerno urejene tudi nekatere vaške ceste, vsi pa nestrpnost čakajo na začetek gradnje nove šole.

Na nedeljski slovesnosti so za izredne uspehe na različnih področjih podelili priznanja kraje-

vne skupnosti Mariji Kočar, Antonu Kregarju, Štefanu Kaučiču, Krajevni organizaciji Rdečega križa Bakovci in Potrošnikovim poslovalnici v tem kraju.

Številne, predvsem sportne in rekreativne prireditve so se ob prazniku Krajevne skupnosti Bakovci vrstile že od sredine junija, na nedeljski osrednji prireditvi v

kulturni dvorani pa je poskrbela za uvod domača pihalna godba, kulturni program pa so popestrili še z recitacijami, nastopom folklorne in ritmične skupine, za prijeten zaključek pa je poskrbela gostujoča pihalna godba iz Körmenda, ki jo je zbrana množica krajanov nagradila z dolgi aplavzi.

J. Stolnik

Razstava likovnih in ročnih del

Učenci Osnovne šole dr. Janko Štebinger v Goranji Radgoni, ki letos praznuje 30-letnico obstoja, so 19. junija odprli razstavo likovnih del in tehničnih izdelkov, ki so jih naredili pri tehničnem pouku. Razstavili so tudi dela varovancev posebnih invalidskih delavnic. Podobne razstave prirejajo ob koncu vsakega šolskega leta, ko se okrog 140 učencev odpravljajo na šolske počitnice.

L. K.

Razstava psov je navdušila

Prva mednarodna razstava psov vseh pasem, ki jo je organiziralo Kinološko društvo Lendava, je kljub slabemu vremenu uspela. Na njej so sodelovali gojitelji psov iz osmih evropskih držav in Jugoslavije. Nekaj nad 600 gojiteljev je razstavilo okoli tisoč psov, med njimi nekatere redke pasme. Številni gledalci so občudovali te hišne štirinožne ljubimce in se seznanili z razvojem kinologije pri nas. Najlepšim primerkom so podelili priznanja in nagrade, ki so jih prispevale delovne organizacije, kinološki klubi iz Avstrije in Nemčije ter posamezniki. Pokrovitelj razstave je bila delovna organizacija AGROEMONA iz Ljubljane.

Jani D.

Priznanje za kakovostno vino

Na tradicionalni vinski razstavi, ki jo pripravlja vinogradniška skupnost Lendava ob občinskem prazniku, vsako leto podelijo priznanja najboljšim vinogradnikom. Letos je svoje vino razstavilo 55 vinogradnikov, kar je največ doslej, prvič pa so razstavljali svoje vino vinogradniki iz Cestrega s sosednje Madžarske. Sodeč po ocenah je kakovost lanskega vina na ravni iz leta 1985, kar pomeni, da imamo ustaljeno kakovost. Presežek pridelka bo tudi letos namenjen ljutomerski vinski kleti, vinogradniki pa upajo, da bo odkup dobro organiziran. Letos so za najboljša vina razglasili: laški rizling posestva Lendava in Evgena Sipa iz Dolge vasi, najboljši šipon vasa Štefan Tivadar iz Doline, belo mešano pa Ferdo Horvat iz Kapce.

Jani D.

MLADI SOBOČANI REPUBLIŠKI PRVAKI

V Novi Gorici je bil finalni nogometni turnir šolskih športnih društev Slovenije. Sodelovale so štiri ekipe: Celje, Radomlje-Domžale, Nova Gorica in Murska Sobota. Največ nogometnega znanja so pokazali mladi Sobočani (večina jih je z OŠ Daneta Šumenjaka — SSD Mladost), ki jih vodi učitelj telesne vzgoje in dolgoletni aktiven nogometaš Vlado Bavčar. Sobočani so premagali Novo Gorico s 3:0 in Radomlje-Domžale s 7:3 ter zasedli prvo mesto in osvojili naslov republiškega prvaka. Za ekipo Murske Sobotice so igrali: Rogan, Cirkvenčič, Kozar, Barbarič, Benko, Sabotin, S. Cener, Dervarič, Skedelj, Baranja, Casar, Zver, J. Cener, Kokaš in Sarkezi.

F. M.

ČEBELARJI RAZSTAVLJALI

Čebelarstva zveza občine Lendava vsako leto ob občinskem prazniku pripravi razstavo, na kateri obvesti obiskovalce o delovanju čebelarstev. Tudi letos so pripravili takšno razstavo, ki jo je obiskalo veliko občanov. Čebelarji lendavske občine so združeni v treh društvih, v Lendavi, Črenšovcih in Kobilju. V lanskem letu so z 2500 panji pridobili 27 tisoč kg medu ter večjo količino cvetnega prahu in propolisa. V zadnjem času čutijo

pomoč družbe, kar bo vplivalo na širjenje čebelarskih vrst posebno med mladimi. Čebelarji krožek deluje že pri osnovni šoli v Dobrovniku, še letos pa ga bodo organizirali tudi v drugih šolah.

Jani D.

Z veliko volje in dela do vaških prostorov

V Kupšincih, ki so le nekaj kilometrov oddaljeni od Murske Sobotice, so bile v minuli pomladi domačije dokaj osamljene, le kdo od starejših se je tu in tam ubadal z domačimi opravili ali pa k delu priganjal mladi rod. Številni mladi so se z avtobusi odpeljali v šole, več kot sedemdeset jih je zaposlenih v raznih delovnih organizacijah, predvsem v Murski Soboti, nekaj pa tudi v tujini, ostali pa so se s stroji in drugimi pripomočki razkropili po ravninskih poljih. Obdelavi zemlje namenijo veliko pozornost, ne skoparijo z gojili in zaščitnimi sredstvi, upoštevajo vsak dober strokovni nasvet, vse to pa se obrestuje ob spravilu pridelkov. Tudi živine imajo precej, vendar nekoliko manj kot prejšnja leta, to pa se že občuti tudi pri odkupu mleka. Zberejo ga okrog 750 litrov.

Kupšinci sodijo v Krajevno skupnost Černelavci in pridno plačujejo krajevni samoprispevek. Največ denarja so doslej porabili za posodobitev vaških cest. Vse so asfaltirane, mnogi pa skrbijo tudi za primerno urejenost domačij, ki jih je že preko sto, v njih pa prebiva nad 370 mladih in starejših. Nekaj pa so minulo pomlad vendarle pustili preveč ob strani. To je v zadregi priznal tudi predsednik vaškega odbora Štefan Norčič. Zaradi obilice drugega dela so povsem zanemarili ceste med polji, čeprav imajo že lep čas pripravljenega dovolj gramoza. Dejal je, da vaščani radi primejo za delo, tudi prevoznih kilometrov jim ni žal, le spodbuditi in organizirati jih je treba. Tako bo tudi z izkopom še dveh vodnjakov za gašenje, vendar bodo tam pobudniki gasilci, ki so znani daleč naokrog po svoji pridnosti, vztrajnosti in iznajdljivosti. Škoda je le, da jih je sorazmerno malo.

Gasilec ni bilo dovolj to, da imajo svoj dom, vozilo, sodobno brizgalno in drugo opremo, zavzamejo se za večje prostore, kjer bi se lahko sestajali in po vaških dogovorih pripravljali

ob robu vasi, ki ji je bil dolgo vsto let gospodar neusmiljen čas. Zamakajoča streha, odrte stene, dotrajana tla, zanemarjena okolica, to so našli gasilci, ko so stavbo prevzeli včasno upravljane. Večkrat so morali stakniti glave, precej časa so porabili za prepravljanje ostalih vaščanov, potem pa so se končno lotili zahvalnega dela. Streha je urejena, fasada tudi, namestili so nove žlebove, največ dela pa so imeli z urejanjem notranjosti. S predelavami so uredili veliko dvorano, prostor za mladino, kuhinjo in druge prostore. Nihče ni beležil prostovoljnih delovnih ur in vsega drugega, kar je prispeval, mnogi pa so bili veseli, da so se lahko ob praznikih zbrali v svoji

guje zlasti igralce in ljubitelje malega nogometa, zadnjo junjsko nedeljo pa ga bodo s pridom uporabili tudi za gasilske sektorске vaje. Računajo namreč, da se jih bo udeležilo vsaj deset društev. Morda bo takrat prvič zutila tudi nova gasilska sirena, ki so jo kupili pred nedavnim. To pa bo hkrati signal mladim naj se v večjem številu vključujejo v gasilske vrste.

Janko Stolnik

KS BISTRICA

Priprave na krajevni praznik

V Krajevni skupnosti Bistrica se že pripravljajo na letošnji krajevni praznik. Prireditve bo pred vaškim domom na Gornji Bistrici, in sicer 5. julija ob trinajstih. Kulturni program bosta pripravila domače kulturno društvo in osnovna šola, nosilec zabavnega dela programa pa bo gasilsko društvo.

Ob prazniku Krajevne skupnosti bodo štirim zastužnim krajanom podelili priznanja OF. Da bo prireditve res praznična, so krajski Bistrici že zavili rokave.

Dragica J.

MOŠČANCI

Dobili novo gasilsko cisterno

V Moščancih je bila gasilska slovesnost, na kateri so se kljub slabemu vremenu zbrali številni občani, gasilci in gostje. Na slovesnosti je predsednik sveta KS Moščanci Silvo Vidovič predal namenu novo gasilsko cisterno, ki je stala 12 milijonov dinarjev. Sredstva so zagotovili občani in gasilci Moščanec ter krajevna skupnost Mačkovec. Del sredstev pa je prispevala tudi SIS za varstvo pred požari občine Murska Sobota. Posebej kaže pri tem pohvaliti občane Moščanec, ki so prispevala precejšnja sredstva. Cisterna je namenjena za celotno krajevno skupnost Mačkovec, s čimer so gasilci Moščanec tudi prevzeli odgovorno nalogo. Ob tej priložnosti so pripravili tudi kulturni program v katerem so sodelovali pevci in tamburaši iz Beltincev ter domači recitatorji.

F. Maučec

MARTIN KRPAN
V MURSKI SOBOTO

Grajsko dvorišče, petek,
26. junija ob 19. uri

V nedeljo, 28. junija, ob 14. uri v Mačkovecih

MOTOKROS

državno prvenstvo v razredu 125 ccm

Nastopili bodo tudi pionirji v razredu 50 ccm.

Vabi AMD Štefana Kovača Murska Sobota